

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

02. Arquitectura Civil

2.3. Cases de Possessió

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON BOLO

CP-17

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**

Establiment hotel·ler

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

La identificació de les terres de l'antiga alqueria de Manresa amb el territori on al segle XVI es conformaria el bessó del poble de Llorito ha ocasionat que aquest indret hagi estat objecte d'especial atenció per part dels historiadors. Així, Gaspar Munar Oliver (1975) i posteriorment els historiadors de la vila de Sineu (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1995:232-234) han aportat referències documentals relativament abundoses

Ramon Rosselló ha identificat l'alqueria islàmica de Benigalip, del districte de Montueri, amb la que seria alqueria de Manresa. "...en un capbreu del segle XIII hem trobat que l'any 1244 Bernat Vidal i la seva muller Dolça venen en

Identificació espacial**Localització**

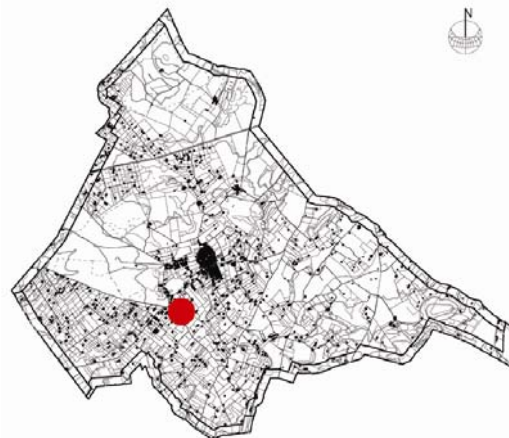
Al sudoest del terme municipal, entre sa Font Figuera, sa Casa Nova, sa Comuna, es camp Jeu, ses Barreres i ses Timbes.

Identificació Cadastral

Polígon 3
Parcel·la 522

UTM

X= 39° 36.664'
Y= 2° 58.233'
Altitud= 165m

alou franc a Ramon ses Codines dues sorts de terra en llocs separats a l'alqueria de Manresa "anomenada Benigalip". En el llibre del Repartiment hem trobat que l'alqueria Benigalep (la diferència de la i o la e no té importància perquè sovint es confonien) tenia 20 jovades (unes 340 quarterades), era del terme de Montuiri i fou donada als homes de Manresa. El fet que fos del terme de Montuiri no té res a veure ja que més tard Jaume II i el seu comissionat, l'inquer Ramon Desbrull, feren una nova ordenació de les viles de Mallorca, per tant no fou aquesta l'única alqueria que canvià de terme. A partir d'aquí, per tant, podem dir que el que ara anomenem Lloret de Vistalegre primer fou Benigalep, després Manresa, Lorito, Llorito i, més tard, Lloret de Vistalegre." (ROSSELLO I VAQUER, Ramon (1992) Lloret en el segle XIII. A Es Pi Gros nº 86-87, març-abril pg. 17)

Segons Munar, quinze anys després de la conquesta catalana del 1229 ja s'esmenta l'alqueria de Manresa i contribuïa a la dotació del Capítol dels Canonges de la Seu amb aous, delmes i tasques. Segons el mateix autor en el segle XIV apareixen cases poblades, terres i vinyes

Al llarg del segle XV, tenim diverses referències que permeten parlar de fragmentació de la propietat, de la seva situació i, sobre tot, d'alguns aspectes de la vida quotidiana a l'alqueria de Manresa. No obstant això, segons la bibliografia consultada, no és fins al 1488 quan apareixen referències explícites a la possessió de Manresa que, amb el temps, esdevindria Son Bauló. El 20 d'octubre de 1488, Jordi Moranta comprador de la possessió de Manresa no vol que ningú hi entri per conrar l'alqueria; ara Ignaci Torrella i En Borràs no cessen de fer conró (ARM AH 211 f. 178v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1995:233). Deu dies després, el 30 d'octubre de 1488, s'insisteix que alguns no volen sortir de la casa de la possessió de Manresa (ARM AH 211 f. 187v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1995:233)

Ja en el segle XVI, el 18 de gener de 1522, tenim datat l'inventari que fa Joana viuda del magnífich Sebastià Armadams, ciutadà de Mallorca, en el qual apareix la possessió dita de Manresa situada en el terme de Sineu que per ocasió del temps que corre fou llogada a Pere Tugores per preu de 80 lliures i 80 quarteres de blat. Confronta amb possessió de Guillem Parera, possessió de Bartomeu Ribes, possessió de Joan Forner, possessió de Pere Mayol, possessió de Pere Gelabert, possessió de Jordà Rubert (ARM Nicolau Tomàs T-498 f. 178-182v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:461-462). El 27 d'agost de 1547, Martí Font, ciutadà, lloga durant 4 anys a Damià Oliver la possessió dita son Bauló per 125 lliures mitgeres. Es reserva la sala i cambres, una cuineta, el celler i vaixella; poder moldre al molí, la vinya amb el figueral i el colomer. No tindrà cambres sinó a la marina. El senyor se reté una dotzena de fogasses de 4 lliures de pes (ARM B-335 f. 28) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:349). Pel gener de 1551, Martí Font, àlias Roig, arrenda a Jordi Far de Sant Joan de Sineu, la possessió de Manresa (ARM AH Francesc Coll C-567 f. 8) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:351-52). El 9 d'abril de 1554, disposam d'un altre contracte. En aquest cas, Martí Font, àlias Roig, arrenda a Joan Verger de la parròquia de Montuiri la possessió anomenada Manresa (ARM Miquel Prats P-578) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:352-354). El 21 de gener de 1561, altre cop, Martí Roig, alias Font, lloga a Martí i Pere Dalmau la possessió dita Manresa durant 4 anys per 100 lliures i 90 quarteres de blat (ARM Jeroni Boscà B-335, f. 211) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:354-355). En els Estims generals de 1578, Pere Antoni Font, àlias Roig, era propietari de la possessió de son Bauló valorada en 7000£ (ARM AH 2.059 f. 250v-311v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:365). Aquesta referència documental es repeteix a l'Arxiu Municipal de Sineu: Mossen pere antoni font alias Roig, possessió dita son Baulo y lo alou propi de aquella compresas sexanta quarterades de rota qui no son ariat Las quals rotes foren stimades setcentas lliures i la restant possessió sis milia i tres centes lliures i per tot son set milia lliures (AMS 1578 Estims, f. 122). Finalment el 23 d'octubre de 1580, Pere Antoni Font i Roig, habitador de la possessió dita abans Manresa, ara son Bauló la lloga a Joan Company durant 4 anys (ARM Francesc Rabassa R-51 f. 18v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:357)

En el segle XVII, el 21 de febrer de 1624, tenim una referència que tracta sobre partions de la possessió de son Bauló, prop de Llorito, que és de la família Font i Roig (ARM, notari Carbonell C-710, f. 1). (MULET, ROSSELLO, SALOM, 2001:144). L'inventari de béns de Gaspar Font i Roig, de 7 de setembre de 1631, comprèn una possessió de 150 quarterades entre camp i garriga situada a Llorito, amb cases i molí de vent (ARM, Joan Torrents T-102, f. 4) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 2001:144). El 8 d'abril de 1647, es documenta una conclusió criminal contra Gaspar Font i Roig de Son Bauló, del lloc de Llorito, culpats d'estupre amb violència de Joana Estela. Es sentencià manlleuta de 500 ducats i exili de tres anys de tot el terme de Sineu (ARM, A-A 219, f. 702) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 2001:531). Així mateix, el 1671, hi ha constància d'una graduació i segrest de Son Bauló, de Gaspar Domingo Font i Roig de Llorito (ARM, AH 3.517 i AM 5.827) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 2001:534). Als Estims de 1675, (AMS Llibre d'Estims i Trabuc. fol. 554 v), Mossen Pere Antoni Font y Roig de Son Bauló, tenia les següents propietats amb les pertinents valoracions: la sua possessió de Son Bauló, 11.000 £; mobles, carro i molí, 100 £; 7 bótes, 70 £; dos muls, un rossí i una mula, 100 £; 3 egues i una mula, 100 £; un gorà i un ruc, 20 £ i 100 ovelles, 100 £.

A mitjan segle XVIII, el 1759, segons el cadastre tenim documentat camp del Predio son Baulo de Gaspar Font y Roig valorat en 2.900 £ (AMS Cadastre. f. 69v.). Finalment Jeroni de Berard, cita Son Barceló [sic]. Mediano. Trigo y ganado. Del don Mariano Fábregas, caballero de Palma (1789 BERARD, 246).

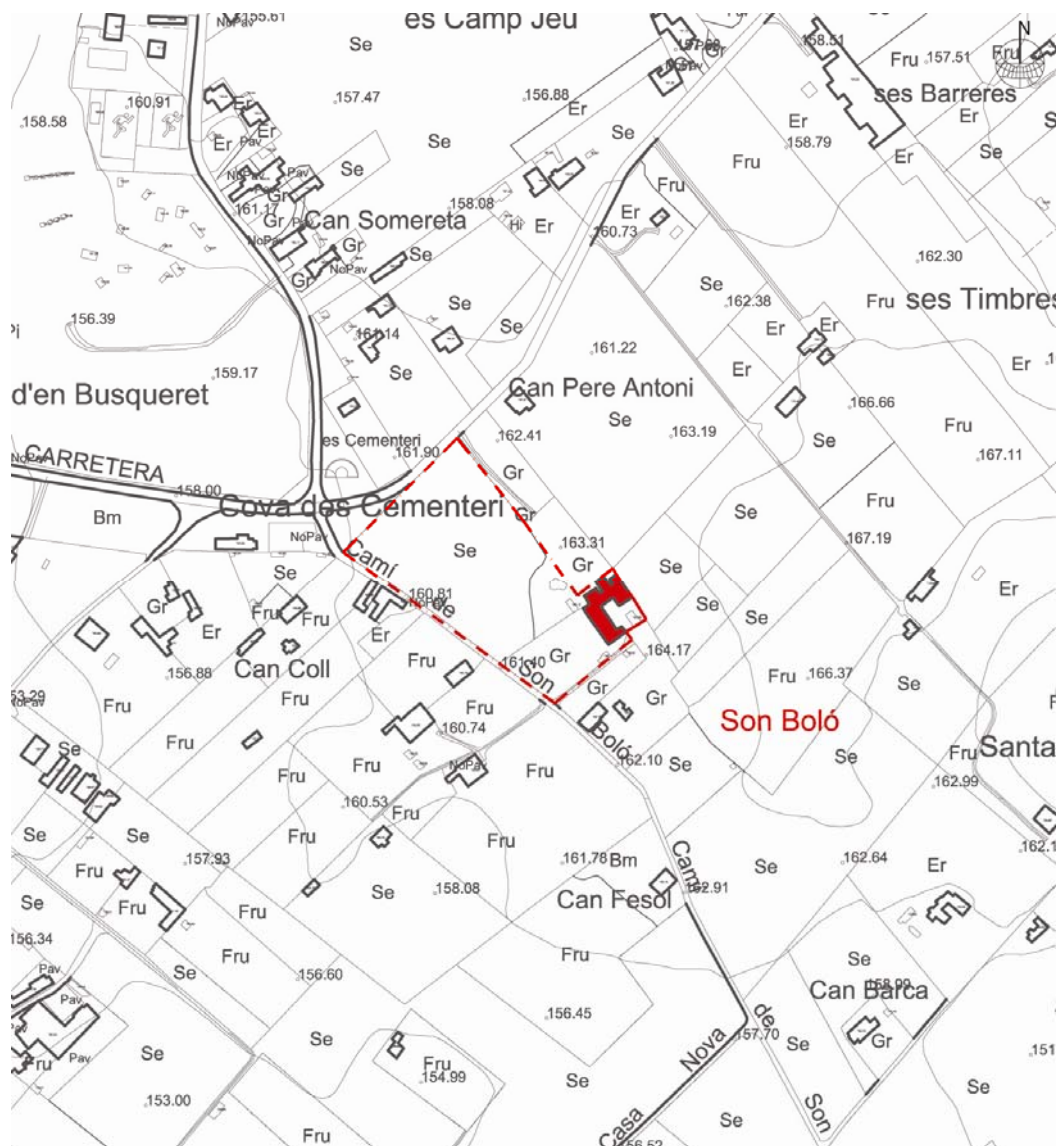
Durant el segle XVII, la possessió es va desmembrar amb la Casa Nova i Son Pixedis. Actualment la possessió està totalment parcel·lada. Resten les cases, profundament transformades els darrers anys del segle XX i convertides en un establiment hotel·ler.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON BOLO

CP-17

ESCALA 1/5.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON BOLO

CP-17

Descripció de l'element

Conjunt de construccions ordenades entorn a una clastra. Destaquen els cossos de ponent i tramuntana de dos aiguavessos i planta baixa i pis. Com a elements singulars destaquen, dins la clastra, el portal de mig punt, el coll de cisterna de pedra treballada i la finestra del cup. A finals del segle XX, patí una profunda transformació que desfigurà la fesomia originària.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades**Protecció i directrius d'intervenció**

Qualificació urbanística actual Sòl Rústic de Regim General

SRG

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, pertant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

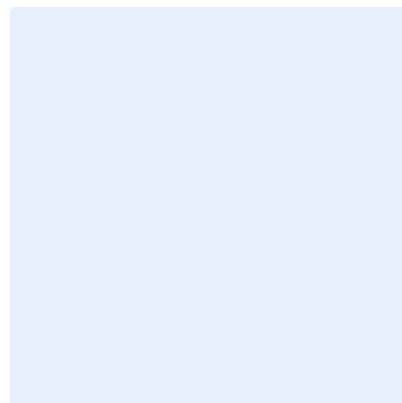
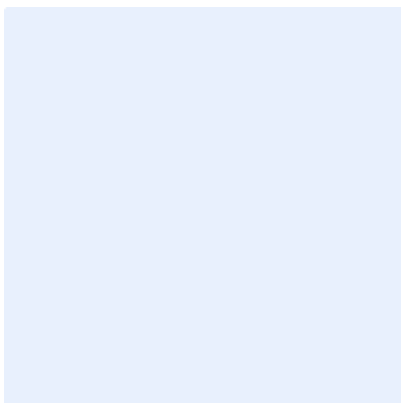
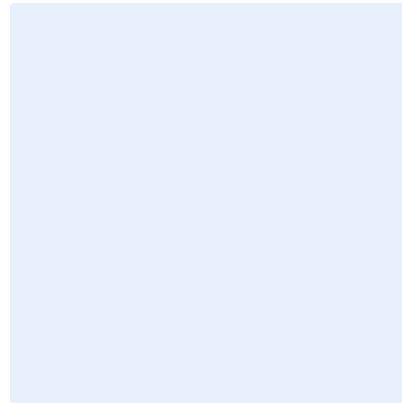
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON BOLO

CP-17

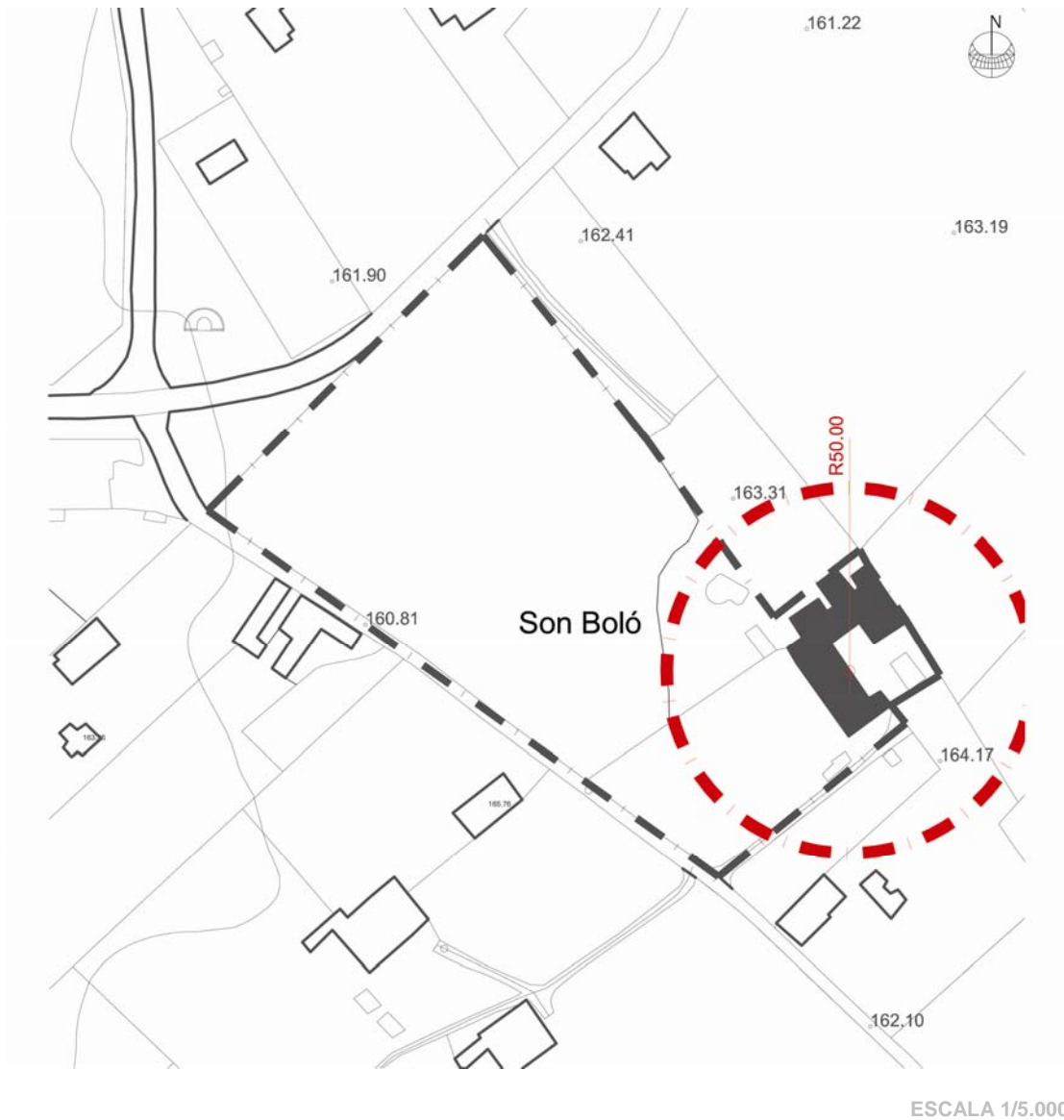
Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON BOLO

CP-17

Definició de l'àmbit de protecció

Altres fitxes relacionades:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MIRAES

CP-16

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Habitatge i estances
agrícoles

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VIII: 11-12.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Identificació espacial

Localització

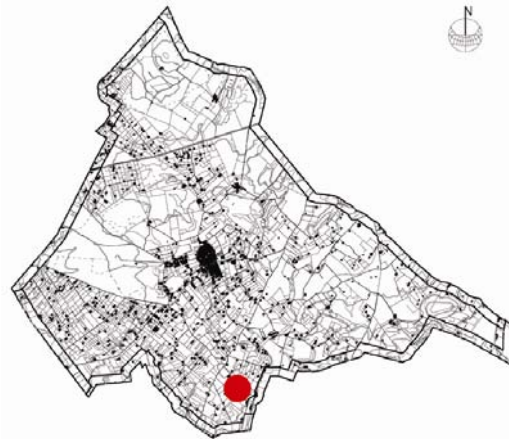
Al sud del terme municipal, entre el terme municipal de Montuïri, sa Casa Nova, Son Boló, sa Font Figuera i Llorac.

Identificació Cadastral

Polígon 3
Parcel·la 871 i 874

UTM

X= 39° 36.056'
Y= 2° 58.794'
Altitud= 160m

Referències històriques

Aquesta possessió, coneguda anteriorment amb el nom de la Torrassa, està lligada estretament a la família Miralles, que la posseïa ja durant el segle XVI. L'any 1555 era propietat de l'Honor Antoni Miralles de Montuïri (MUNAR, 1975: 30). Trenta anys després Michel Miralles, posseïa cases y terras de la sua possessio dita la torrassa en alou de m^o rafel morla mercader, quatre milia liures (AMS. Estims 1578, f. 124). Aquesta propietat alodial també apareix reflectida als estims: mossen rafel morla mercader alou te de la possessio dita la torrassa de michel miralles de Sineu, quatrecentes liures (AMS. Estims 1578, f. 166)

A l'inici del segle XVII (1601), la possessió era de Marc Antoni Miralles i tenia 100 quarterades amb cases, una quarterada de vinya i un molí, tot valorat en 5.000£ (AMS Cadastre 1601 2/4 f. 64). El 1623, pertanyia a Marc Miralles Mesquida, tenia cases amb quadres de temes religiosos i l'arxiu familiar dels Miralles; era dedicada a la vinya i al conreu de cereals i lleguminoses. El 1639 apareix novament documentat el molí de vent de la possessió de Marc Miralles valorat en 150 £ (AMS 2/9 310v i AMS 1639-1646. Cadastre, 310v). A mitjan segle XVII, fou afectada per establiments i la primitiva possessió de la Torrassa es fragmentà en diverses propietats de la família Miralles, totes denominades Son Miralles i acompanyades de diferents determinatius. El 1663, pertanyia a Antoni Miralles. Tenia molí de sang i hort. Hi havia 60 quarterades de sementers dedicats a vinya, cereals i lleguminoses. Tenia ramaderia ovina i aviram. El 1673, la propietat major, dita encara la Torrassa, pertanyia a Antoni Miralles. Confrontava amb Son Bauló, la Casa Vella, la Casa Nova, Son Boivàs, Son Berenguer, Son Toni Coll i els establiments de la Torrassa. Tenia 64 quarterades i era valorada en 3.500 £. El 1675 era propietat de Marc Miralles i aleshores ja s'era reduïda a 24 quarterades, valorades en 1.500 lliures; 64 havien passat al Rd. Comú de Sineu i a alguns establidors, que estaven valorades en 3.500 lliures més (MUNAR, 1975: 30). El 1684, la resta de la propietat era dividida entre Marc Miralles, que en tenia 24 quarterades, valorades en 1.500 £, i Francesc Miralles, que n'era titular de 4 quarterades, valorades en 1.500 £. (GEM)

A mitjan segle XVIII, el 1759, segons el cadastre, la possessió de Son Miralles era propietat de Marc Miralles, valorat en 1.400£ divideix el terme amb Sant Joan (AMS Cadastre. f. 67v)

Actualment, la possessió està totalment establida i només queden restes de la casa i el molí de vent, actualment conegut com a molí de can Nina (MV-03). Les cases són propietat de la família Roig Vanrell.

CP-16

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MIRAES

CP-16

Descripció de l'element

Casa de planta rectangular, dos aiguavessos i planta baixa. La planta pis ha estat derruïda. Destaquen les restes de la façana, orientada a migjorn, amb portal d'arc de mig punt (2,80m x 1,58m) i cisterna adossada a la façana.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades**Protecció i directrius d'intervenció**

Qualificació urbanística actual

Sòl Rústic de Regim General

SRG

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, pertant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeguin per tal d'evitar mimetismes.

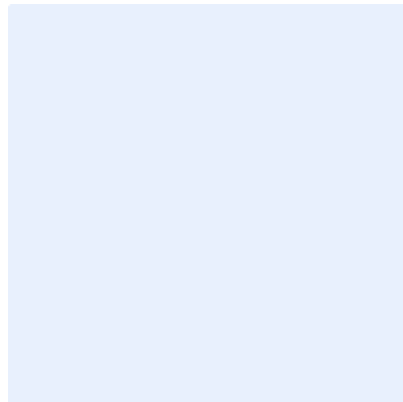
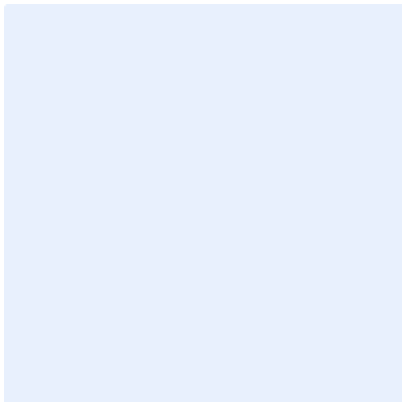
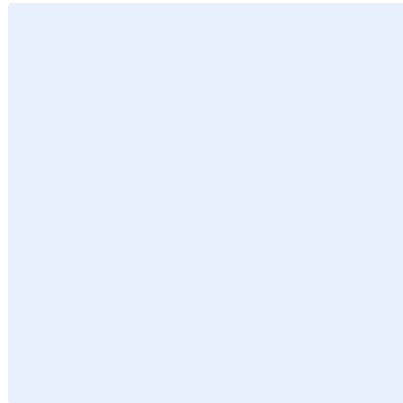
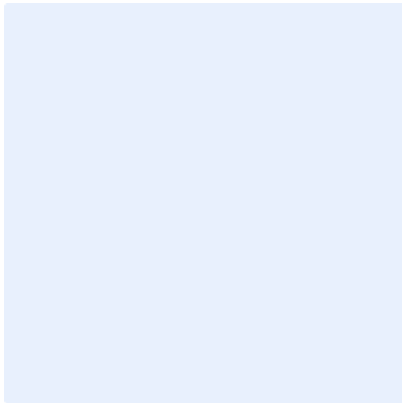
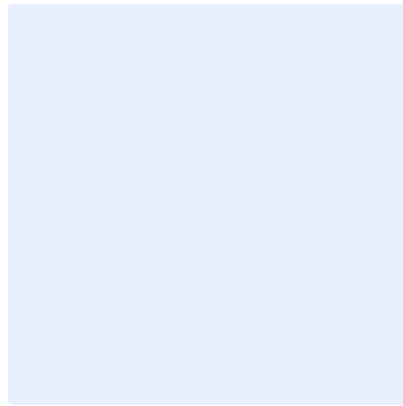
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió CASES DE SON MIRAES
--

CP-16

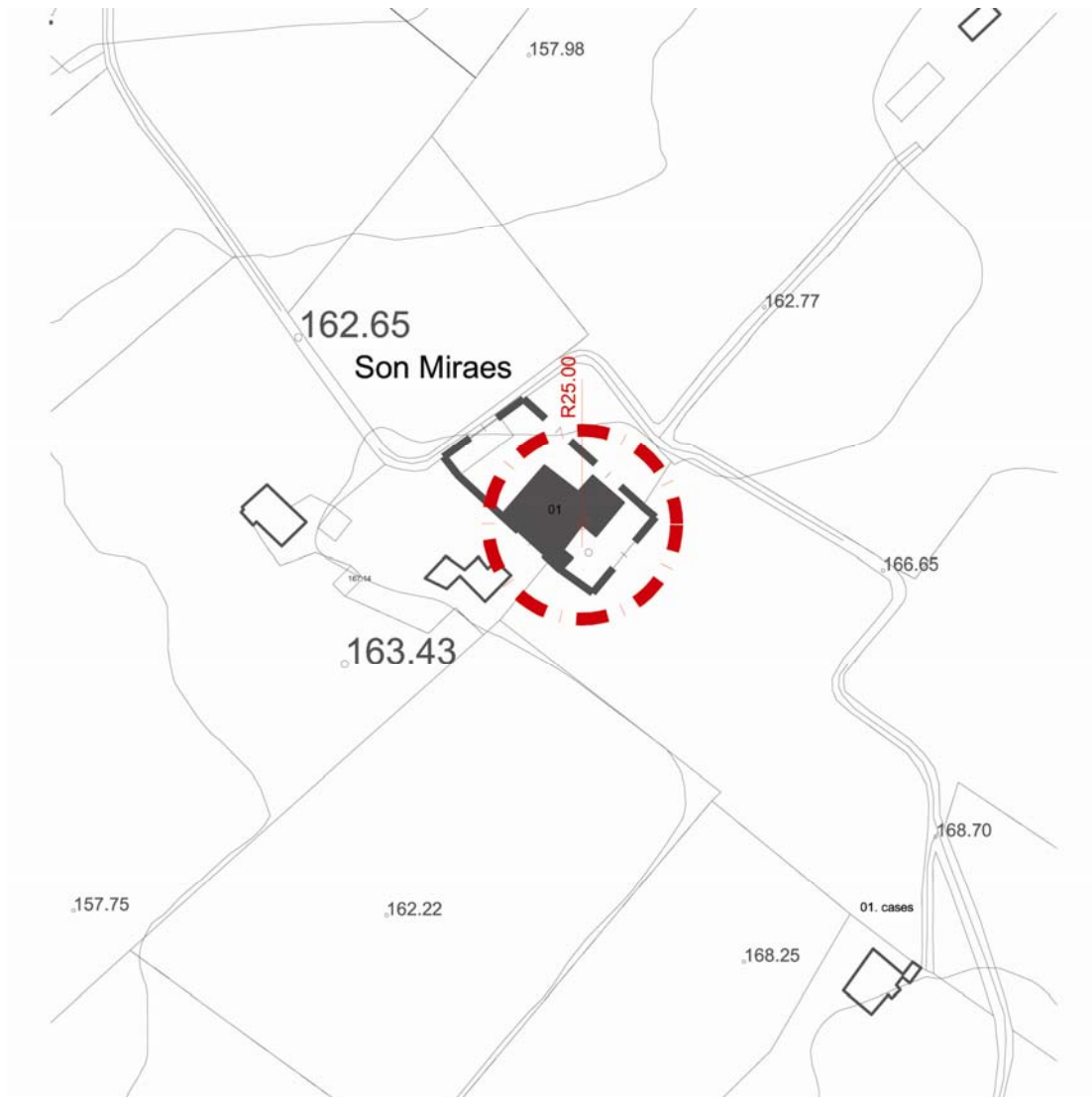
Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON MIRAES

CP-16

Definició de l'àmbit de protecció

ESCALA 1/5.000

Altres fitxes relacionades:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA FONT FIGUERA

CP-15

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VIII: 11-12.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Referències històriques

La possessió de sa Font Figuera apareix documentada en el capbreu d'En Manresa (1404) com a ubicació d'una de

Identificació espacial**Localització**

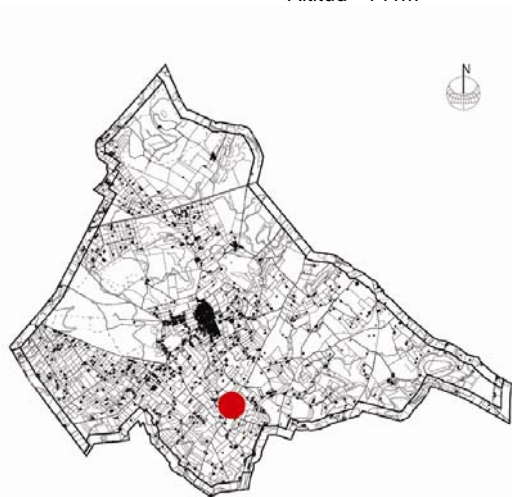
Al sud del terme municipal, entre Son Daviu, Son Miralles, sa Casa Nova, Son Boló, ses Costes i Llorac.

Identificació Cadastral

Polígon 3
Parcel·la 456

UTM

X= 39° 36.400'
Y= 2° 58.700'
Altitud= 141m

les peces de terra que pertanyen en senyoria i alou a l'Església de Mallorca a l'alqueria de Manresa i dins la Parròquia de Santa Maria de Sineu "...és a la font de la figuera" (citat per MULET, ROSSELLÓ, SALOM (1994: 77)

Durant el segle XVI, era propietat de Gabriel Torelló, Cases y terras del seu rafal de tenor de dotze corterades del bisbe, cinchcentes liures (AMS. Estims 1578, f. 123v). Propietat que tenia continuïtat a principis del segle XVII (1601), quan es documenta a Gl. Torello de la Font Figuera, com a posseïdor del raphal dit la font figuera 9cdas 2 ctons i casas en dit raphal y al moli 700£ me 2 cortons vinya 32£ (AMS Cadastre 1601 2/4 f. 64v.). Així mateix, el 1639, la Font Figuera tenia una extensió de 4 q. i 2 cor. de camp i era valorada en 675£ (AMS 1639-1646. Cadastre, 310v). El 1675, sa Font Figuera ja era propietat del magnífic Joan Antich de Llorach que posseïa 8 qdas a la Font Figuera valorades en 1.000£ (AMS 1675 2/13 f. 576V.). El 1694, Miquel Antic de Llorac n'era el propietari

Ja en el segle XVIII, el 1759, segons el cadastre, tenim documentat camp dit la Font Figuera de Dn. Joan Antich (AMS Cadastre. f. 69)

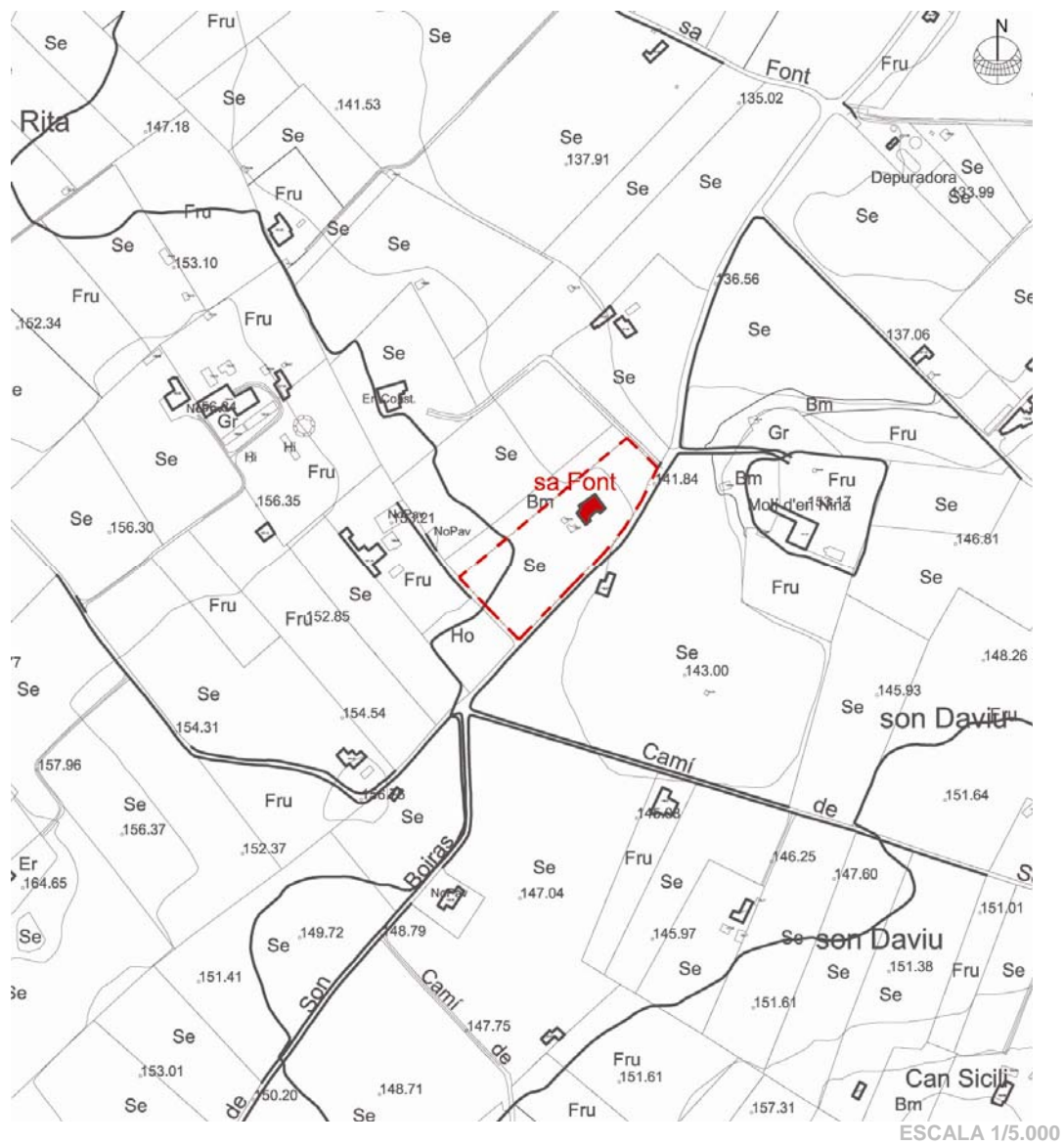
Actualment està totalment establida i les cases són propietat de la família Gelabert "Barca".

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA FONT FIGUERA

CP-15

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA FONT FIGUERA

CP-15

Descripció de l'element

Casa de planta rectangular, dos aiguavessos, planta i pis. Destaca la façana, orientada a migjorn, amb portal d'arc de mig punt i finestró amb parral de columnes rodones de pedra. Annex a la casa hi ha dos porxes, un a cada costat (al de ponent hi ha restes d'un forn). Annex a aquest porxe hi ha un forn a la part de ponent i un corralet amb solls.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades**Protecció i directrius d'intervenció**

Qualificació urbanística actual Sòl Rústic de Regim General

SRG

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

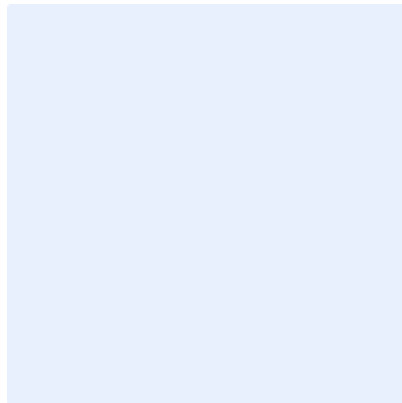
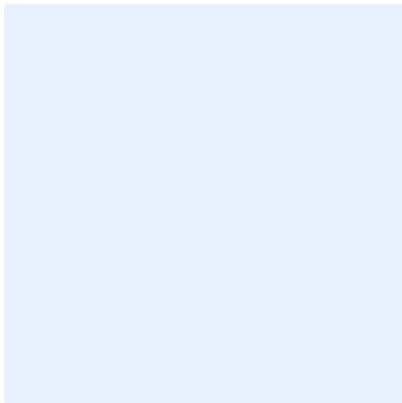
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SA FONT FIGUERA

CP-15

Fotografies:

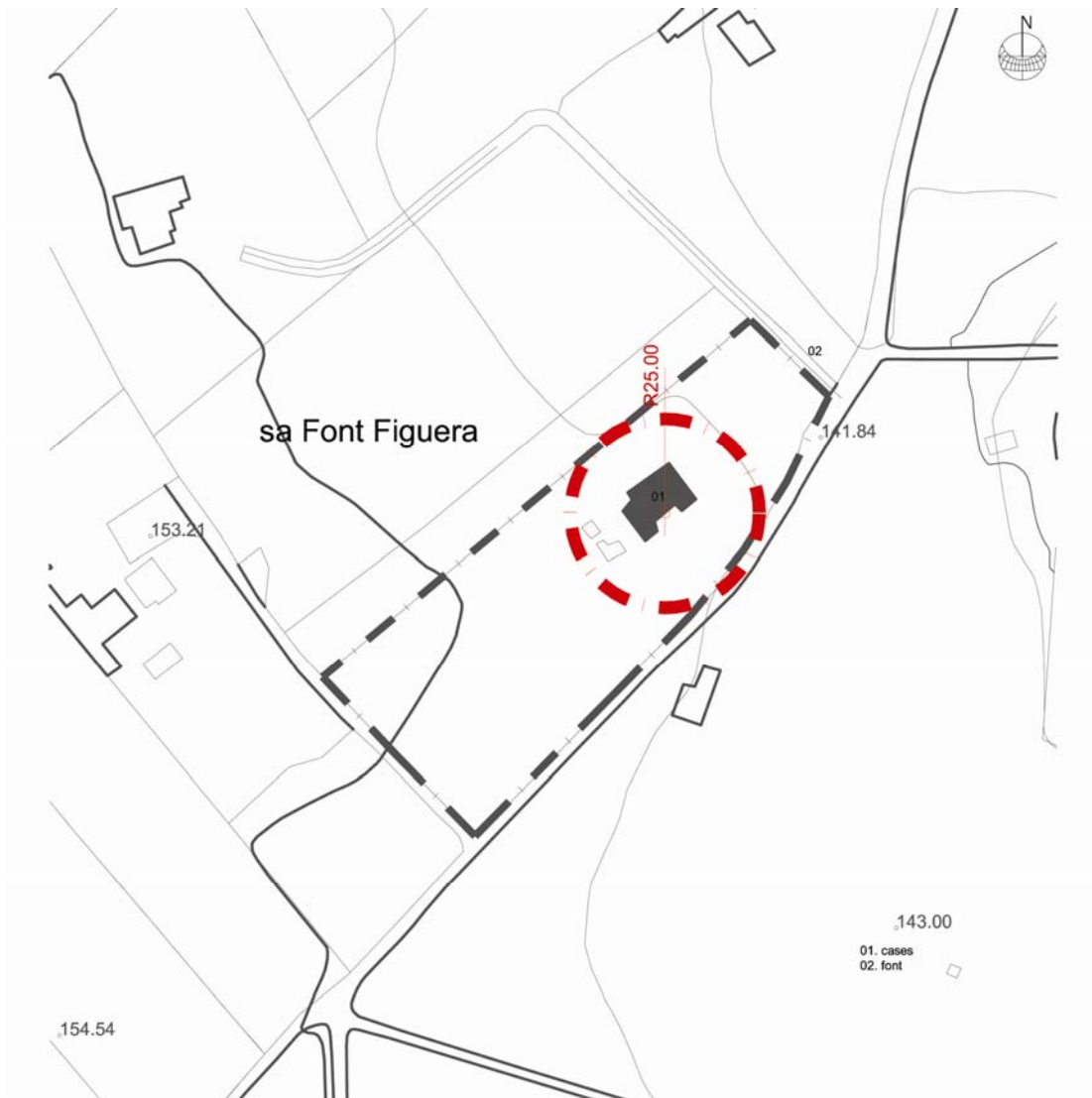

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SA FONT FIGUERA

CP-15

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (50m) per a noves construccions a la zona.

ESCALA 1/5.000

Altres fitxes relacionades:

Po-09 Font Figuera, JA-01 Es Castellassos.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE LLORAC

CP-14

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Habitatge i estances
agrícoles

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIII-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VIII: 11-12.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Identificació espacial

Localització

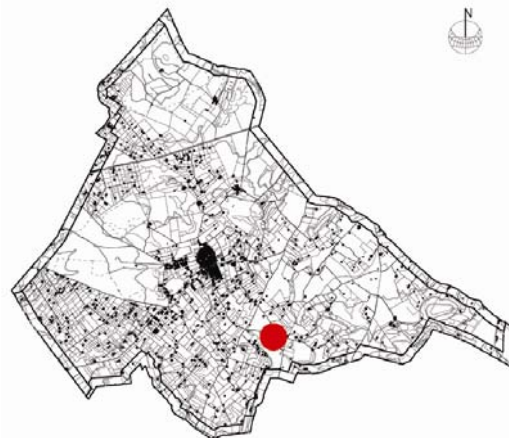
Al sud del terme municipal, entre Son Munar, Son Fred, Son Daviu, Son Miralles, sa Font Figuera, Son Gacies, Son Mas, Paixarí i Son Coix.

Identificació Cadastral

Polígon 3
Parcel·la 263, 264 i 259

UTM

X= 39° 36.485'
Y= 2° 59.119'
Altitud= 138m

Referències històriques

L'assignació del rafal Alabiat de 3 jovades a G. Lorach de Tarrega, dins el districte de Sixneu, fa pensar amb la identificació d'aquest rafal islàmic amb l'actual possessió de Llorac. Això no obstant, les primeres referències documentals són de la primera meitat del segle XV. El 13 de febrer de 1436, Bernat Gilabert de l'alqueria Llorac nomena procurador el seu fill Pere perquè reclami deutes (ARM Joan Real R-297 s/f). El 13 de setembre de 1447, Jordi de Pacs, administrador de Blanca, donzella, filla i hereva de Gabriel Vicens, mercader difunt, estableix a Joan Real notari de Sineu, el rafal que ha retornat Pere Gilabert, anomenat Passari, a cens de 2 quarteres de blat. Confronta amb l'honor de Bernat Gilabert de Llorac (ARM Rafel Parera i Pere Segura P-286 f. 75v i P-290 f. 173v)

Durant el segle XVI, (1557-1574) es concedí la segona franquesa de no pagar delme durant quinze anys, als qui plantassin noves vinyes a Mallorca. Entre els qui denunciaren haver-ne plantada trobam a Joan Antic notari, una quarterada i mitja a Llorac (ACM nº 14.931 f. 104-109 v.). Durant aquest segle comencen els establiments de la possessió: el 7 d'agost de 1560, Antoni Gelabert ven al seu gendre Joan Real una quarterada de terra de la possessió de Llorac per preu de 20£ (ARM Jeroni Boscà B-335 f. 201). Així mateix, pel que fa a la possessió, en els Estims de 1578 apareix la següent propietat: dit mº antich per cases y terra dela possessio de Lorac compresa la Vinya i mayol y la sort del figural cinc milia y cinch centes liures (AMS 1578 Estims, f. 83v). El 1599, pertanyia al notari Joan Antic de Llorac. Tenia un gran casal i unes cases menors denominades del rafal de Llorac. Hi havia quatre cellers, dits Gran, Petit, de sa Llongeta i de s'Hort. Els cups tenien una capacitat de 1.220 somades. A les cases grans hi havia un mobiliari de gran luxe amb teixits i orfebreria. Tenia molí de sang. Amb 34 quarterades de vinya, era un dels centres de producció de vi més important del Pla de Mallorca. Era dedicada, a més, a la producció de cereals, lleguminoses i lli. Hi havia ramaderia porquina. (GEM)

Ja en el segle XVII, la propietat continuava en mans de la família Antic. Lo Sr. Joan Miquel Antic de Llorach era posseïdor de la possessió valorada en 13.500£ (AMS 1639-1646 Cadastre, 318v). El 1694, Llorac era del senyor Miquel Antic de Llorac. Aquest l'havia enriquida amb nombroses pintures de tema religiós i hi havia bastit dues bovals. S'hi sembraven anualment 100 quarteres de blat, 10 de xeixa, 50 d'ordi i 30 de civada. N'erem pertinences Son Gacies, Son Busquets i sa Font Figuera. A Son Gacies, hi havia un molí que molia 100 quarteres de franc per a la possessió (LLVA049). Els s. XVII-XVIII, fou objecte de millores constants a les cases i les terres, sistemàticament drenades mitjançant albellons. El 1690, feia una renda anual de 100 quarteres de garroves, 54 d'ordi, 50 de civada, 10 somades de vi, 12 sàrries de carbó, 6 carretades de llenya, 12 parells de capons, 8 parells de gallines i 2 porcs. (GEM, 8:11-12)

Durant el segle XVIII, el 1759, al cadastre hi figura, el Predio Llorach de Dn Joan Antich (AMS Cadastre. f. 66v.) i Jeroni de Berard la citava com a Grande. Trigo, ganado, viña. Del caballero Antich de Llorac de Palma (1789 BERARD, 246)

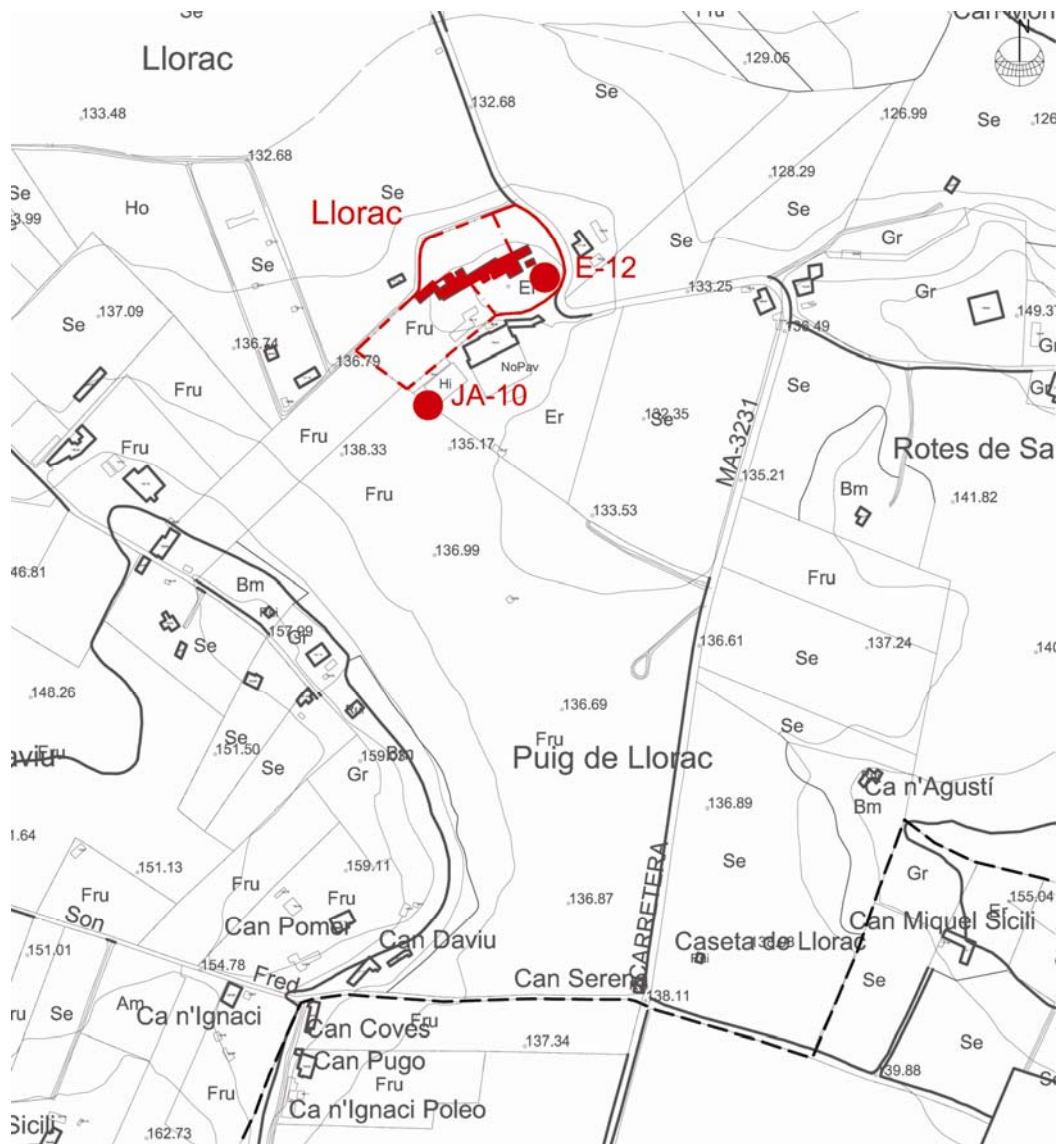
A l'actualitat està totalment establida i només romanen un conjunt de construccions sobre el turó annex a la carretera de Llorito a Montuiri (PMV 3231) i el camí Vell de Sineu a Montuiri.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE LLORAC

CP-14

ESCALA 1/5.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE LLORAC

CP-14

Descripció de l'element

Conjunt de construccions situades damunt un turó. Destaquen quatre habitatges, tots ells orientats cap a migjorn, de dos aiguavessos i planta baixa i pis. Estan alineats sobre el turó. A la part de migjorn hi havia una altra construcció (un habitatge de dos aiguavessos) que actualment ha estat reformada profundament i destinada a hosteleria restauració. El conjunt es completa amb tot un seguit de dependències i construccions annexes, entre les quals destaca l'era.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Dolent

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Dolent	Conjunt
Entorn/parcel·la	Dividit	-
Volumetria	Dolent	Volumetria
Estructura	Regular	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Regular	Coberta i fustam
Interiors	Dolent	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual

Sòl Rústic de Regim General

SRG

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

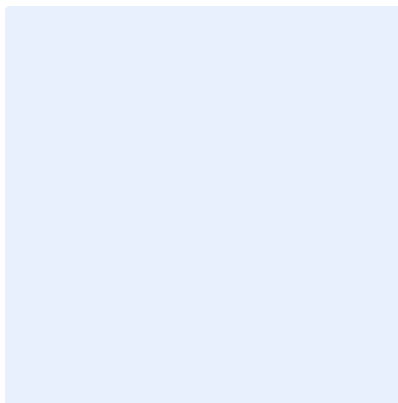
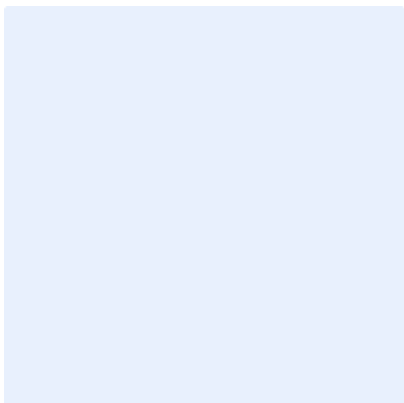
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE LLORAC

CP-14

Fotografies:

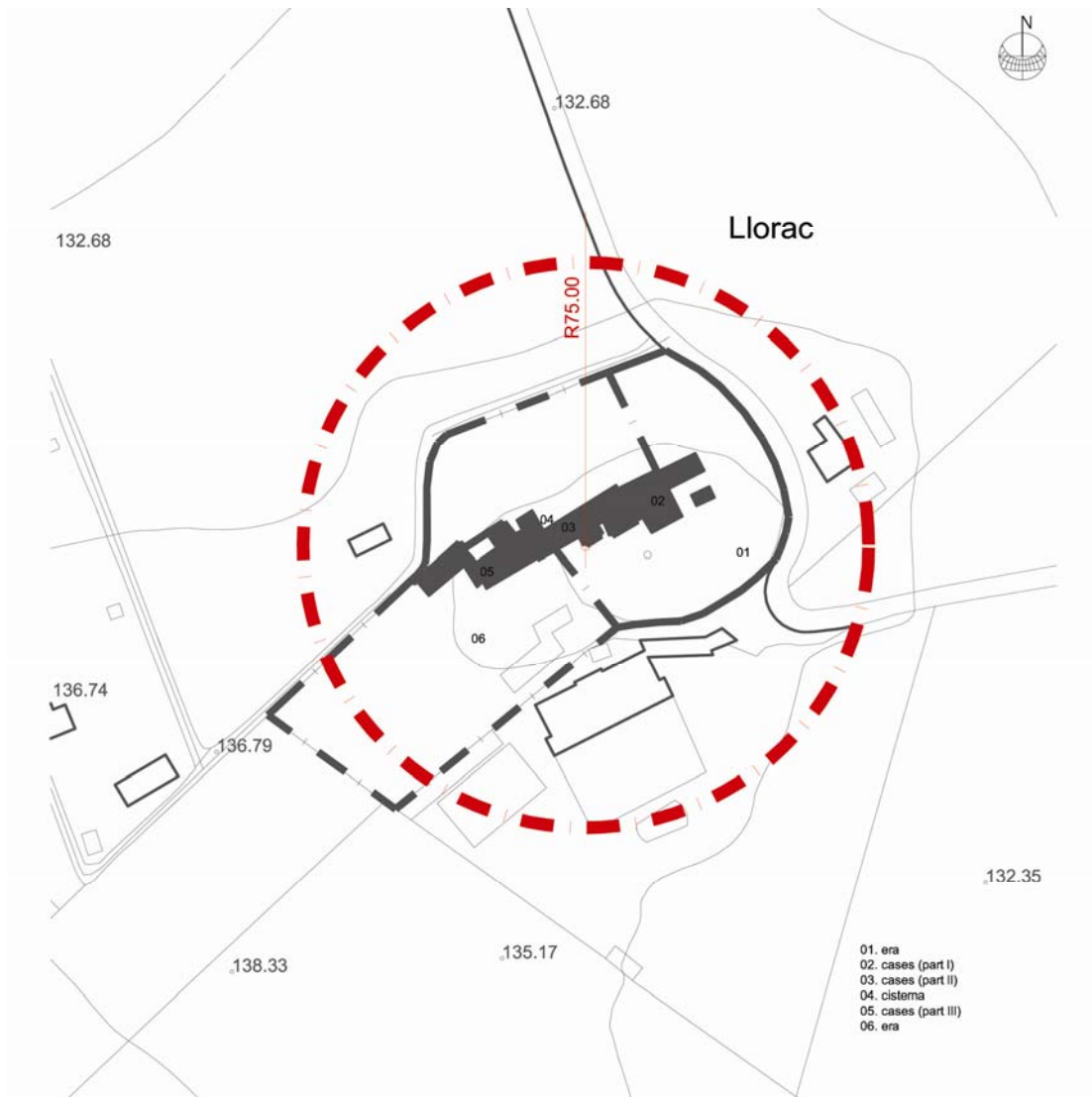

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE LLORAC

CP-14

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (150m) per a noves construccions a la zona.

ESCALA 1/5.000

Altres fitxes relacionades:

JA-10 Llorac / E-12 Era de Llorac d'en Pep Roberto.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MAS

CP-13

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Habitatge i estances
agrícoles

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XVI-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. X. Pàg. 305.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Identificació espacial

Localització

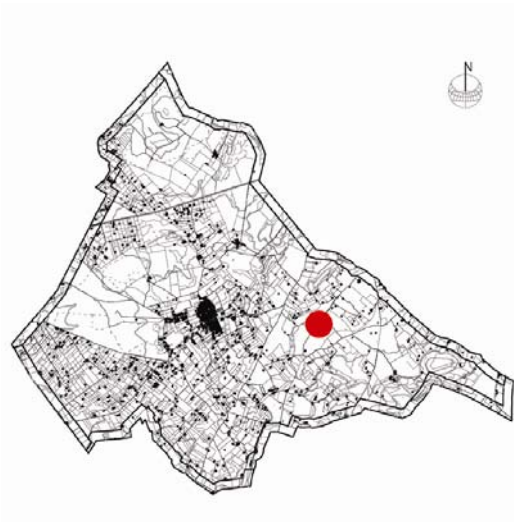
Al sud-est del terme municipal, entre Son Busquets, Son Estela, Son Real i el camí Vell d'Ariany. Per darrera les cases transcorre el camí Vell de Santa Margalida o camí de Son Mas.

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 158 i 159

UTM

X= 39° 37.002'
Y= 2° 59.565'
Altitud= 130m

Referències històriques

La possessió de Son Mas està documentada a mitjan segle XVI. En aquest moment trobam la següent referència: M^o Jaume mas, cases y terras de la sua possessio que son deu corterades en alou del benefici possehit per m^o magi antich q^o en la Seu de Mallorca y las restants terras que son coranta quatre corterades en alou de (?), fonch tot stimat dos milia y sinchcentes liures (AMS. Estims 1578, f. 102v)

El 1607, el seu propietari Francesc Mas, disposava de posada a Sineu, situada a la travessia del carrer dels Hostals (MULET, ROSSELLÓ, SALOM, 2001: 320). El 1658 es començà a establir, de tal manera que el 1695 ja es localitzen 16 propietaris de terres a Son Mas (Pàg. 544-545). A mitjan segle XVII era de Lo Sr. Pere Joan Mas i estava valorada en 8.700£ (AMS 1639-1646 Cadastre, 317v). El 1675, pertanyia a Francesc Mas, metge, i era valorada en 3000 lliures. Hi havia un celler amb quatre bótes. El bestiar de feina era un rossí, un mul, dues someres i dos ases. El 1684, era d'Esteve Mas, doctor en medicina i del seu fill Guillem Mas, notari. Era també denominada Banderola i Son Mas de Banderola. Tenia cases i era dedicada a vinya i conreu dels cereals. En el cadastre de 1694, era valorada en 3.500 lliures i era de Pere Joan Mas prevere. Tenia la posada a la vila de Sineu

A la segona meitat del segle XVIII era del clero de la parròquia de Sineu (1789 BERARD, 246). El 1818 era dividida en dues propietats, cadascuna amb cases pròpies, una de Pau Mas -de Banderola-, de 28 quarterades, i l'altra, de Catalina Salom de 38 quarterades. Ambdues dedicades a vinya i conreu de cereals i amb bosc, garriga i rotes

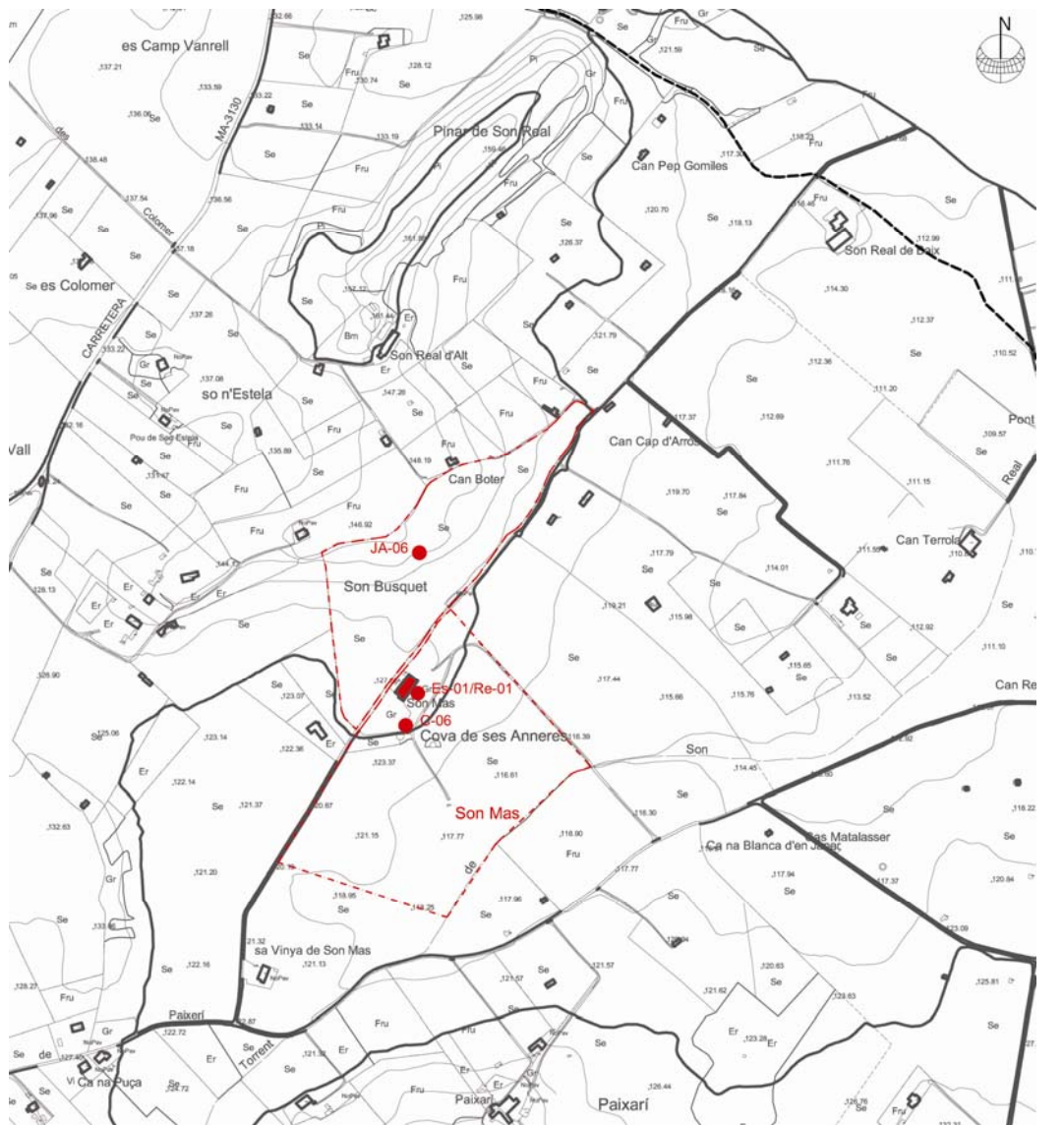
El 1953 la possessió de Son Mas era propietat de Miquel Juan Ginard i amb una extensió de 4 h. 99 a. i 40 c. (AMLL 1953 Cadastre 158/2) més una altra parcel·la de 13 h. 65 a. i 48 c. (AMLL 1953 Cadastre 159/2). Actualment és propietat de la família Camps "de sa Bastida".

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MAS

CP-13

ESCALA 1/10.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MAS

CP-13

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos i construccions annexes situada a la part central de la possessió, ran del camí dit de Son Mas. La casa destaca especialment per la façana principal, orientada a migjorn, amb el portal d'arc de mig punt amb timpà, coronat per l'escut del Mas que porta la data de 1582. Destaca igualment un rellotge de sol, situat a la cantonada de ponent de la façana principal. Igualment destaca el porxe de la part de llevant amb el cup i, a la part posterior de les cases, la cisterna amb el coll de pedra i una pica, també de pedra. A l'entorn immediat de les cases hi ha l'era, la carrera i la cova de ses Ànneres (LLVA-A015).

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual

Sòl Rústic de Regim General

SRG

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

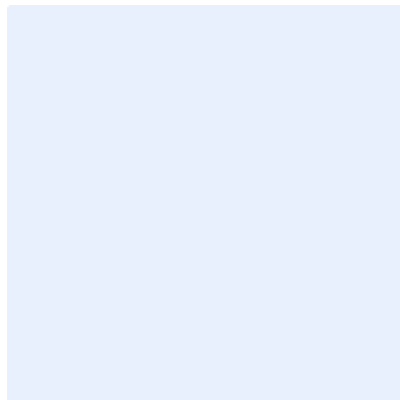
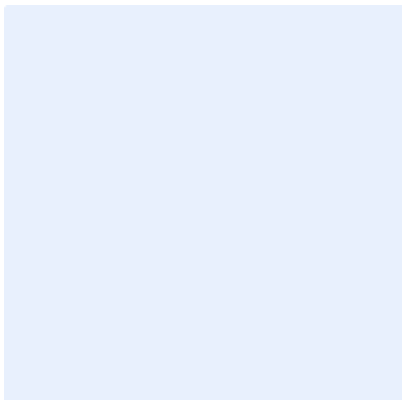
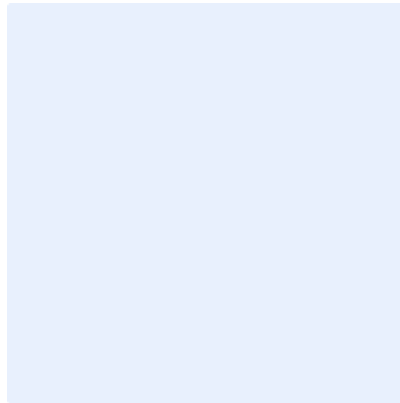
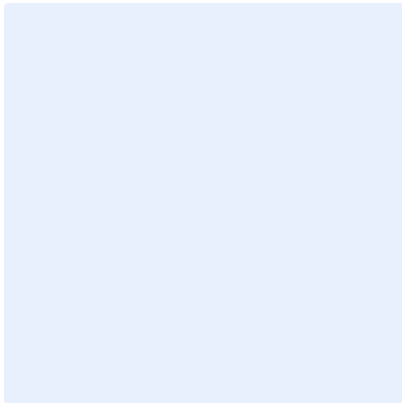
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió CASES DE SON MAS

CP-13

Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

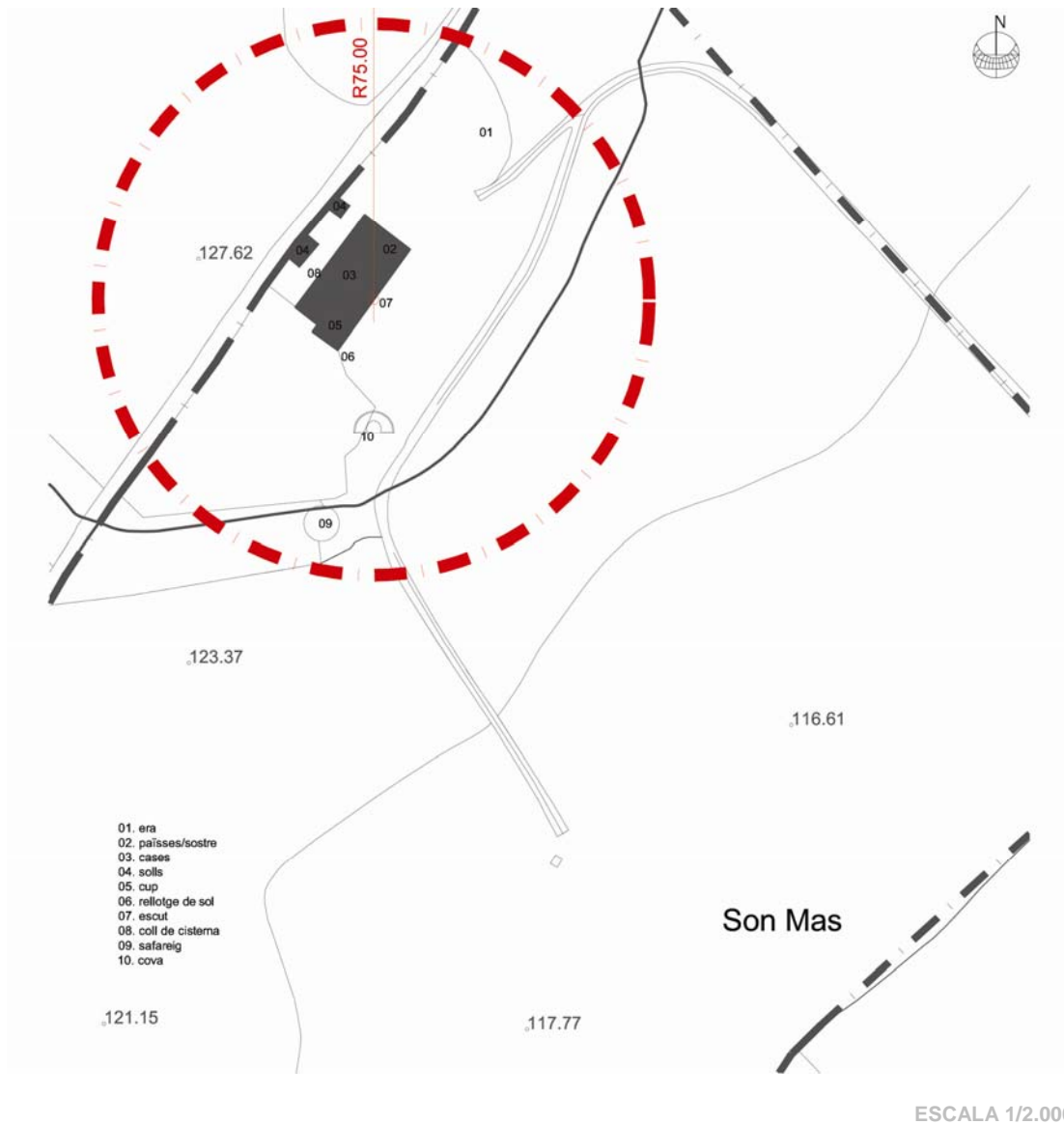
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MAS

CP-13

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

Altres fitxes relacionades:

JA-06 Ses Planes de Son Mas / C-06 Sa cova de ses Ànneres / Es-01 Escut de Son Mas / Re-01 Rellotge de sol de Son Mas / E-06 Era de Son Mas.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-12

CASES DE PAIXARÍ**Identificació de l'element****Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIII-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIII. Pàg. 37.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Identificació espacial**Localització**

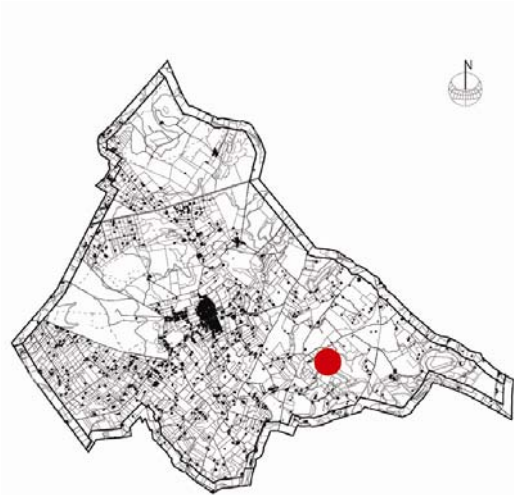
Al sud-est del terme municipal, entre ses Comes, Son Coix, Llorac, Son Mas i can Riera.

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 443

UTM

X= 39° 36.696'
Y= 2° 59.683'
Altitud= 137m

Referències històriques

La possessió de Paixarí, situada entre Son Mas i Son Coix, a la part de llevant del terme municipal, es troba a una de les planades més fèrtils de la contrada, entre turons i regada pel torrent de Llorac. L'extensió i les confrontes d'aquesta antiga possessió, documentada ja al Llibre del Repartiment són difícils de precisar. Segurament s'extenia entre Llorac, Son Mas, es Colomer, Son Joan Arnau, el torrent de Son Fangos, el Puig de Reig, Son Pastereta, Son Brondo i Son Munar. La seva propietat es vincula de forma primerenca a la família Real de Sineu, i des del segle XVI la trobam dividida en diverses propietats que donen lloc, entre d'altres, a les possessions actuals de Son Real d'Alt, Son Real de Baix, Son Niell, sa Rota d'En Palem, Son Coix i la casa d'Avall que identifiquem amb l'actual possessió

Aquesta intensa fragmentació i la pertinença a distintes branques de la família Real dificulten la identificació de les referències documentals i faciliten la confusió. Malgrat aquesta circumstància, que demana precaució i dona una certa provisionalitat a les dades, tot seguit intentem refer la història de la possessió

A mitjan segle XV (1447, setembre 13), Jordi de Pacs, administrador de Blanca, donzella, filla i hereva de Gabriel Vicens, mercader difunt, estableix a Joan Real notari de Sineu, el rafal que ha retornat Pere Gilabert, anomenat Passari, a cens de 2 quarteres de blat. Confronta amb l'honor de Bernat Gilabert de Llorac (ARM Rafel Parera i Pere Segura P-286 f. 75v i P-290 f. 173v.)

Ben entrat el segle XVI, Joan Real, fill de Joan de Paxari, declarava les cases i terres del seu rafal en alou de Llorac Sureda que eren valorades a 1.700£ (AMS 1578. f. 104)

Durant el segle XVII és quan trobam un major nombre de referències documentals. El 1601, Joan Reyall de paxari posseïa cases davant l'hospital de Sineu, a més de la possessió de 39 quarterades, cases i molí, valorades en 2.200£ (AMS 1601. f.63). El 1615, el patrimoni d'Antoni Real de Paixari era de 7.000£. Entre les seves propietats destaquen la possessió de Paixarí, estimada en 5.000 £ i la posada davant l'hospital (AMS 1615. f.694v.). El 1635, la propietat ja s'havia traspassat al seu fill Joan Real de Pexari i la possessió era estimada en 4.300£ (AMS 1635. f.359v). Quatre anys més tard es mantenia la valoració (AMS 1639. f.320v), mentre que el 1650 la possessió de Joan Real de paxari, fill d'Antoni, era valorada en 4.000£ i el 1655 es segregava..., se ha rellevat de dita possessió la meitat per tenir-la el seu fill Antoni (AMS 1650. f.467v.). Efectivament, vint-i-cinc anys més tard, la possessió d'Antoni Reyall de la Casa de Vall, era estimada en 2.000£ (AMS 1675. f.567v)

És, per tant, a partir de mitjan segle XVII quan apareix documentada la denominació de la Casa d'Avall que, per raons de semblança toponímica, podria assimilar-se a Son Real de Baix. No obstant, per les propietats que s'assignen als Real de la Casa d'Avall a finals del segle XVII i al llarg del segle XVIII, creim que aquesta Casa d'Avall s'ha d'identificar amb l'actual possessió de Paixarí

El 1684, Joan Reyall de paxari de la casa de vall, a més de la possessió, cases i pati, valorades en 3.100£ posseïa 19 quarterades a Son Brondo, dites les Rotes, valorades en 600£ i la seva muller, Anna Fiol, sis quarterades de terra dites Son Coix, valorades en 165£ (AMS 1684. f.473v)

A principis del segle XVIII, Joan Reyall de la casa devall mantenia aquestes propietats amb la mateixa valoració. Igualment, la seva esposa Anna Fiol mantenia les 6 quarterades de Son Coix (AMS 1710. f.337). El 1724 sabem que la possessió estava sotmesa a alou del Rt. de Binissalem i es valorava en 3.700£, tal vegada es computen totes les propietats, incloses les rotes i Son Coix (AMS 1724. f. 392v.)

El 1759, segurament per manca de descendència directa, la propietat havia passat als Fiol. D'aquesta manera, els Fiol de Paixari de avall conservaven les 19 quarterades de Son Brondo dites les Rotes i valorades en 660£ (AMS 1759. f. 200v.)

A principis del segle XIX, la possessió de Paixarí tenia una extensió de 32 quarterades i era propietat de Miquel Fiol. (AMS 1818. f.197v.). Els descendents d'aquesta família mantingueren la propietat fins al darrer terç del segle XX. Actualment és propietat de la família Camps Nicolau "Boivàs".

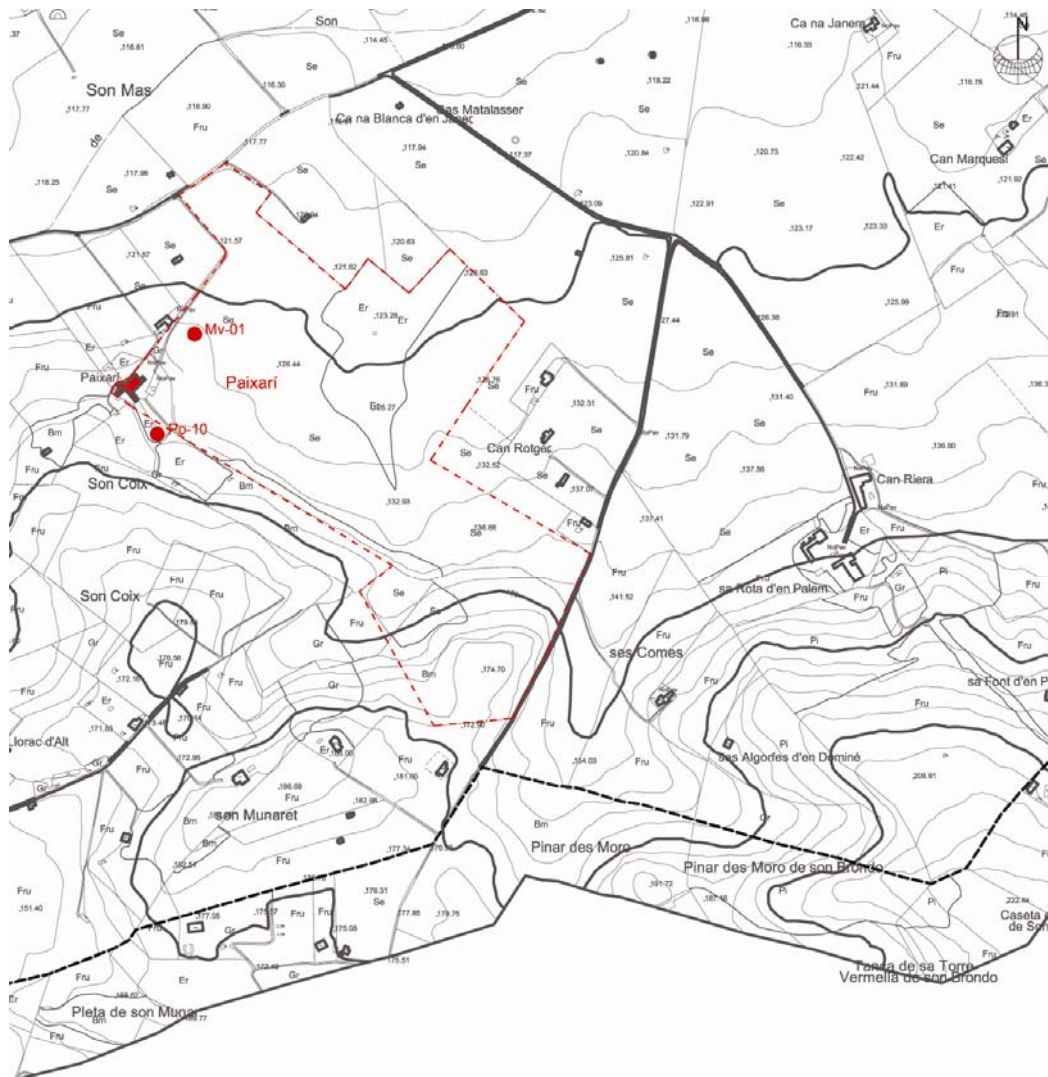
El mes de maig del 2000, refent la coberta, es recuperaren quaranta teules pintades que conserven els propietaris.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE PAIXARI

CP-12

ESCALA 1/10.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE PAIXARÍ

CP-12

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos i construccions annexes situada a l'extrem de ponent de la possessió, al coster del turó de Son Coix. Les cases conformen un conjunt en forma de L a més d'unes construccions auxiliars situades a la part de migjorn separades per la carrera. A la part de ponent de la carrera hi ha una cisterna amb el coll de pedra d'una sola peça. A la casa destaquen l'arc de mig punt amb timpà a la façana, l'arc que separa els dos aiguavessos i la cuina a més de l'antic cup. A la reforma duita a terme els darrers anys del segle XX, s'hi localitzaren una quarentena de teules pintades conservades pels propietaris.

A l'entorn immediat de les cases hi ha l'era, el molí de vent, una marjada dedicada a hort amb un pou comú (LLVA-B016), que probablement feia part d'un sistema d'extracció d'aigua per gravetat de tradició islàmica (qanat), així com una sínia al mig del sementer del molí.

Estat de conservació de l'element

Estat general de conservació:

Bo

Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Coberta refeta el 2000.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Regim General	SRG
	Sòl Rústic de Règim General Forestal	SRG-Forestal

Grau de protecció

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeguin per tal d'evitar mimetismes.

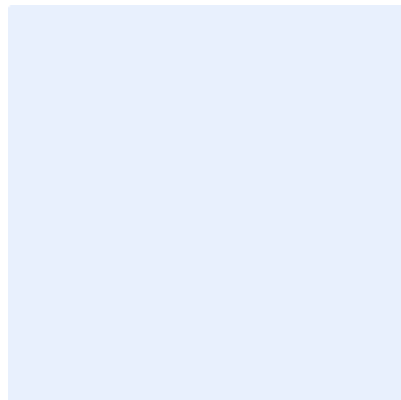
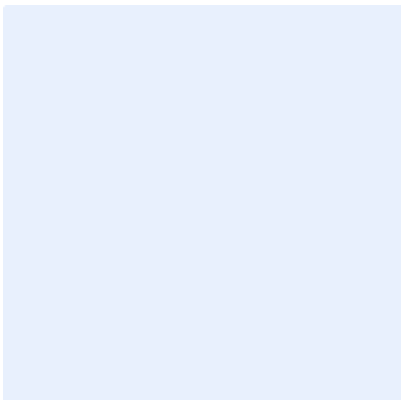
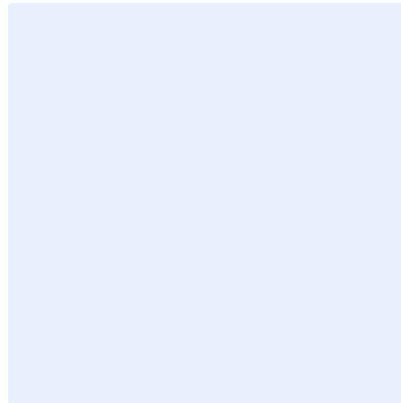
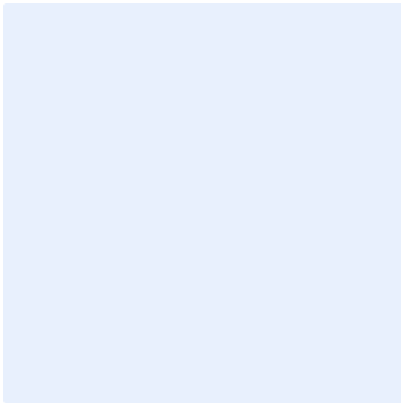
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE PAIXARÍ

CP-12

Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

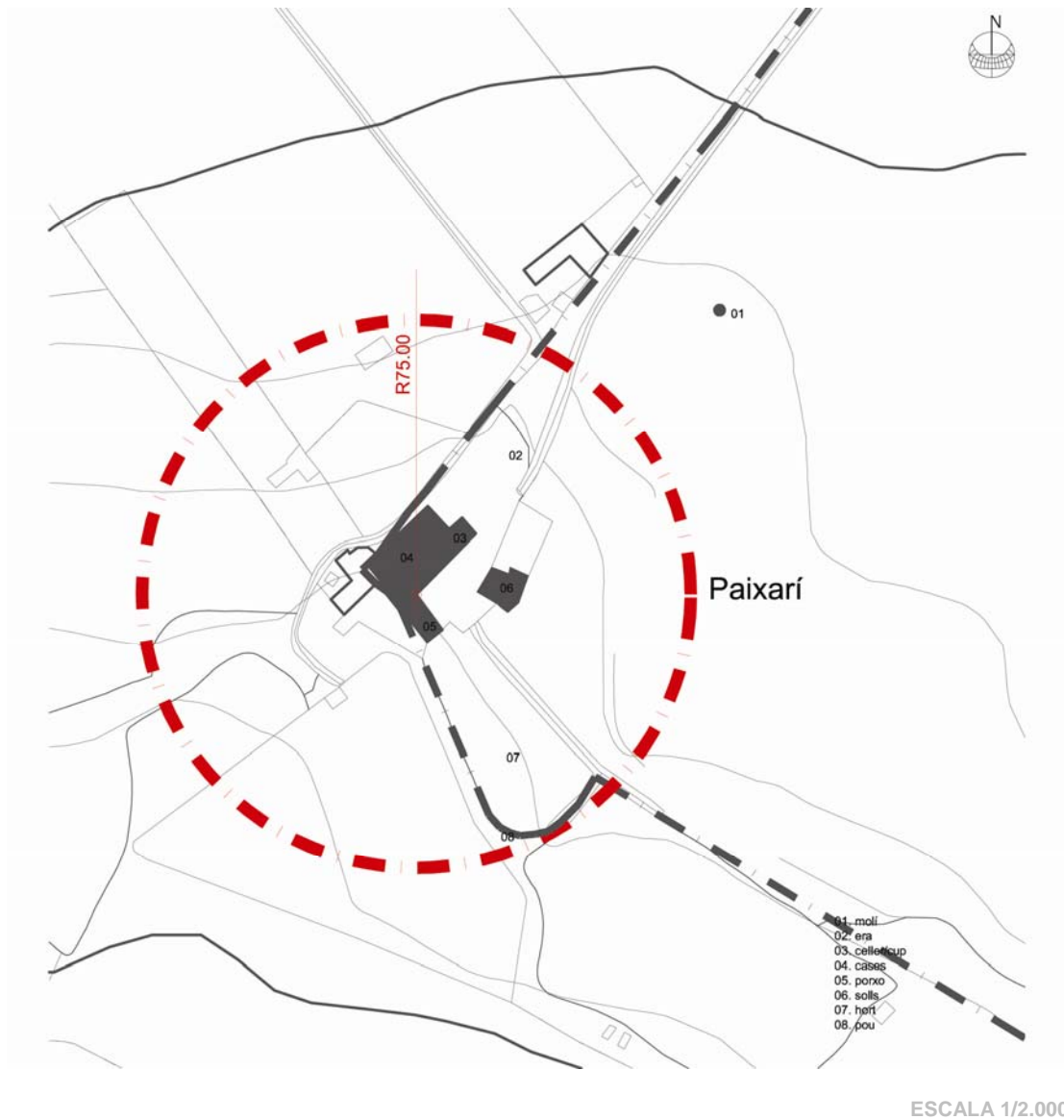
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE PAIXARÍ

CP-12

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

Altres fitxes relacionades:

MV-01 Molí de Paxarí / Po-10 Pou de Paxarí.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA ROTA D'EN PALERM

CP-11

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Agroturisme

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIV. Pàg. 402.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

Referències històriques

-

Identificació espacial

Localització

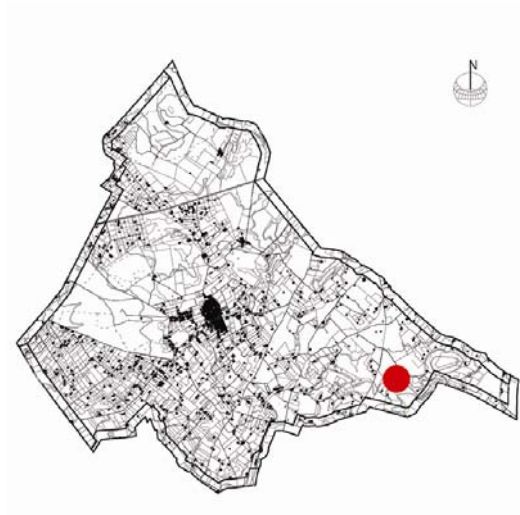
Al sud-est del terme municipal, entre can Riera, ses Algorfes, ses Comes i el camí Vell de Montuïri.

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 396

UTM

X= 39° 36.597'
Y= 3° 00.335'
Altitud= 150m

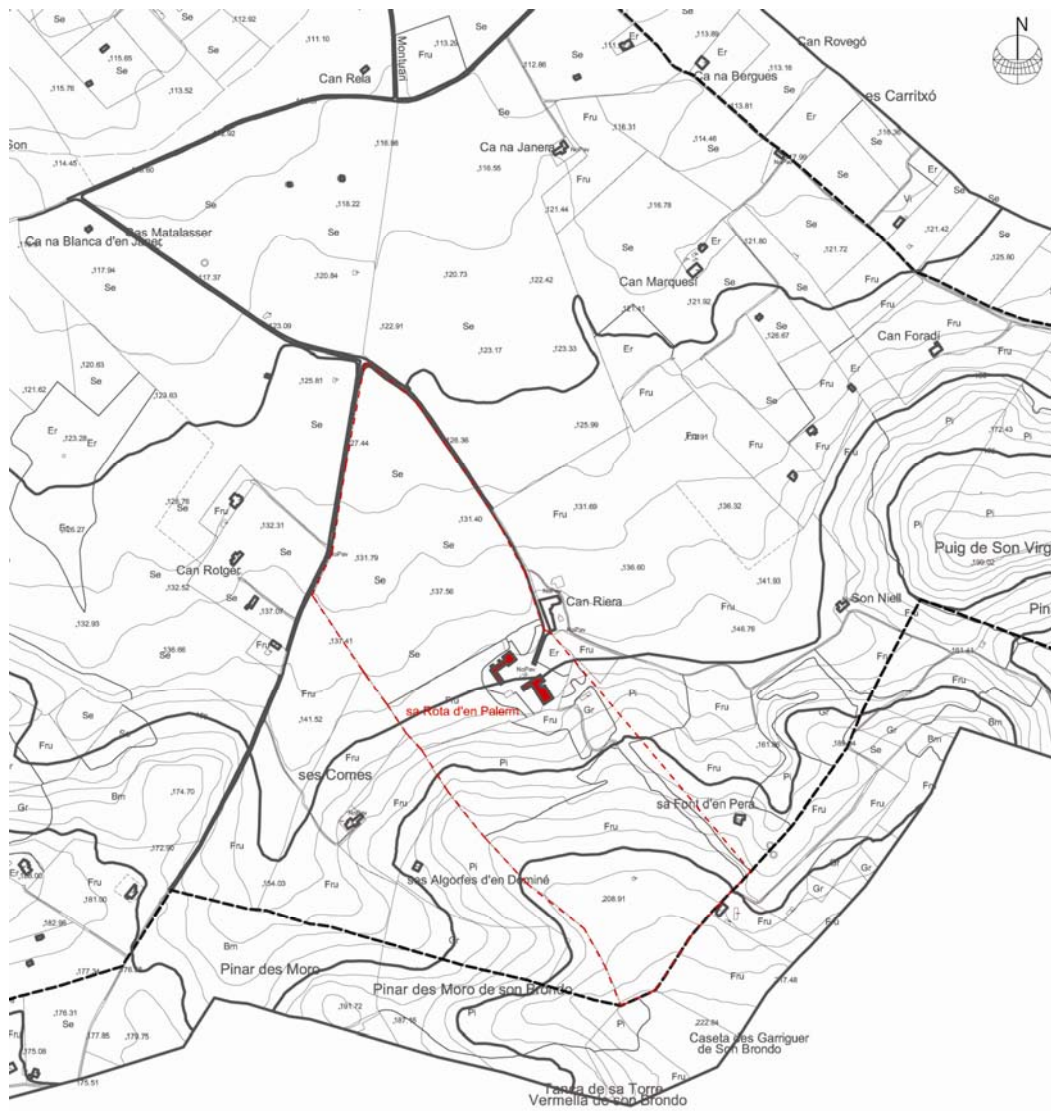

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA ROTA D'EN PALERM

CP-11

ESCALA 1/10.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA ROTA D'EN PALERM

CP-11

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos de planta baixa i pis, orientada a ponent. A l'extrem nord de la casa s'han adossat dos cossos de construcció. Destaca la façana de ponent amb la carrera empedrada, parral, cisterna adossada a la façana i diversos portals d'arc carpanell. Destaca el tractament dels referits de les façanes de color blanc i faixes de color almagra.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Adequat a establiment hotel·ler.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Regim General	SRG
	Sòl Rústic de Règim General Forestal	SRG-Forestal

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estilístiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeguin per tal d'evitar mimetismes.

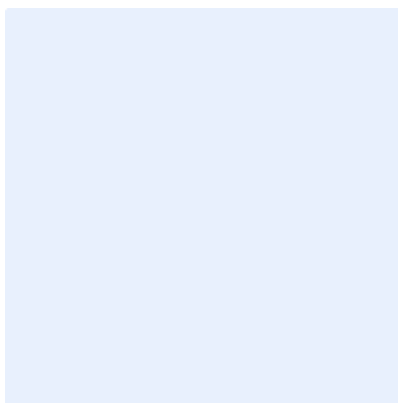
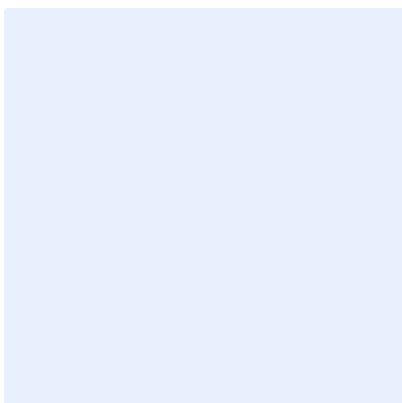
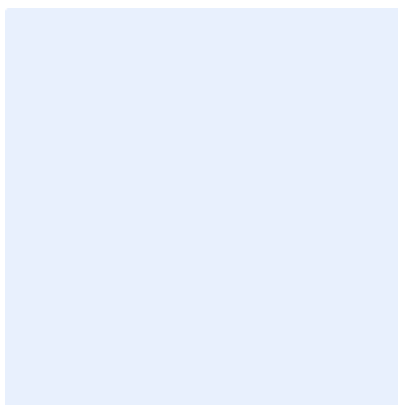
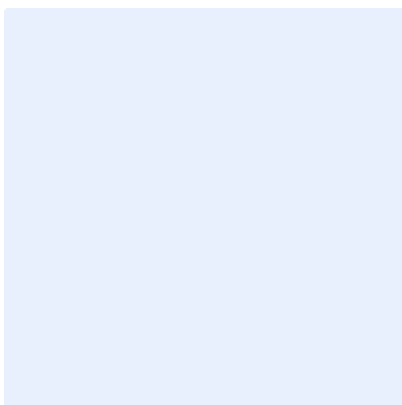
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió CASES DE SA ROTA D'EN PALERM

CP-11

Fotografies:

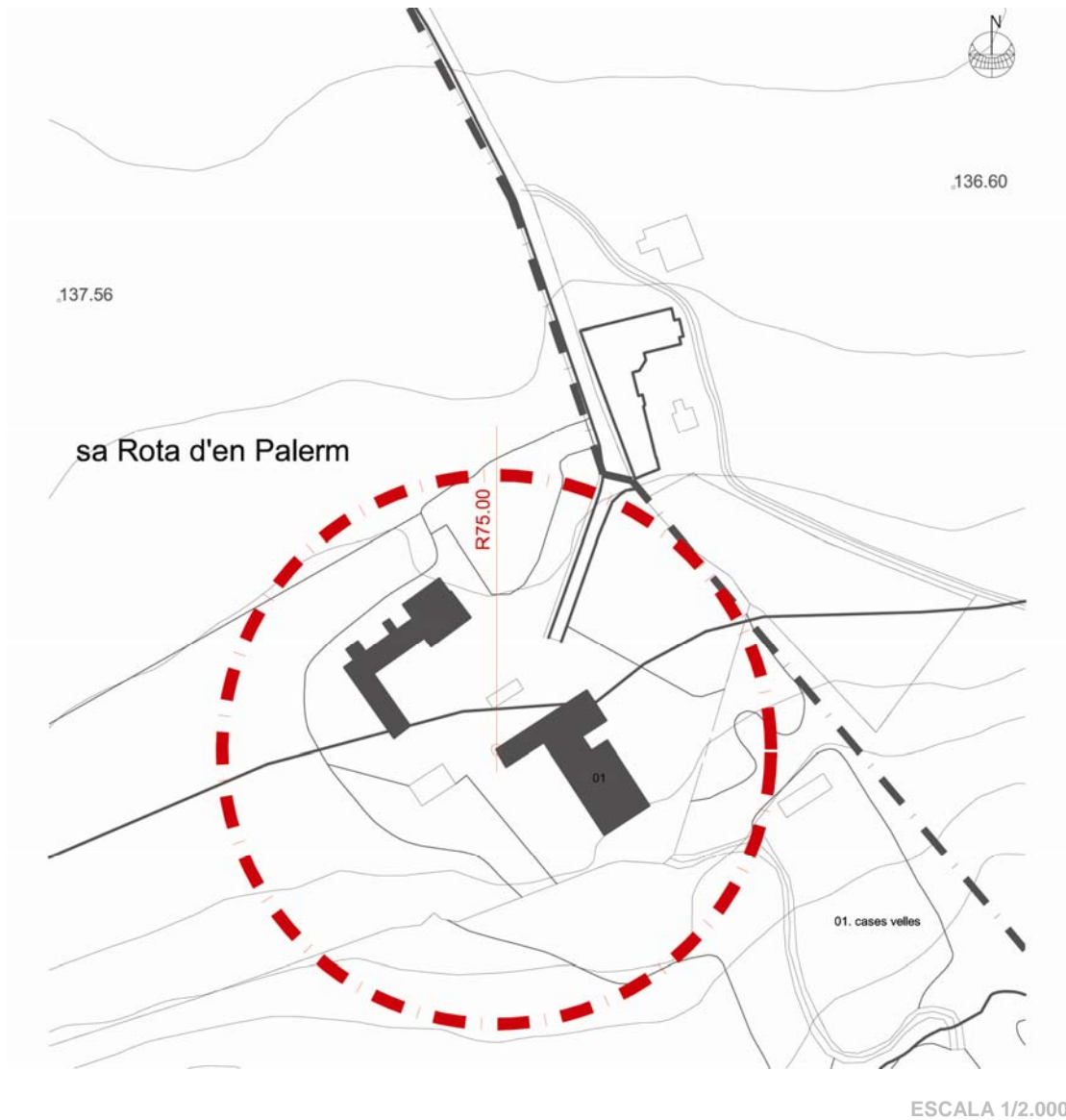

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SA ROTA D'EN PALERM

CP-11

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

Altres fitxes relacionades:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE CAN RIERA

CP-10

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIV. Pàg. 296.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

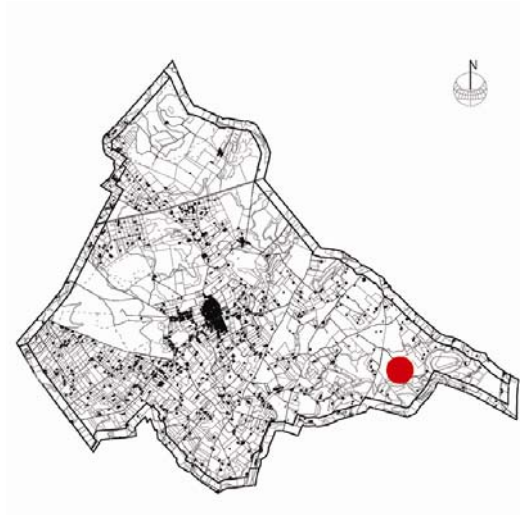
Al sud-est del terme municipal, entre Son Niell, ses Algorfes i sa Rota d'En Palerm.

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 395

UTM

X= 39° 36.622'
Y= 3° 00.344'
Altitud= 140m

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE CAN RIERA

CP-10

ESCALA 1/10.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE CAN RIERA

CP-10

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos amb planta baixa i pis. A la façana principal, orientada cap a llevant, destaca el portal de llinda, una finestra i el portal de la païssa, situat sota l'escala, adossada a la façana, que dona accés al sostre. A la planta pis, a més del portal del sostre, hi ha dues finestres. Als extrems del nord i del sud hi ha porxes i construccions annexes. La façana posterior dona al camí de sa Rota d'En Palerm.

Estat de conservació de l'element

Estat general de conservació:

Regular

Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Regular	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Regim General	SRG
	Sòl Rústic de Règim General Forestal	SRG-Forestal

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estilístiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

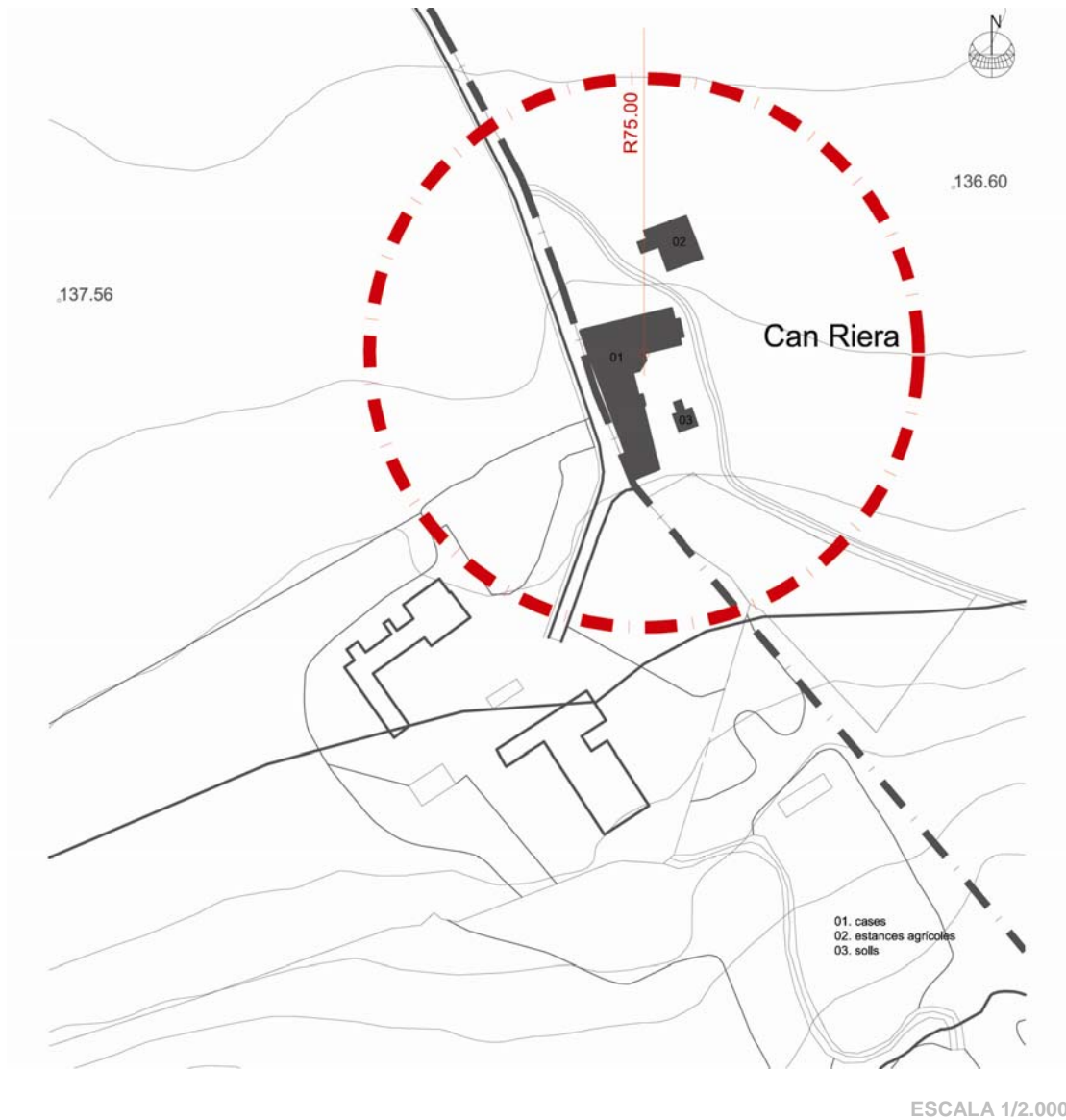
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE CAN RIERA

CP-10

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

Altres fitxes relacionades:
Po-11 Font d'En Pere.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON PASTARETA

CP-09

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XII. Pàg. 411.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

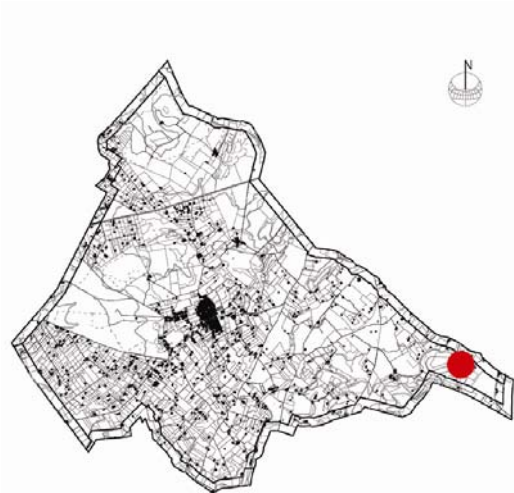
Al sud-est del terme municipal, entre Son Virgo, ses Algorfes i Son Niell.

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 319

UTM

X= 39° 36.694'
Y= 3° 01.012'
Altitud= 136m

Referències històriques

Possessió del terme de Llorito, situada entre Son Sineu, can Rotget, Son Niell i Son Virgo. L'any 1461 la posseïa Pere Gelabert, segons una capbreuació posterior. Fins al segle XVII els posseïdors sempre portaven el nom del primer, segons les diverses capbreuacions dels alous de la casa de Defla: 1461.- Pere Gelabert és posseïdor del rafal de Son Pastereta. Confronta amb les Algorfes, amb el rafal anomenat Son Basset i amb terres d'En Roig d'Oliu i de Tonina Salvà (ACE Cabrevacions Joan Gili, 1520. f. 1)

JA en el segle XVI, Pere Gelabert "pastareta", té la possessió en alou del Sor. Nicholau Rossinyol dos milia lliures (AMS. Estims 1578, f. 79v). Igualment, el 30 de desembre de 1594, mor Potenciana Gilabert de Son Pastereta i fa celebrar diverses misses i obra pia a Sineu: una missa en honor de Santa Potenciana en la capella dels Gilaberts (ROSSELLÓ, 2001: 66)

A principis del segle XVII, el 1611, s'hi començaren a fer establiments. El 1626, pertanyia a Miquel Gelabert -de Son Pastereta- i confrontava amb el camí de Sineu a Sant Joan i amb ses Algorfes. Era sots alou del senyor Andreu Rossinyol de Defla. El 1667 era de Damià Gelabert -de Son Pastereta- De 30 quarterades, tenia cases i era dedicada a vinya i conreu de cereals. Tenia ermassos, rotes i garrigues. A mitjan s. XVII, en foren establides les terres dites Son Duc, de 9,5 quarterades, entre diversos habitants del terme. El 1684, fou valorada en 1.300 lliures i pertanyia a Rafel Gelabert. Hi havia una guarda de 40 ovelles. En el cadastre de 1694 era valorada en 750 lliures

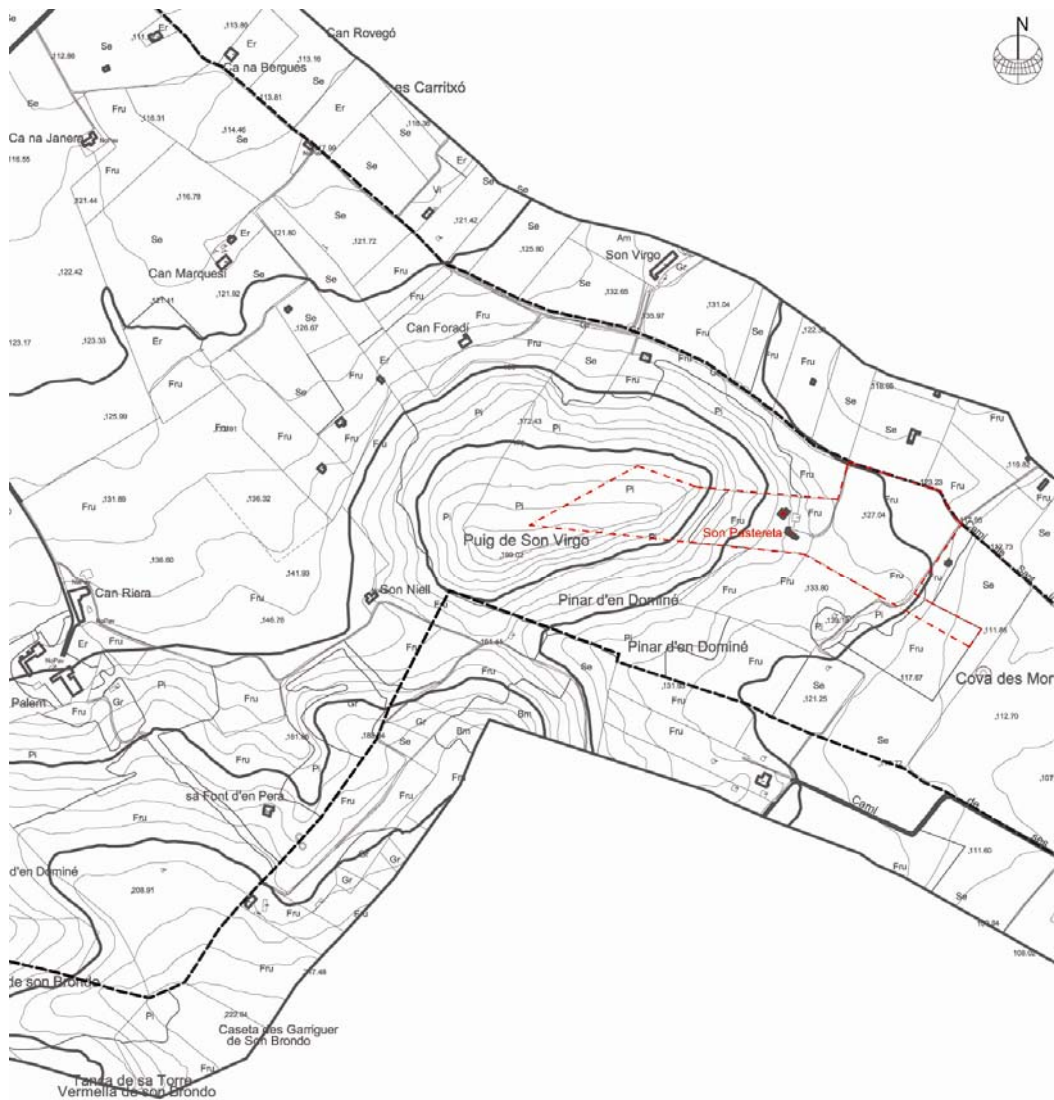
En el segle XIX, el 1860 confrontava amb Solanda, es Serral i So n'Emperador. Dóna nom al puig de Son Pastereta (GEM) i, a mitjan del segle XX, el 1953 era propietat de Miquel Florit Ribas i tenia una extensió de 4 h. 09 a. i 24 c. (AMLL 1953 Cadastre 319/2).

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON PASTARETA

CP-09

ESCALA 1/10.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON PASTARETA

CP-09

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos i construccions annexes. Destaca la façana amb portal de mig punt, parral davant la carrera amb empedrat i forn a la part de ponent. Cisterna amb capella a la part de llevant de les cases

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Dolent

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Dolent	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Regular	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Regular	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Magatzem agrícola annex.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Regim General	SRG
	Sòl Rústic de Règim General Forestal	SRG Forestal

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, pertant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeguin per tal d'evitar mimetismes.

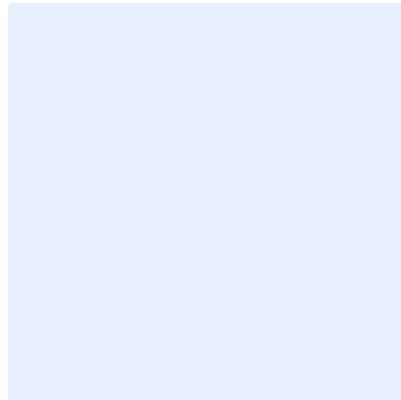
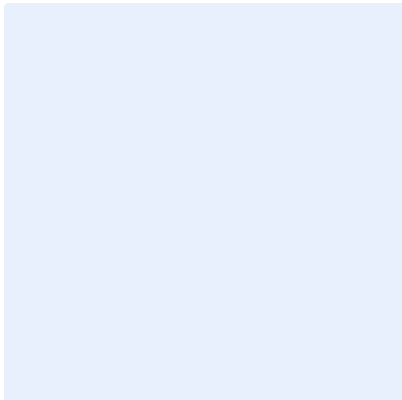
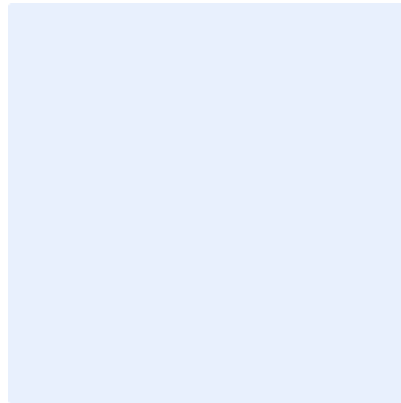
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON PASTARETA

CP-09

Fotografies:

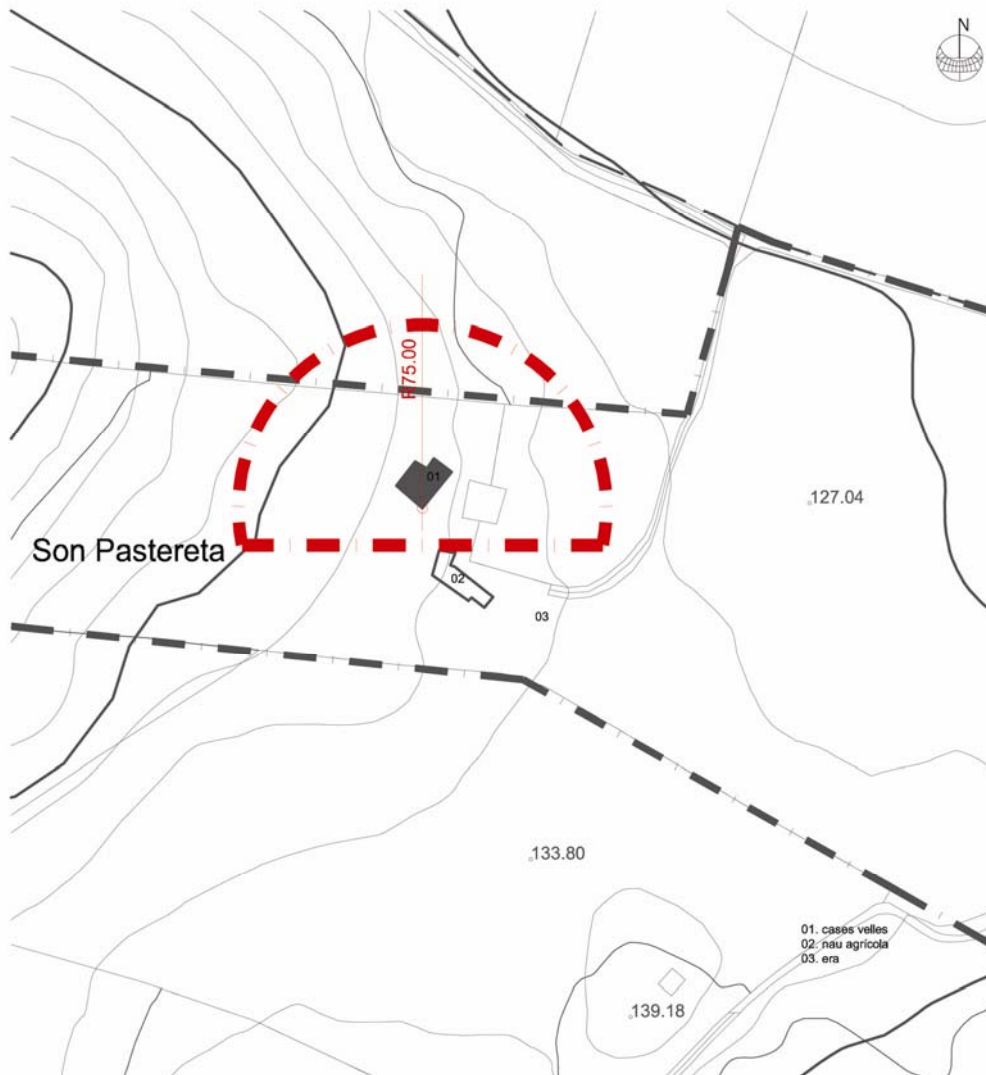

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON PASTARETA

CP-09

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

ESCALA 1/2.000

Altres fitxes relacionades:
E-18 Era de Son Pastareta

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON REAL DE BAIX

CP-08

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIV. Pàg. 219-220.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

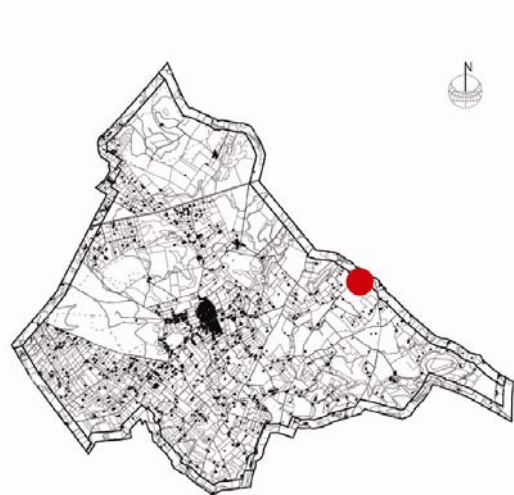
A l'est del casc urbà, entre el torrent de Llorac, Son Mas, el camí de Son Mas i el camí Vell de Sineu a Sant Joan.

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 47

UTM

X= 39° 37.348'
Y= 3° 00.005'
Altitud= 115m

Referències històriques

La identificació de la propietat de Son Real de Baix entre les partions de l'antiga possessió de Paixarí, totes elles en mans de les distintes branques de la família Real, resulta complexa. No obstant això, la primera referència a la família dels Real "Dama", propietaris de Son Real de Baix, la trobam a la llosa del vas sepulcral construït el 1622 a la capella de Sant Domingo en Soriano de l'església del convent de Nostra Senyora de Loreto. Durant el mateix segle XVII, el 1635 tenim documentada la possessió de Guillem Real de Miquel, que juntament amb la posada situada a la vila de Sineu estava valorada en 7.400 lliures. El 1675, la possessió de Miquel Real "Dama", estava valorada en 3.000 lliures. Aquesta valoració es corregia a la baixa fins a 2.900 lliures el 1684 quan en els Estims apareix la referència a Guillem Rey al de Son Rey al. La sua possessió Son Rey al

A principis del segle XVIII, el 1719, es repeteix el registre de la propietat encara que amb una valoració notablement inferior (1.800 lliures), fet que podria ser indicador d'una successiva fragmentació de la propietat. Altrament, el 1724 la propietat de Son Real de Baix estava en mans de Miquel Rey al de Gm. als. Dama, ara Va. de dit. la sua possessió Son Real alou de Bach, 1800 lliures

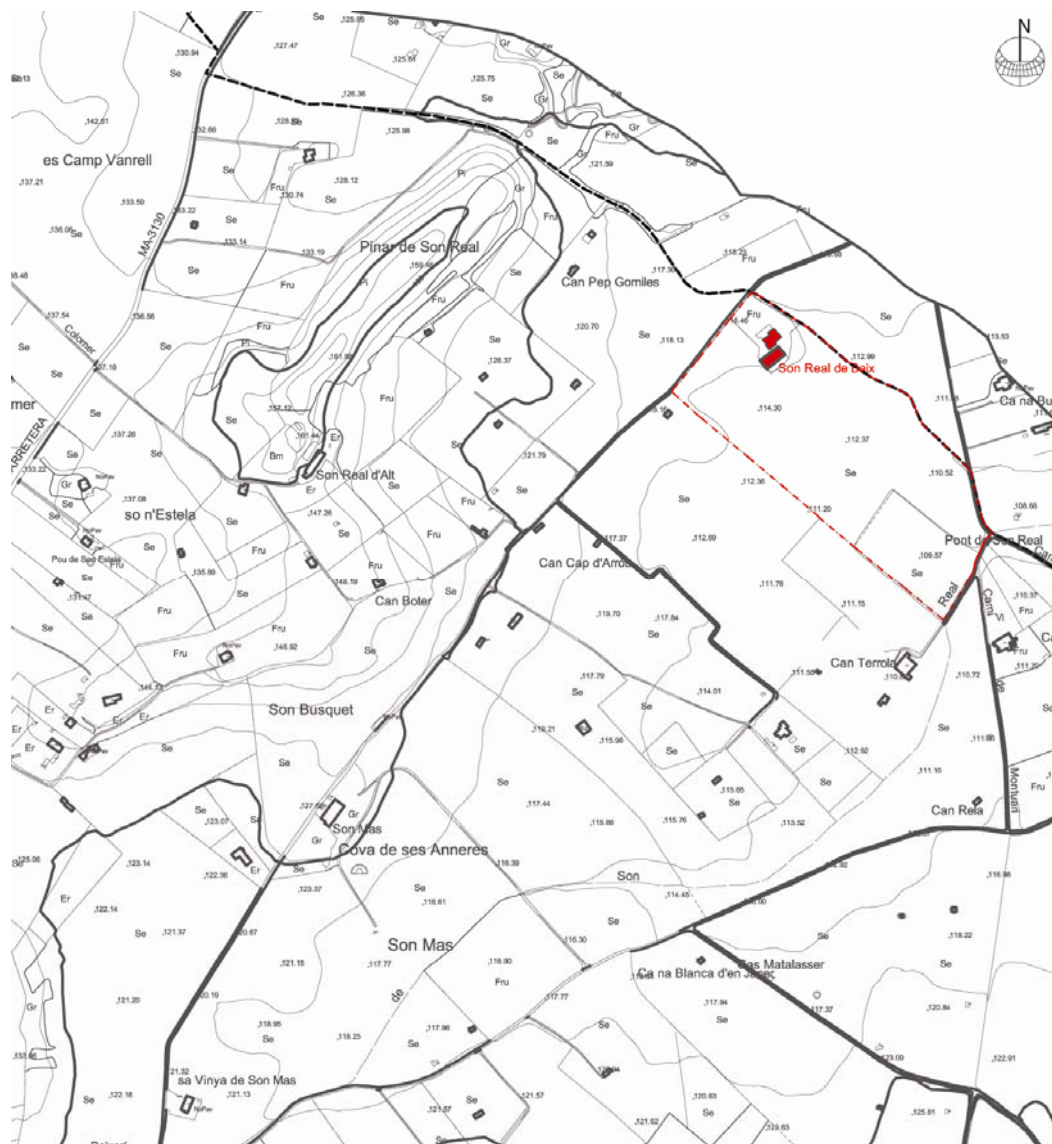
A principis del segle XIX, 1818, el predi Son Real de 19 quarterades era propietat de D. Miguel Real viudo.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON REAL DE BAIX

CP-08

ESCALA 1/10.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON REAL DE BAIX

CP-08

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos amb plata baixa i pis i construccions annexes orientada a migjorn i situada ran del camí Vell de Santa Margalida o de Son Mas. A la façana principal destaca el portal amb arc de mig punt i una finestra a la dreta; té padrisos adossats a la façana i una cisterna amb capella a la carrera. A la planta pis té dues finestres a la façana principal i portal de sostre a la façana lateral de llevant.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Regular	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	Magatzem agrícola nou

Intervencions o actuacions realitzades

La nau agrícola annexa.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual Sòl Rústic de Regim General

SRG

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estilístiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

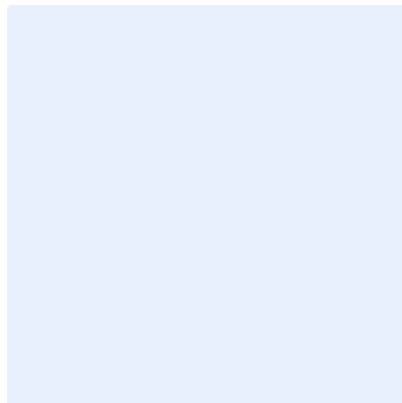
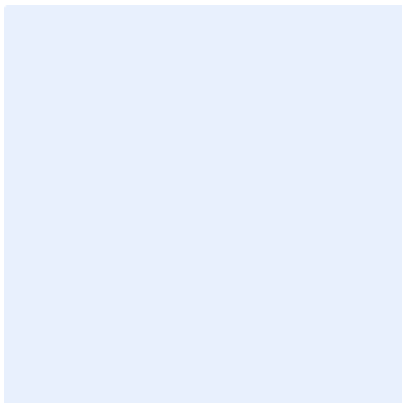
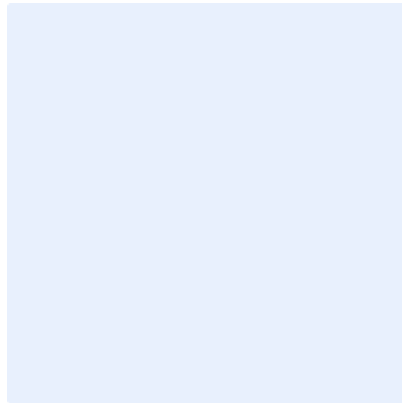
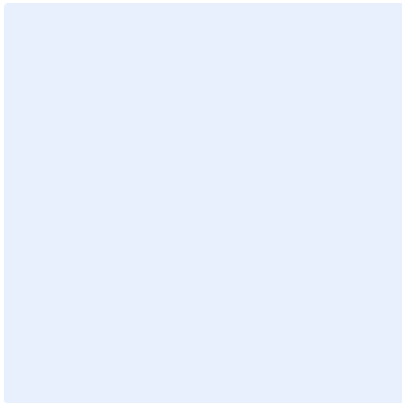
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió CASES DE SON REAL DE BAIX
--

CP-08

Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

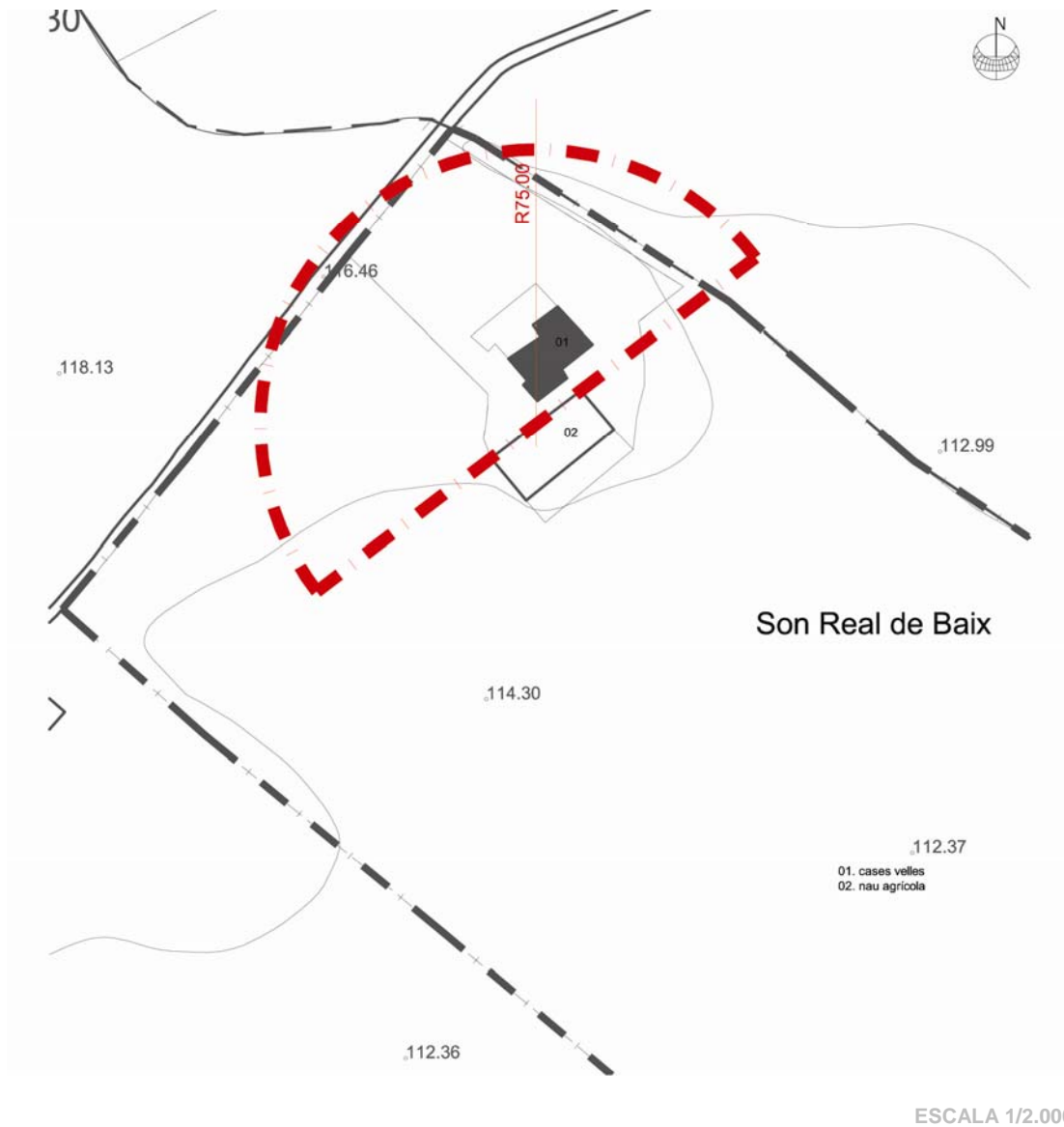
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON REAL DE BAIX

CP-08

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

Altres fitxes relacionades:

-

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON REAL D'ALT

CP-07

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Habitatge i estances
agrícoles

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIV. Pàg. 219-220.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial

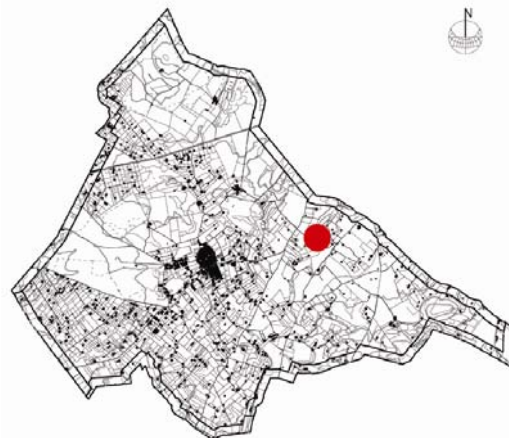
Localització

A l'est del casc urbà, entre Son Estela, la carretera PM 313 de Sineu a Algaida, el camí de Son Fangos, el camí Vell d'Ariany i ses Planes de Son Mas.

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 643 i 9

UTM

X= 39° 37.243'
Y= 2° 59.551'
Altitud= 146m

Referències històriques

Les primeres referències documentades de Paixarí de la Casa d'Amunt (Son Real d'Alt) són de 1554 i corresponien a l'honor Joanot Real. L'any 1575, pertanyia a Jaume Real i el 1578, els primers Estims de la vila de Sineu, recullen la propietat de Pere Real amb cases i terres valorades en 2.000 lliures

En el segle XVII, la possessió era de Joan Real de la Casa d'Amunt i tenia una extensió de 39 quarterades. L'any 1606, fou fet inventari i repertori de béns de Joan Real de Paixarí: unes cases velles ruïneses, i la possessió de Paixarí de Cada d'Amunt de 30 quarterades (ROSSELLÓ, 2001: 69). L'any 1615, la possessió estava valorada en 7.000 lliures. L'any 1639, Joan Real d'Amador de la Casa d'Amunt tenia la possessió valorada en 4.000 lliures. L'any 1660, la possessió de la Casa d'Amunt pertanyia a Amador Real i a 1675 era valorada en 1.400 lliures. En els estims de 1684 la possessió de la Casa d'Amunt estava valorada en 2.600 lliures

En el segle XVIII, la possessió es mantenia en mans de la mateixa família. L'any 1710 era de Joan Real Amador i estava valorada en 1.600 lliures. L'any 1759 el propietari era Joan Real de Paixarí d'Amunt i estava valorada en 1.600 lliures

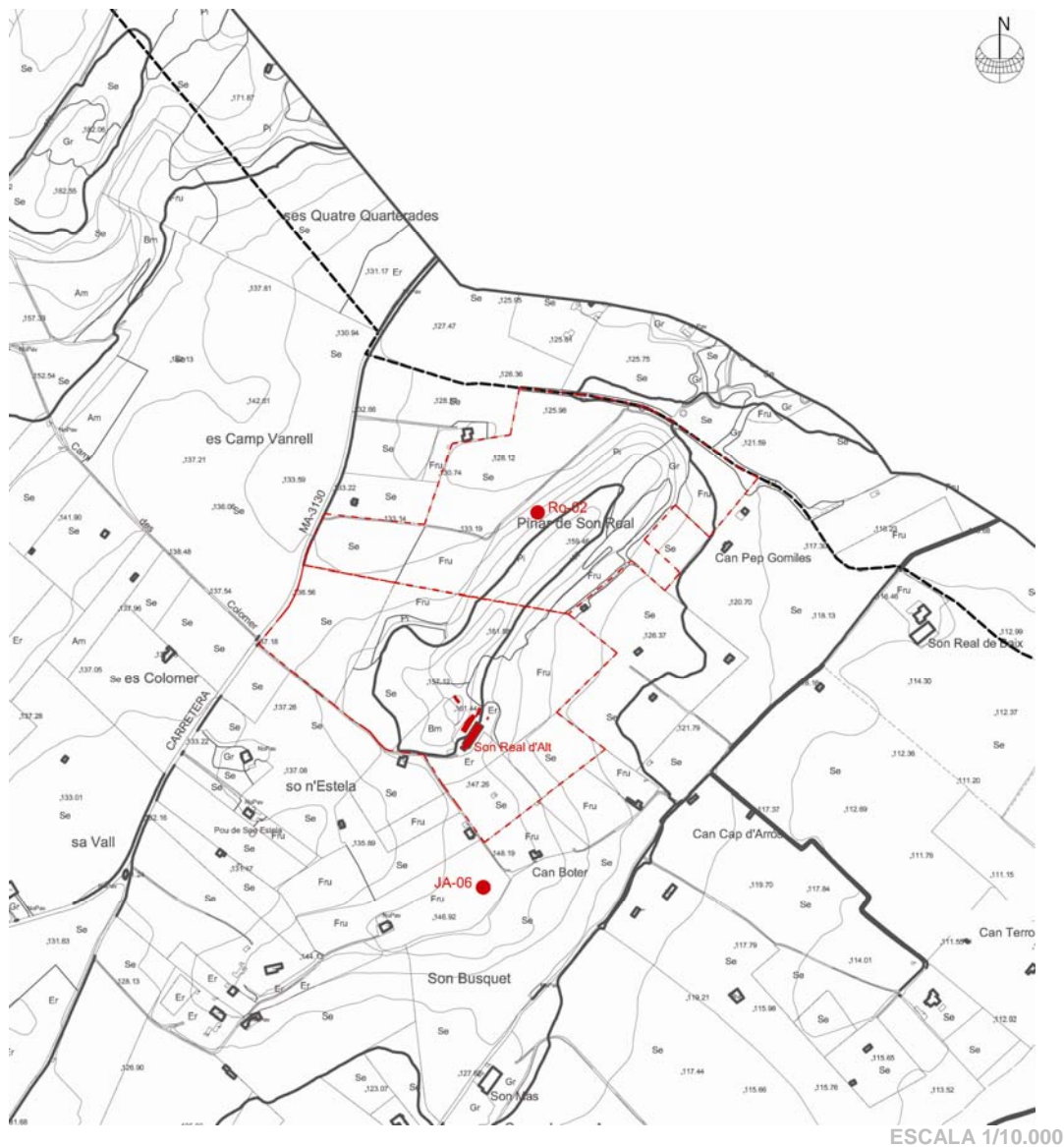
Ja en el segle XX, l'any 1953, la possessió de Son Real era de Martí Rimbau Lazcano i tenia una extensió de 19 h, 75 a i 52 c. El 2004 la possessió està dividida en dues meitats, propietat dels hereus de Pere Niell Esteva "Perico Pou" de Sineu.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON REAL D'ALT

CP-07

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON REAL D'ALT

CP-07

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos, planta baixa i dos pisos, orientada cap a migjorn i assentada al vessant sudoest de la mola del Pinar de Son Real. A la façana principal, a la planta baixa, destaca el portal amb arc de mig punt, un portal de portassa amb llinda a l'esquerra i una finestra a la dreta; al primer pis, quatre finestres; al segon pis, quatre finestres. Adossades a la part de ponent hi ha diverses construccions identificades com a les cases primitives de la possessió. Davant les cases hi ha la carrera amb cisterna.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Regular	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual

Sòl Rústic de Regim General

SRG

Altres

Grau de protecció

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, pertant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

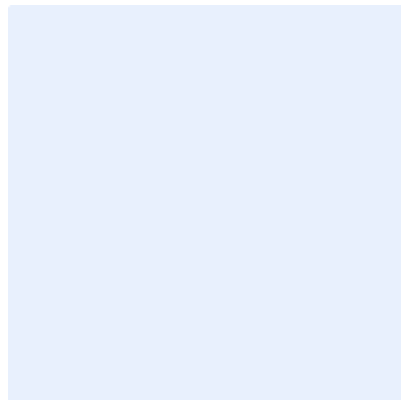
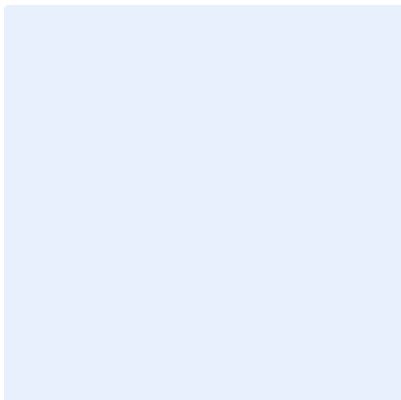
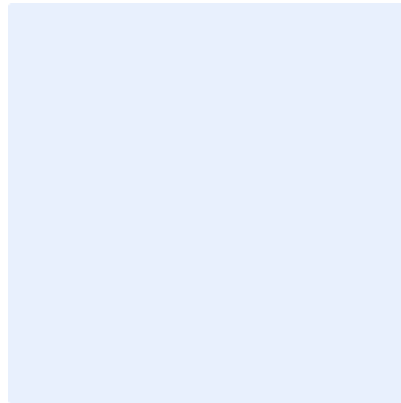
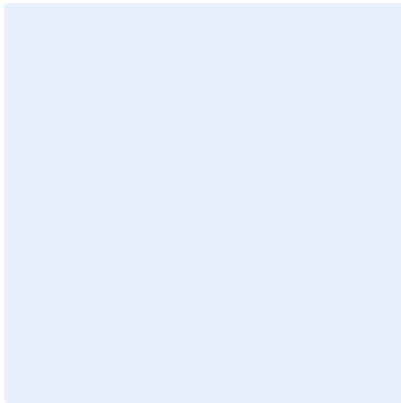
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON REAL D'ALT

CP-07

Fotografies:

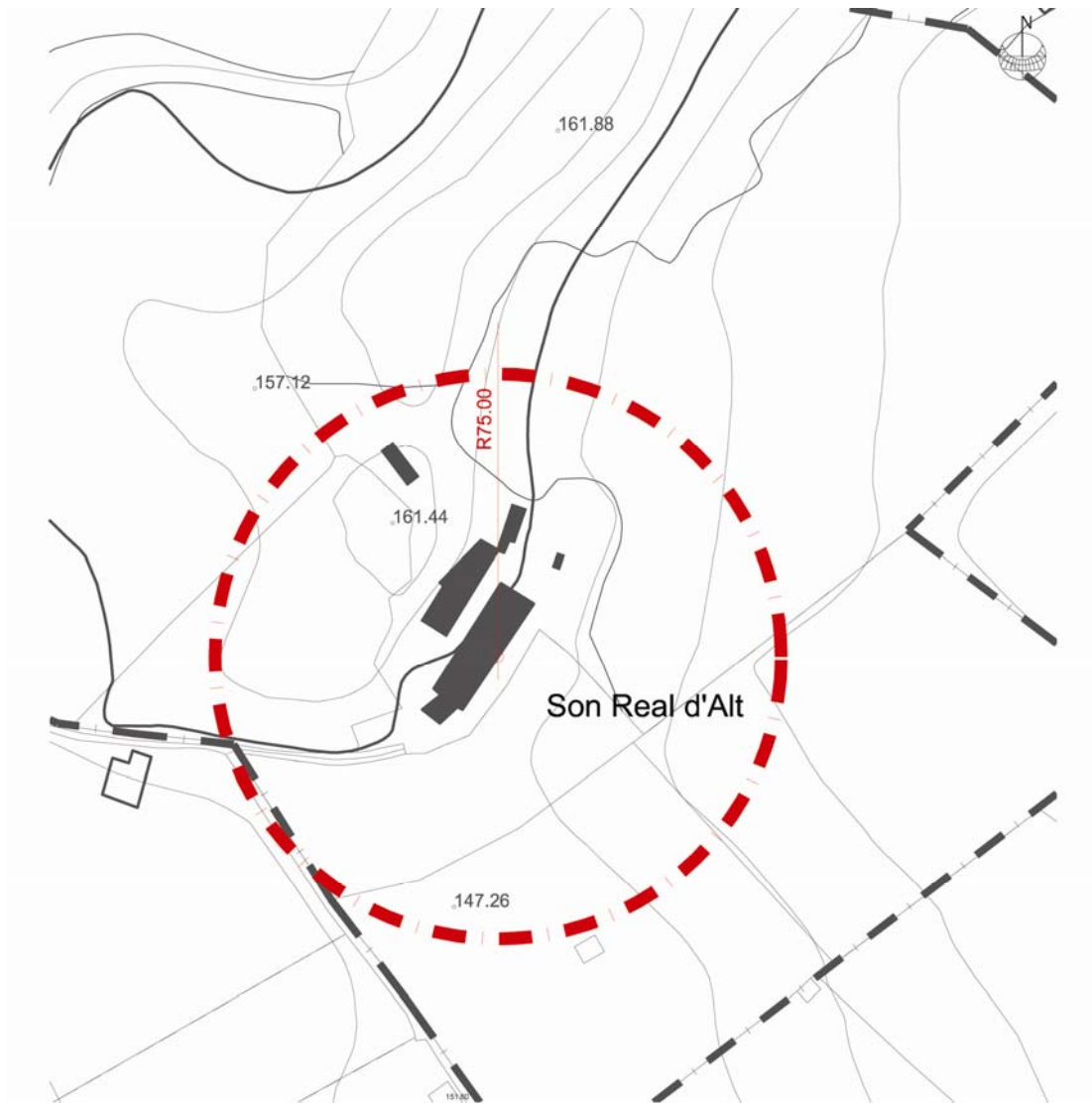

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON REAL D'ALT

CP-07

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

ESCALA 1/2.000

Altres fitxes relacionades:

JA-06 Ses Planes de Son mas / Ro-02 Rotlos de sitja al pinar de Son Real d'Alt.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DES COLOMER

CP-06

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Habitatge i estances
agrícoles

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. III. Pàg. 380.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial

Localització

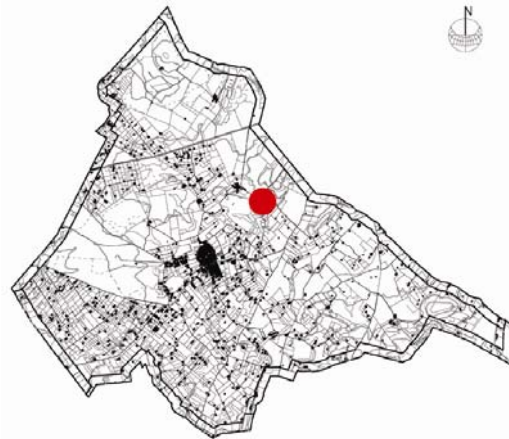
Al nord-est del casc urbà, entre Son Joan Arnau, la carretera PM 313 de Sineu a Algaida, els establiments des Colomer i Palaci.

Identificació Cadastral

Polígon 1
Parcel·la 165

UTM

X= 39° 37.508'
Y= 2° 59.015'
Altitud= 180m

Referències històriques

Deixant de banda la presència de dos jaciments arqueològics, pel que fa als antecedents històrics d'aquest territori, s'ha de dir que la propietat està lligada a la cavalleria Guatners o Gotners de la qual en foren propietaris de manera successiva Ponç Llupià, Pere Malbosc i la família Desbac. El 1r de març de 1343, els procuradors reials de Mallorca notifiquen a Berenguer Palau, Batle de Sineu, que han venuda a Bernat Malbosch, ciutadà, la cavalleria que fou de Ponç Llupià, en el lloc de Guatners, terme de Sineu, per 286 lliures i es mana al batle que el nou propietari sia posat en possessió corporal de la cavalleria. L'any següent, el 27 de febrer de 1344, el donzell Joan Desbac, fill de Tomàs, reconeixia posseir la cavalleria que fou de Ponç Llupià, anomenada Gotners, que havia estat venuda pels procuradors reials. El citat Joan Desbac la té per adquisició feta a Pere de Malbosc àlies Vellà. Confrontava amb el camí que des de Sineu va a Montuiri, l'alqueria Manresa i altres terres

Les referències a la cavalleria Guatners o Gotners són escasses. A mitjan segle XIV, l'alqueria de Manresa fou establerta per persones originàries, sobretot de Sineu i de Ciutat, entre les quals destacaren Bernat i Guillem Pasqual, Bernat Rex i Pere Malbosc. Aquest darrer segurament vinculat amb Renard de Malbosc que el 1253 havia estat jurat juntament amb Àries Ivanyes, Guillem Delfi, Ramon des Clergue, Arnau Sesolives i Ramon Sescodines. Com ja hem vist, a mitjan segle XIV, la cavalleria passa a mans dels Desbac, una antiga família del braç noble mallorquí, emparentada amb Hug Desbac, setè bisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra (1351-1361). El donzell Joanet Desbac es casà amb Marió de Térmens, i el seu fill Tomàs Desbac i de Térmens, fou vicealmirall de l'armada de Mallorca (1365) i almirall de la de València (1369). Casat amb Maria Desportell, una rica pubilla, tengué almenys tres fills. Joan Desbac Desportell (Mallorca s. XIV-Tedellis, Algèria, 1398), donzell, succeí el seu pare com a vicealmirall de Mallorca i fou senyor de la cavalleria de Gotners, que capbrevà el 1389

Des de la primera meitat del segle XV, el domini útil de la cavalleria era de la família Sabater. De fet, el 6 de juny de 1424, Joan Desbac, cavaller ciutadà, senyor de la cavalleria Gotners, reclamava blat i diners als posseïdors Ferrer Sabater, Antoni Sabater major, Antoni Sabater menor i Bernat Sabater (ARM. AH. 100, f. 138). Així mateix, el 3 de juny de 1437, el governador de Mallorca notificà al batle de Sineu que Esteve Cànoves de Lluçmajor havia exposat que a instància de creditors és subhastada l'alqueria del Colomer que és d'Antoni Sabater i ell és creditor censalista i reclama els seus drets. Aquesta possessió es perllongaria fins a mitjan segle XV, quan dia 8 de febrer de 1450, Jaume Sabater des Colomer feu donació a la seva filla Francesquina de la meitat dels béns mobles i immobles per, tot seguit, col·locar-la en matrimoni amb Gabriel Estela de Sencelles i tot aportant la meitat de béns; el nuvi, per la virginitat, afegí 25 lliures. Segurament aquest és l'origen del lligam que s'establirà entre les terres des Colomer i la família Estela i probablement també l'origen de la divisió entre el que a hores d'ara és es Colomer i Son Estela

Durant el segle XVI apareixen noves referències documentals a la cavalleria Gotners i a es Colomer. Dia 2 de setembre de 1511, els germans Lluc, Miquel i Gabriel Gelabert lloguen durant 5 anys a Lluc Gelabert, fill d'Antoni que habita a Gotners, tota la possessió anomenada Manresa. Igualment, el 3 de setembre de 1513, Joan Antich, Joan Rabassa, Martí Ferragut i Pere Aulet, jurats, fan donació entre vius als germans Pere i Joan Fiol d'un tros de terra on hi ha una teulera on s'hi fan teules que és de la Universitat, confrontant amb un camí sender que des del camí de Manresa va al Colomer d'Antoni Verger (ARM. Joan Gili G-174 f. 103). Així mateix, durant la primera meitat del segle XVII, es mantenen algunes referències a Gotnes. Aquest és el cas del testament atorgat el 13 de gener de 1633 per Margarita Real, filla de Juan Real i Magdalena Roselló, quondam, muller de Guillem Real de Juan de la pos. de Gotnes, tots del terme de la vila de Sineu. Elegí sepultura a l'església de Nostra Senyora del present lloc de Llorito (ARM. Not. Joan Torrens. Testaments 1605-1646. T. 106, f. 175)

Pel que fa a la possessió des Colomer, durant la segona meitat del segle XVI, trobam, així mateix, alguna referència de caràcter econòmic. El mes d'agost de 1556 es concedí la primera franquesa de no pagar delme durant quinze anys als qui plantassin noves vinyes a Mallorca. Entre els qui denunciaven haver-ne plantada trobam a Miquel Estela amb una quarterada a Son Estela del Colomer (ARM. RP 2.676 f. 93v-104)

Tal com ja s'ha dit, a la segona part del segle XVI es constata la divisió de l'antiga possessió. De fet, en el estims de 1578 apareixen ja dues propietats diferenciades. Per una part, les cases i terres del rafal de Michel Stela arruffat, en alou de fra Domingo Desbac, valorades en vuit-centes lliures (AMS. 1578 Estims, f. 103v) i, per altra part, Michel Stela del Colomer cases y terras de la sua possessió dita del Colomer en alou del Sr. fra domingo des bach, compres tres corterades de terra tinent a son Vanrell, fonch stimada tres milia liures 3000£. (AMS. 1578 Estims, f. 104v)

Aquesta divisió es mantindrà al llarg del segle XVII i el malnom Arrufat donarà lloc a un nou topònim que a hores d'ara ha estat substituït pel de Son Estela, amb el qual intuïm una certa coincidència. La documentació de l'època és explícita en aquest sentit: La possessió dita son estela 20 quarterades (AMS. 1607 Cadastre, 76v) o M. Pe. Stela de la Garriga i la sua possessió dita son Stela (AMS. 1607 Cadastre, 81v). Segons Gaspar Munar (1975:28-29), Son Arrufat confrontava, d'una part, amb el camí públic que va de Sineu a Algaida; d'altra, amb terres dels hereus de Rafel Jaume; d'altra, amb terres del Magnífic Joan Miquel Antic de Llorac, vulgarment anomenades Son Busquets, i d'altra, amb terres de Miquel Real i un carreró que va a les cases del mateix. A final del segle XVI, Son Arrufat era de Miquel Estela, probablement el mateix que tenia es Colomer, el qual per testament fet l'any 1608 deixà Son Arrufat al seu fill Joan (BBLR. DOC I. f. 101). L'any 1675, Son Arrufat fou estimat en 2.400 lliures, i a la seva casa hi havia un molí de sang, dues someres, dos bous i un rossi (AMS. Estims 1675, f. 548v). Aquesta possessió fou segregada per la Cúria de béns confiscats del Sant Ofici segons sentència de 23 d'agost de 1764

Com a informació complementària, val a dir que vinculat amb Son Estela, destacà com a religiós i escriptor Miquel Estela Ponç (Llorito, 1666-Jaca, 1727) que ingressà a l'ordre dels mínims el 1683. El 1715 fou nomenat provincial, delegat al capítol de Marsella, visitador general a Toscana, Nàpols i Sicília, i general del seu ordre (1716). El 1721, fou nomenat bisbe de Jaca (Aragó). És autor de diverses obres religioses i destacà com a mecenes dels convents dels mínims de Sineu i de Muro

Pel que fa a la possessió des Colomer, l'any 1587, Miquel Stela capbrevà, davant el notari Joan Soler, la possessió des Colomer com a propietat seva i declarà que l'havia adquirida d'Antoni Sabater. El 3 de maig de 1602, fou fet

inventari dels béns de Miquel Estela del Colomer. Tenia la possessió i cases dita el Colomer, abans anomenada el Bosc, de 54 quarterades en alou i directa senyoria de Joan Baptista Desbac, donzell, de pertinenències de la cavalleria Gotners. És precisament d'aquesta data que coneixem la descripció dels mobles i robes de les cases; molí i celler, on hi havia 2 bótes congrenyades de 16 i 10 somades respectivament; un cup de 100 somades, 4 carretells, 2 bótes de mena buides; la cuina; diverses cambres; una ballesta, 6 gàbies de perdius, un mul, un rossí, 2 egües, una somera, etc. En els estims de 1607, tenim documentat a Bartomeu Stela del Colomer i la possessió del Colomer, valorada en 5.000 lliures (AMS. 1607 Cadastre, f.117)

El 1759, segons el cadastre, la possessió i hort del Colomer estaven dividits en dues meitats, propietat de Caterina i Sebastià Gelabert, respectivament i valorades en 912 lliures i 10 sous cada una (AMS. 1759 Cadastre. f. 73v). Així mateix, el 1789, Jeroni de Berard, en el seu famós viatge per les viles de Mallorca diferencia entre Son Estela. Mediano. Del señor Lorenzo Costa, particular i Colomer. Mediano. Trigo, huerto. Del señor Josef Riutort, particular

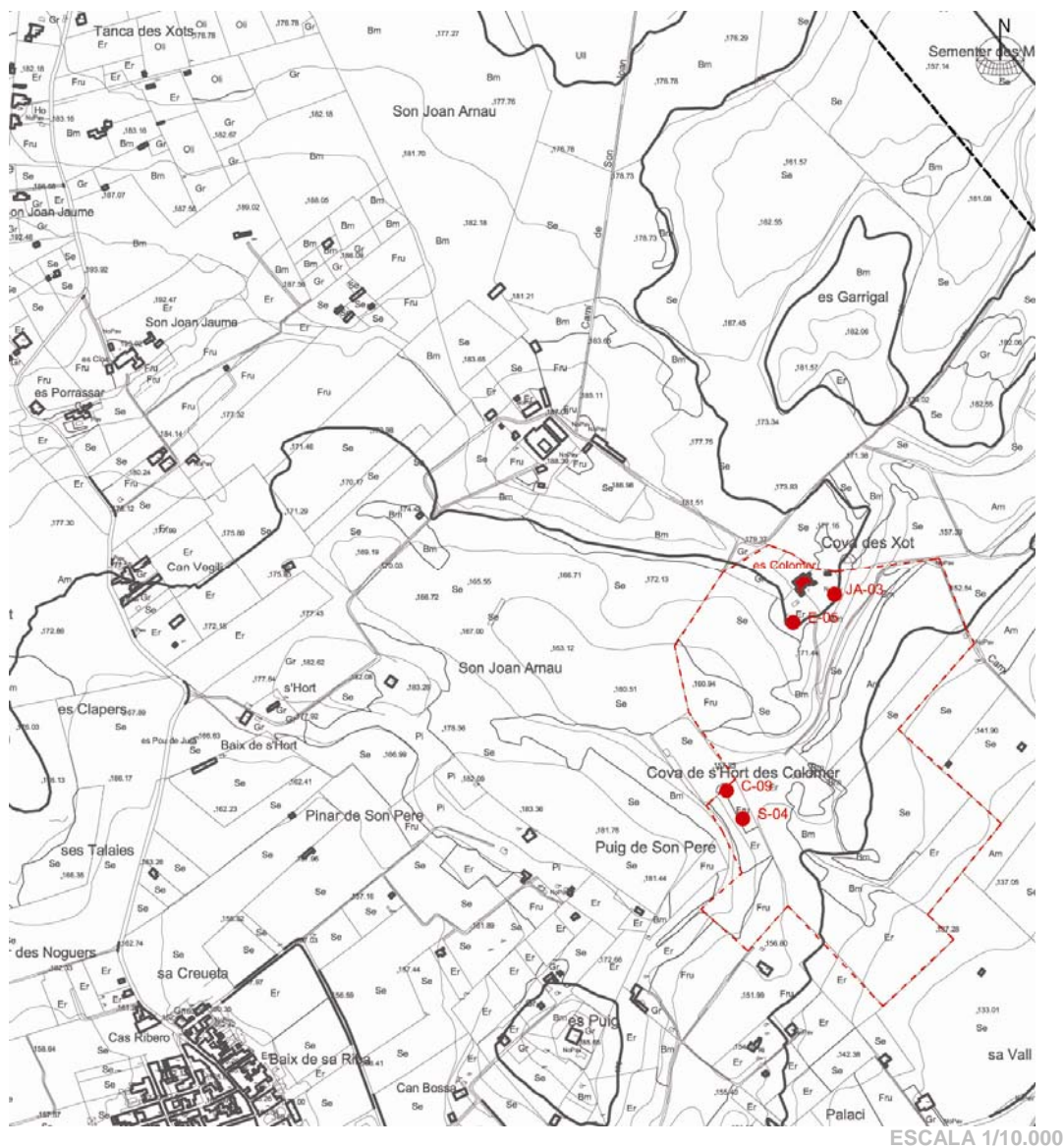
Durant el segle XIX, es Colomer era propietat de Bartomeu Gibert i tenia 25 quarterades, distribuïdes en sementers, garrigues i un hort (GEM, vol. III, pàg. 380). Actualment és propietat dels hereus d'Andreu Real Rullan i té una extensió de 23 quarterades.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DES COLOMER

CP-06

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DES COLOMER

CP-06

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos i construccions annexes situada a la part més elevada de la finca, a tocar amb les terres de Son Joan Arnau. La casa fou reformada durant els anys 1997 i 1998. La façana principal, orientada cap a migjorn, té portal amb arc de mig punt, finestres balconeres, carrera i una construcció annexa amb porxo i forn. Enmig de la carrera hi ha una cisterna amb coll. A la part posterior de la casa, abans de la reforma, l'aiguavés estava ocupat per dependències agrícoles, actualment transformades per a habitatge. A ponent, separat pel camí que dona accés a les cases, hi ha unes solls i l'era amb un ullastre de bones dimensions.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Regular	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades**Protecció i directrius d'intervenció**

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Règim General	SRG
	Sòl Rústic de Règim General Forestal	SRG-Forestal

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

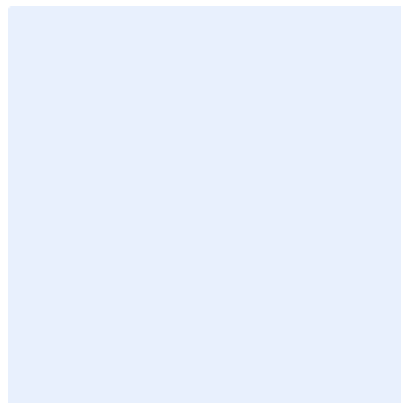
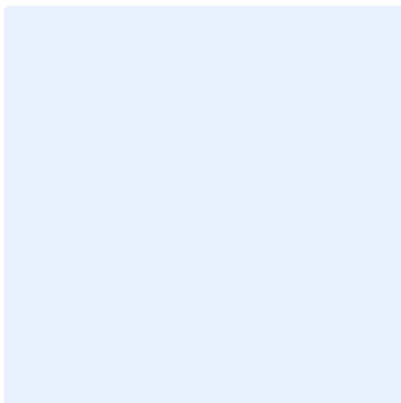
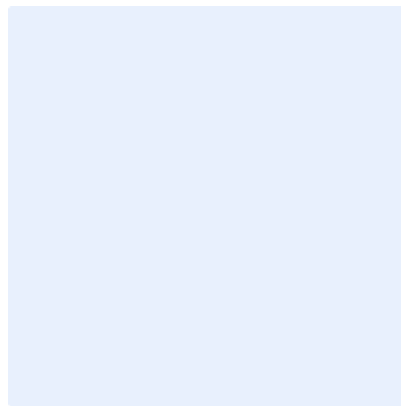
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DES COLOMER

CP-06

Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

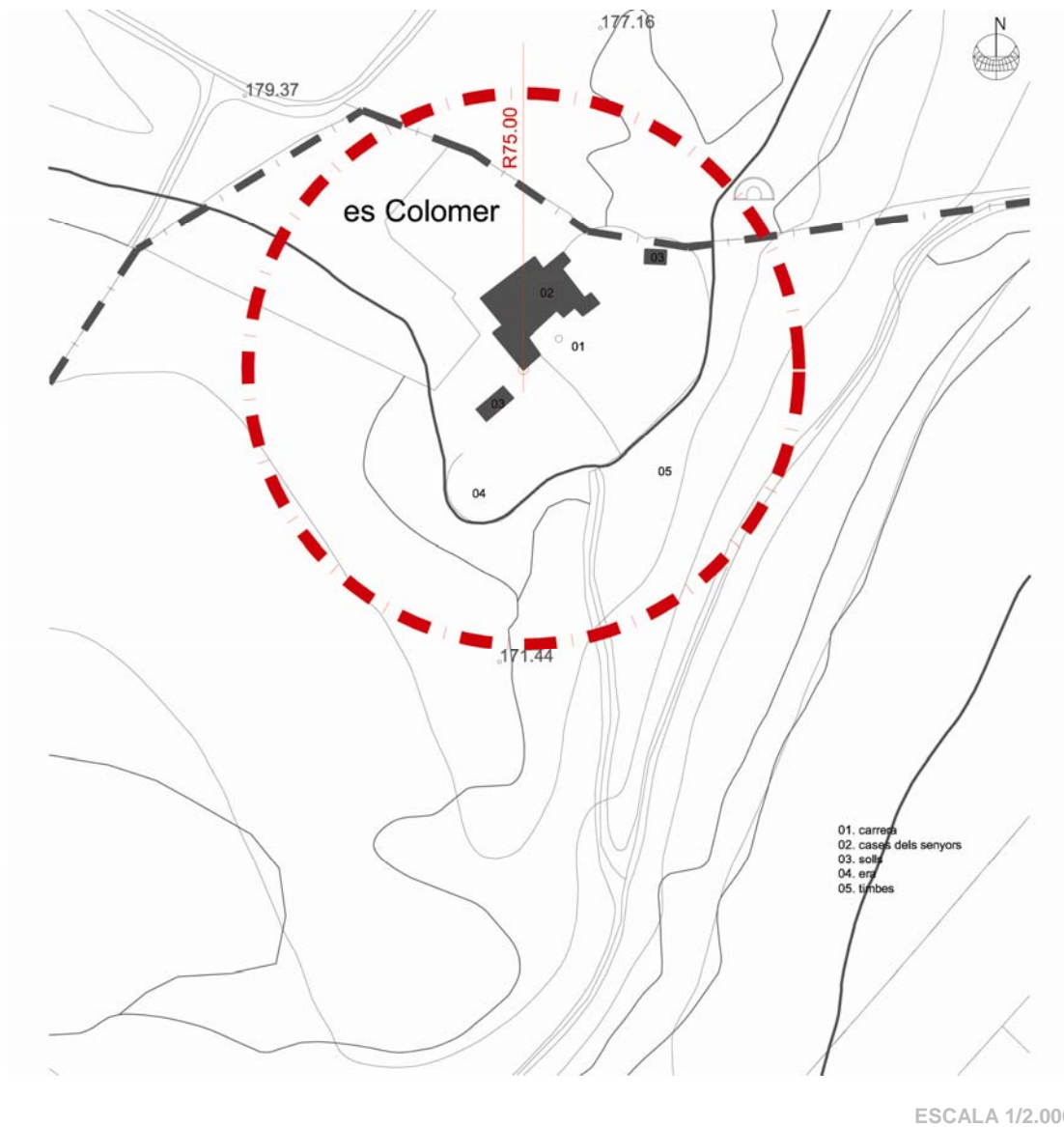
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DES COLOMER

CP-06

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

ESCALA 1/2.000

Altres fitxes relacionades:

S-04 Hort des Colomer / JA-03 Timbes de ses cases des Colomer / E-05 Era des Colomer / C-09 Cova de s'hort des Colomer.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON JOAN ARNAU

CP-05

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Habitatge i estances
agrícoles

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VII. Pàg. 190.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial

Localització

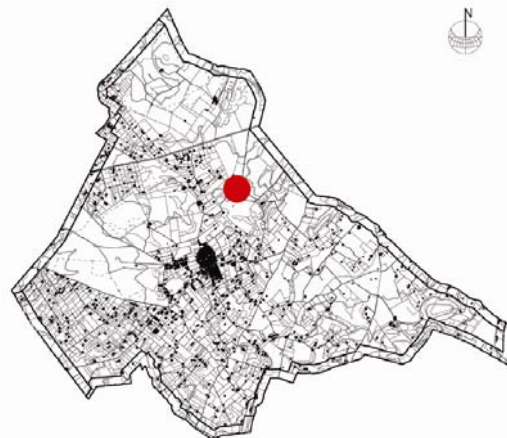
Al nord-est del casc urbà, entre Son Joan Jaume, la carretera Vella de Sineu (PMV 3141), Son Baró, la carretera PM 313 de Sineu a Algaida i es Colomer.

Identificació Cadastral

Polígon 1
Parcel·la 166

UTM

X= 39° 37.402'
Y= 2° 58.871'
Altitud= 187m

Referències històriques

L'ocupació territorial d'aquesta zona durant la prehistòria queda palesa a partir de l'existència de tres jaciments arqueològics: la cova de sa Pleta, corresponent al bronze antic, datada entre el 1700 i el 1100 aC; la cova des Xot, una cavitat d'enterrament del període talaiòtic, excavada amb dues columnes exemptes i datada entre el 1100 i el 123 aC i, finalment, el jaciment des Castellot del camp Vanrell. Aquest jaciment, tot i que no ha estat estudiat amb exhaustivitat, permet constatar una ocupació continuada des del talaiòtic fins a la dominació islàmica. Com ja hem observat en parlar de Son Marron, la identificació de les terres de Son Joan Arnau al Llibre del Repartiment és encara a l'estadi de la simple especulació. Com ja s'ha dit, Gaspar Munar (1975: 28), afirma: Aquestes dues possessions corresponen als rafals moros Benidurri i Bilela, que en el repartiment foren assignats a Guillem Arnau de Saragossa, vingut amb el Rei En Jaume a la conquesta de Mallorca. Certament, entre els pobladors del djuz de Sixneu, el Còdex Català del Llibre del Repartiment de Mallorca, cita el Rahal Benidurri, vi jo. e es den G. de Zaragoza i Raab Bilela, vi jo. e es den G. de Zaragoza (f. 11r). Munar, en presentar la transcripció del Llibre del Repartiment de Mallorca (1975: 161, apèndix 1), presa de l'obra de Joan Rotger (1939:48) Orígens de Sineu, cita textualment, Rafal BENI-DURRI (Rafal dels fills de Durri), de 6 jovades. A Guillem Arnau de Saragossa i Rafal BILELA (Rafal Vilella), de 6 jovades, al mateix. Aquesta lliure interpretació, presa de J. M. Quadrado, ha estat qüestionada per Alexandre Font que, per a aquest últim rafal assenyala una possible localització a la vila de Sant Joan.

En aquest sentit, la identificació de Son Joan Arnau amb els rafals Benidurri o Bilela, s'ha de prendre amb cautela. Per altra part, el topònim Castellet, denominació medieval de Son Joan Arnau ignorada per Gaspar Munar, fa pensar en una segona hipotètica identificació amb l'Alqueria Castello, x jo. et es den R. de Font (f. 9v) que en el Còdex Català (Pàg. 60), apareix contigua al Rahal Benitaref. També és possible trobar una correspondència amb l'Alqueria Cut Alcastel que, juntament amb Rah. Abuabex, alqueria Abeniluz (Abenjuluz), e son den Bn. de Melio de Barcelona, e son xii jovades e miga (f. 10r), apareixen contigües al Rahal Alpaizari i assignades a un dels beneficiaris de Benitaref.

Tot plegat, per tant, hem d'acceptar que les notícies documentalment contrastades sobre Son Joan Arnau són del segle XV, quan aquesta possessió és lligada a la figura, un tant mitificada, del seu propietari Joan Arnau que durant l'alçament forà representava al Governador i mantingué un enfrontament amb els revoltats. A partir d'aquest moment, la possessió estarà lligada a la família dels Arnau, de la qual en prendrà el nom, fins que, el 1647 fou venuda a Joan Despuig i Despuig, el qual, a la seva mort (1656), la llegà al Convent de Santa Caterina de Sena que la mantindria fins a la Desamortització. El 1868 fou adquirida per la família Fuster Fortesa i posteriorment, passaria a la dels Aguiló "Cera" que la conservaren fins al darrer quart del segle XX

El 1578, en els primers Estims Generals de la vila de Sineu tenim documentades les propietats de Joan Arnau, el qual, a més de la possessió, posseïa una posada a Sineu: M^o Joan arnau cases y posada en alou propi, doscentes Lliures. Dit mossen arnau possessio dita son Joan Arnau y alou propi de aquella, nou milia lliures. (AMS. Estims 1578, 2/2, f. 71-71v).

A principis del segle XVII disposam d'un inventari de les propietats de Joan Arnau, a través del qual coneixem que la possessió tenia una extensió de 120 quarterades i estava valorada en 10.000 £. També disposava d'un caser a la vila de Sineu, valorades en 161 £. El bestiar que hi havia a la possessió eren dos cavalls i quatre egües, quatre mules i un carro, quatre someres, quatre bous i tres vaques i una guarda de tres-centes ovelles entre les quals hi havia 80 anyelles. Així mateix hi havia dos cups i 16 botes que evidencien la importància de la vinya. En conjunt, el patrimoni estava valorat en 11.129 £ (AMS. Cadastre 1601, 2/4, f. 66v). Sis anys més tard, la possessió era valorada en 18.440 £ (AMS. Cadastre 1607, 2/5, f. 116v), que el 1615 ascendien a 19.000 £, a les qual s'afegien els següents béns:

Els mobles de la casa	100£
3 egües	75£
4 someres	25£
3 egües	40£
2 muls	200£
1 cup i 7 botes	130£
130 ovelles	130£
un rossí	40£

En conjunt, i a efectes fiscals, el patrimoni de Joan Arnau pujava 19.690£ (AMS. Cadastre 1615, 1/7, f. 676v)

El 1635, Joan Arnau, apareix encara com a propietari de la possessió (AMS. Cadastre 1630-1639, 2/8, f. 350v), però tres anys més tard, a través d'un contracte de lloguer, datat dia 23 de setembre de 1638, sabem que el propietari ja era Gabriel Arnau, ciutadà militar, qui llogava la possessió a Lleonard Torelló. L'arrendament es féu, com era habitual, per 4 anys i 4 esplets, comptadors des del dia de la festa de la Mare de Déu de setembre, amb aquests pactes: el conductor ha de manar la possessió en 4 sementers a ús de bon conrador. Li dona els guarets de la tanqueta, els jingolers de darrera la casa, la tanca d'en Torelló, més des de l'olivera dret al forn de calç, marge a marge, fins al figueral novell, la terra prima llevada, excepte una quarterada a la punta, junt al figueral novell, etc. No podrà treure fems, ni palla de la possessió, ans al contrari els escamparà a ús de bon conrador. Es reserva que se'n pugui portar palla a Ciutat o a la vila de Sineu pel seu cavall i altre bestiar de casa. El conductor no podrà treure de la pleta ningun gènere de llenya, ni per servei de sa casa, ni per qualsevol altra part, ni tampoc treure de la pleta fems o terra. Ni tampoc tallar cap arbre de la possessió, excepte per fer arades i dentals en servici del mateix lloc. No podrà entrar bestiar en el tancat del figueral novell, ni sembrar-lo. No podrà tenir cabres. Es reserva empriu a les figueres junt a la casa per menjar, excepte que no en pugui secar ni donar als porcs. Es reserva el carro una vegada cada any, per un viatge d'ací a Ciutat. No podrà treure cap marge sense llicència. Li entrega a la font, un poal de fust amb dos cercols de ferro, un poal d'aram bo i sencer a la cisterna, una barrera nova i totes les portes de la casa condretes. No podrà desfer parets ni bardisses. El darrer any guardarà tota la palla i fer pallers de la que no cabrà

en les pallisses. Es reserva, cada any, dos quintars de figues seques, un quintar de formatge, tot portat a la Ciutat. El dia de Nostra Senyora de setembre del darrer any, ha de deixar el figueral de la casa i les magranes; dels altres figuerals podrà fer a ses voluntats. El conductor sembrarà cada any per compte del senyor una quartera de llavor de lli, una barcella de ciurons, una barcella de guixes, i 2 barcelles de faves. El senyor presta, per sembrar, 35 quarteres de blat, 10 de xeixa, 35 d'ordi, 10 de civada. Més el molí molent, una premsa d'alzina per premsar formatge, el forn condret i sencer, una mitja quartera i rasadora. Més li entrega una egua dita na Xaroi amb un pollí, estimada en 90 lliures; altra egua dita na Grisa amb una mula mamant, estimada 97 lliures i 10 sous; altra egua de pèl gris fosc amb una mula darrera, estimat 90 lliures; més dues mules negres, 178 lliures; més una poltra castanya, 45 lliures; més el parell de carro, un mul vermell i una mula, 85 lliures; un carro, jou, bastimenta, estora i portella, 3 arades, un jou i altres arreus. Més és pacte que el conductor ha de pagar cada any 200 quarteres, ço és, 150 de blat i 50 de xeixa, del qual gra en portarà 100 quarteres a Ciutat i 100 a la vila de Sineu. Més per ànnua mercè, el dia de sant Joan de juny 135 lliures, moneda de Mallorca

L'11 d'octubre de 1643, es començaren a registrar els establiments -pel caràcter i la forma de l'establiment semblen més lloguers de rotes que pròpiament establits-, del camp de Son Vanrell de la possessió de Son Joan Arnau del senyor Gabriel Arnau, ciutadà militar, estant personalment aquest senyor en el camp, mitjançant el corredor de la Cort de Sineu que féu les crides: qui vulgui acceptar els establiments s'ha d'entendre amb els pactes i condicions que són terres alou propi i directa senyoria de dit senyor, el qual es reserva alou i no vol que sia comprès en ningun establiment; fa francs els establidors del lluíisme; els adquirentors han de pagar les despeses a raó de 5 sous i 8 diners per quarterada al corredor i 4 sous al canador. El mateix dia, Gabriel Arnau estableix a Jaume Costa 2 quarterades de terra a Son Vanrell...

El 6 de gener de 1645, en un altre contracte de lloguer de la possessió, apareixen novament alguns topònims: Yo Gabriel Arnau, ciutadà militar del present regna de Mallorca, de grat etc. Arrenda a vós Rafel Florit fill de Antoni, de la present vila de Sineu, per espay de tres anys y tres explets, contadós del 8 setembre propassat en anvant, la mia possessió dita Son Juan Arnau, situada en lo terma de la present vila de Sineu, ab los pactes y conditions sigüens: Primo es pacta que dita possessió aveu de amanar a tres sementés, tot a usança de bon conrador.

Més és pacta, que per ànnua mercè del dit arrendament, me ajau de donar y pagar cascun any cent quaranta y sinch quarteres de llavor, ço és, dotse quarteras xexa y 133 quarteras forment, tot pagador el primer de agost; entenent que la xexa y la mitat del forment a de ser porgat y portat a la Ciutat de Mallorca; y l'altra mitat de forment, davall lo arer, y portat a la vila de Sineu o a la casa de Son Joan Arnau; y tot bo, nou i rebedor.

Més és pacta que per ànnua mercè del dit arrendament me agau de pagar cascun any 100 llires ab dos paguas, ço és, la mitat a la fira de Sineu y altra mitat el dia de St. Miquel; y el darrer any aja de ser tot pagat el dia que acabareu dit arrendament.

Més me reserva cascun any 3 anyells de valor de 75 sous cada un, y dos quintàs de formatja fet en lo mes de mars, tot cascun any.

Més es reserva amprui a las figeras del figueral de la cova, si los minyons en lo estiu estaran en Sineu o en la dita possessió; y també matex me reserva que las monjas pугan embiar cada dia, en lo estiu, aportar un paner de figas del dit figueral.

Més me reserva que vós dit conductor no tingau que veura en lo tancat del figueral novell, y que no pugau treura fems, ni palla de dita possessió, ni tallar llenyams de aquella, y llenya solament per vostron ús necessari.

Més fas memòria que en dita possessió aveu trobat los gorets sigüens, que me aveu de tornar al fi del dit arrendament, ço és, el tancat de la vinya goret de dos relas, fora una quarterada sus lleuda al capdamunt; més tot lo camp de la font goret de tres relas, exceptat una quarterada binada; més los marges com baxam de la era a la font, binats; més una rota de part damunt la font, binada; més los gingolés goret de faves; més la galera, y el figueralet goret de dos relas.

Més és pacta, que en aquellas sinch quarteradas manco un cortó poch més o manco, que teniu sembradas de ordi, lo camp de Son Vanrell, no aureu de entrar més anvant tretas las garbas de ordi del present any

El 1646 la possessió de Son Joan Arnau era valorada en 14.000 £ (AMS. Cadastre 1639-1646, 2/9, f. 305v) i el 1647 els Arnau veneren la possessió a Joan Despuig i Despuig, militar i cavaller de l'Orde de Sant Jaume. L'adquisició figura al capbreu del Convent de Santa Caterina de Sena, duit a terme pel notari Joan Baptista Sastre i Mulet el 6 de gener del 1663: Item se troba en dita heretat la posso. dita son Juan Arnau olim Castellet ab son Alou propi situada en lo terme de la Vila de Sineu, la qual tenia y possehia ab son Alou propi ml. Sr. Juan Despuig fundador. Compra en feu per la Cort Civil del St. Offici per preu contans de 11.917 £ y ab carrech de fer y prestar en differentes termes del any y a differentes personas 524 £ 3 s 6 d Cens ço es 346 £ cens a rao de 2 per 100 y las restans 178 £ 6 s a rao de 8 per 100. Consta de dita compra ab acte rebut en dita curia al 3 juliol 1647 copia del qual se troba en el llibre 3 fol 211... (ARM. C.4680, s/f).

Durant el període en que Son Joan Arnau restà en mans de la família Despuig, i a causa de la pesta del 1652, tenim abundoses referències sobre la possessió. La pesta es va declarar a Sineu el 10 de juliol de 1652 i es perllongà fins al mes de març de 1653. Moriren gairebé 400 persones que foren enterrades a les coves de Binitaref i a Son Joan Arnau que havia estat designat lloc de quarantena. Passat ja el contagi, el senyor Joan Despuig, mogué plet ja que considerava que sense el seu consentiment li havien requisat la casa per convertir-la en lloc de quarantena, i demanà danys i perjudicis. Els jurats li contestaren que pagarien tots els danys causats a la casa, però més no. El propietari volia donar la casa buida i els jurats li demanaven les llavors i els béns i asseguraven que la vila cuidaria la possessió. El plet acabà quan s'anomenà curador de la possessió a Macià Ferrer que se'n féu càrrec i pel fet que Joan Despuig s'acollí a la jurisdicció de la Curia del Sant Ofici de la que n'era familiar

Les quantioses despeses que va fer la Universitat de Sineu durant la pesta de 1652, i l'ocupació de Binitaref i Son Joan Arnau, quedaren reflectides a la documentació. Així, dia 3 d'agost de 1652, per les racions pel llatzaret de Son Joan Arnau, vi, ous, cebes, raïms, moltó i crestat, tot 4 lliures i 4 sous. Dia 29 d'octubre del mateix any, es pagava a Pere Joan Riutort una lliura i 14 sous per les dietes i "burro" quan acompanyà un jurat i síndics a la vila de Felanitx per tractar negocis de Son Joan Arnau. Dia 24 de desembre del mateix any, es pagava igualment a Joan Gelabert de la Torre, 7 lliures, 10 sous i 8 diners per l'oli que aportaren a Son Joan Arnau des de dia 12 de novembre fins avui. Altres despeses de safrà, espícies i gíngebre. Dia 7 de maig de l'any 1653, es pagaren 3 lliures més per un

protest que feren a don Joan Despuig sobre Son Joan Arnau. Dia 11 d'agost del mateix any, altres tantes 11 lliures i 15 sous a Guillem Gil per aplegar la palla i altres treballs prestats en la possessió de Son Joan Arnau. Més 2 lliures i 18 sous a Rafel Florit per "adrogues" tenia bestretes per la casa de Son Joan Arnau. Més 112 lliures al senyor Joan Despuig o a Antoni Florit son arrendador, a compte de les 130 lliures degudes de l'annua mercè de Son Joan Arnau, ocupada per la vila. Altres 80 lliures al mateix pels perjudicis fets en aquesta possessió. Més són pagats els jornals de 2 homes fets a Son Joan Arnau durant el contagi, 3 lliures i 10 sous. Més 10 lliures i 6 sous a Pere Dalmau pels treballs d'assistir els "corentanaris" de Son Joan Arnau durant 46 dies, cobrant 24 jornals a raó de 4 sous, i 22 a raó de 5 sous. Més 70 lliures a Rafel Florit, conductor que fou de Son Joan Arnau i Binitaref pels perjudicis d'haver-li preses les possessions on tenia molts guarets fets, i els fruits de la vinya i figuerals que no pogué collir i per mudar-se de lloc precipitadament. Més 3 lliures a Rafel Coc, picapedrer, per treballs extraordinaris quan foren descontaminades les cases de Son Joan Arnau. Més 6 lliures i 6 sous pel port del blat a Son Joan Arnau, mesuradors i porgadors. Més 15 lliures al notari Antoni Estela per haver portat els comptes de descontagiar i emblancar les cases de Son Joan Arnau, Binitaref i cases de l'hort, i per les actes de l'arrendament de Son Joan Arnau

El 1656, en el moment de la seva mort, Joan Despuig i Despuig donà els seus béns per a la fundació del convent i l'església de Santa Catalina de Sena de Palma, beneïts el 1680, i la propietat de Son Joan Arnau passà a l'orde de les monges dominiques. Durant el període de propietat conventual tenim algunes referències de la seva explotació. Així, el 1662 la Priora del Convent de Santa Caterina de Sena rebia dels arrendadors de son Joan Arnau (entre juny i agost) 163 quarteres, 4 barcelles i 5 almuds de blat, a més de 16 quarteres de xeixa. Així mateix, el mateix any lliuraven una carretada de blat procedent de Son Joan Arnau a la casa de la Sra. Isabel Despuig, mare i usufructuària de Joan Baptista Despuig. (ARM. C.4680, s/f)

Per altra banda, el cadastre de 1684 ja assigna la propietat de Son Joan Arnau al convent de Santa Catalina de Sena de la Ciutat i estableix el valor en 14.000£ (AMS. Cadastre 1684, 503v). I a finals del segle XVII (1694) segons Gaspar Munar (1975:88) Son Joan Arnau era valorada en 10.220 £. A començaments del segle XVIII (1710), Son Joan Arnau, propietat del convent de les religioses de Santa Caterina de Sena de la Ciutat, augmentava el valor fins a les 14.000 £ (AMS. Cadastre 1710, 2/17, f. 382v)

A principis del segle XVIII és, així mateix, quan s'estableix la relació de la família Fontanet "Montserrat" amb la possessió de Son Joan Arnau. Per la fe de baptisme de Jacint Josep el 1706, sabem de la vinculació amb la possessió i, per altra part, en un document d'acceptació de deute, datat el 1721, Montserrat Fontanet, el pare de Jacint, manifestava: Sabent mes avant y atenenent que passats tots Comptes axí de temps que Moncerrat Fontanet quondam mon Pare fonch conductor de dita Possessió son Juan Arnau. Així mateix, coneixem el contracte que lligava a Montserrat Fontanet a Son Joan Arnau per espai de quatre anys (1720-1724). Després d'un interval de quatre anys, es va tornar arrendar als Fontanet fins al 1729

El 1720, a l'esmentat contracte d'arrendament entre la comunitat del Convent de Santa Caterina de Sena, encapçalada per la priora Sor Rosa Pons de Santa Maria, i Montserrat Fontanet, fill de Montserrat i natural de la vila de Sencelles, es descriu la situació de la possessió de Son Joan Arnau i s'estableixen les següents condicions: Primo es pacte que vos dit conductor hajau de aportar dita Possessió a 4 sementers y conrar aquella a us de bon conrador.

Item es pacte que no pugau tellar llenya de ninguna especie en la pleta de dita Possessió sots pena de tres £ per cada vegada, ultra lo dany.

Item es pacte que no pugau tellar ullastres, Alsines, figueras ni Garrovers, a ninguna part de dita Possessió sots pena de tres £ ultra lo dany que haureu causat.

Item és pacte que hajau de conservar tots los arbres fructífers sots pena de 3 £ s per cada vegada, ultra lo dany.

Item se vos dona per llevar de dita Possessió sinquanta quart. Forment y sinquanta quart. Ordi y altres 50 quart. Ordi per menjar el bestiar de dita Possessió, les quals tindreu en obligació de tornar a la fi del present arrendament.

Item se vos done trescentas noranta sis lliuras moneda de Mallorca les quals tornareu a la fi del present arrendament; so es setse tossinos, sis mascles y deu femellas, estimats desset £. Mes cent vint y tres ovellas grossas estimadas per dos homens a raho de una lliura sinch sous y sis valen 156£ 16s 6. Mes trenta duas anyellas estimadas a raho de 16s 6 quiscuna Valen 26£ 8s. Mes cinch mardans estimats a raho de 2£ 17s cascun Valen 14£ 5s Mes dos mulas, una de 16 anys y la altre de 19 anys, estimades 50 £. Mes un carro estimat 17£ 10s. Totas les quals partidas, importan doscentas vuytanta una lliuras denou sous y sis y les restants cent quatorse lliures y sis diners fins a compliment de ditas 396 £ haveu rebudes en diners contants. Los quals estims haveu de tornar a la fi del present arrendament ab bestiar gros y menut.

Item haveu rebut setanta carretades de fems, estimats a raho de 5 s per carretada. Mes haveu rebuts los gorets que se troban en el sementer de la Font, a saber és del camí de Llorito, a la dreta de tres reyas, y llegum y lo de la part esquerra de una reya estimats, so es lo de tres reyas, a raho de una lliura tres sous per cada reya de cade quarterada y lo altre de dos reyas y una reya, a raho de una lliura per cada reya de cada quarterada.

Item és pacte que fareu de annua mercè cent setanta sinch lliures moneda de Mallorques de les quals vos ne retindreu cada any trenta lliures per la part de doscentes quart. Forment mos haveu de fer de annua mercè, y les restants cent quaranta sinc lliuras pagareu ab dos pagues; so es la primera lo primer dia de maig de 1721 y la altre el dia, y festa de Ntra. Sra. de setembre, de dit any 1721, y així cada any en ditas diadas portadas en dit Convent.

Item pagareu cada any doscentas quarteras forment, el dia de Sant Pere y Sant Pheliu del mes de Agost, tres quarteras favas, una quartera ordi, dos quarteras guixas, dos quintars figas secas, dos quintars formatge fet en lo mes de Abril, dos moltons bons y reebedors, dos andiots, dos polles de indi y sis parells de capons, tot portat a dit convent.

Item és pacte que a la fi del present arrendament haveu de dexar los estims, llavors y gorets y si en dexau mes, ultra los rebuts, los vos pagareu y si en dexau menos pagareu aquells.

Item és pacte que hajau de donar bonas y sufficients fianzas a Contento de nosaltres y que no pugau allegar sterilitat de temps, com son pesta, fam, guerra, etc.

Item és pacte que si dexau goret de llegum fora del sementer que no se haja de estimar

Item és pacte que hajau de aportar una carretada de pallas, a costas vostras, y que lo ultim any no pugau treura palla de dita Possessió, ans be entregareu tota la que cullira en dit lloch empellissada.

Item una quartera de ciurons portada en nostron Convent a costas vostras

Item és pacte que sempre que sia necessari fer alguna millora o milloras en dita Possessió, haja i degue demenar Licencia a dita Priora

Dia 1 de setembre de 1726, degut a la manca de carn que patia Ciutat, fou manat als batles de les viles que fecin denunciar el bestiar dels seus batllius. De Llorito, d'entre altres, hi havia Jaume Garau de Son Joan Arnau, 75 ovelles, un moltó, 2 bous i 24 moltons que dix són de les monges de Santa Catalina de Sena. Així mateix, l'any 1757, es recaptà a Sineu l'impost anomenat vecindari o utensili. Miquel Real de Son Joan Arnau pagà 5 sous. L'any 1773, per saber la producció de cereals de les possessions, fou manat als batles de les viles que havien d'informar de quina seria la collita i quins eren els arrendadors o conductors. Son Joan Arnau, del convent de Santa Catalina de Sena de Ciutat, la té Guillem Real

El 1759 el Predio dit son Joan Arnau del Convt. y Monjas de Ste. Catta. de Sena de Ciudad, 14.000£ (AMS. Registre de finques 1759, 2/19, f. 34) i el 1773, Son Joan Arnau estava arrendat a Guillermo Real. Així mateix, Son Joan Arnau apareix al mapa del Cardenal Despuig (1784) i Jeroni de Berard (1789: 246), a la seva descripció esmenta el següent: Son Juan Arnau. Grande. Trigo, ganado. De las religiosas del convento de Santa Margarita de Palma [sic]

Dia 24 de novembre de 1799, el convent de Sant Domingo va capbrevar el lloc. Més una quarterada dita la vinya vella, confrontant amb el camí d'Inca, camí sendre que va a Son Joan Arnau

A principis del segle XIX, Son Joan Arnau tenia grans cases, amb capella, celler i molí de sang. Hi havia 110 quarterades de sementers i 80 de bosc. Valorat tot en 15.210 £ (AMS. Apeo 1818, f. 198). Les monges de Sta. Caterina de Sena fruíren de la possessió de Son Joan Arnau fins a l'any 1837 que es desamortitzà (MUNAR, 1975:97). Amb el procés desamortitzador promogut per Mendizabal el 1836, Son Joan Arnau (138 ha), romangué sense vendre i el 1837 (B.O. del 2.09) aparegué com a bé nacional alienable; el 1842 es posava a l'encant l'arrendament i fins al 1868 no es produiria la venda. En aquest període l'explotació de la possessió, en mans de l'Estat, continuava amb normalitat i els anys 1849 i 1850 es redactà una relació de bens de Llorito, en la qual, Guillem Riera, conductor de Son Joan Arnau, té mitja quarterada de terra amb figueres a Llorac. De fet, el 18 de setembre de 1860, es registra un arrendament de Bartomeu Munar Oliver a la Contaduria d'Hipoteques (ARM. Arriendos Lloret nº 291 1849-1861, f. 74.). L'arrendador era D. José Martín de la Calle, administrador de les propietats i drets de l'Estat. Igualment, el 28 de setembre de 1866, el mateix Josep Martín de la Calle, administrador de l'Estat, va llogar, durant 3 anys, a Bartomeu Munar la possessió de Son Joan Arnau, procedent del convent de Santa Catalina de Sena. Així mateix, el Plano Topográfico del Termino Jurisdiccional de Sineu, traçat per Pedro Moreno y Ramírez el 1856, recull el topònim P. Son Juan Arnau

Efectivament, el 18 de juny de 1868, el batle de Sineu Miquel Oliver, tot fent-se ressò del comunicat aparegut al Boletín Oficial de la Provincia de 12 de juny del mateix any, va fer un ban anunciant que el proper 22 de juliol era el dia fixat per a la subhasta pública de Son Joan Arnau, de 208 quarterades i 304 destres d'extensió, que havia estat taxada en 53.400 escuts de capital i una renda anual de 1.600 escuts. La subhasta s'havia de fer a les cases consistorials de Palma. La subhasta es va tancar el 19 de setembre de 1868 a favor de D. Ignasi Fuster i Forteza "Polla". (AMS. Correspondència 1866-1869, 2/8)

Del 1885, coneixem ja un contracte d'arrendament entre Maria Josefa Fuster i Forteza, viuda d'Ignasi Fuster i Forteza i Antoni Ferriol i Munar (ARM. Arxiu Fuster 147/21 i un exhaustiu inventari de la possessió (147/49). Els nous propietaris promouen tot un seguit de millores a la possessió i entre el 1879 i el 1880 es construeixen tota una sèrie de parets de pedra en sec (ARM. Arxiu Fuster, 97). L'any 1887, es féu a Mallorca un cens general. A Son Joan Arnau hi havia dues cases habitades i quatre deshabitades al temps que hi residien dues famílies

Tal com hem vist en el cas de Son Marron, l'arxiduc Lluís Salvador, quan dóna la relació de les deu majors propietats de cada municipi, a Sineu destaca Son Joan Arnau de D. Ignacio Fuster de Palma de 141 hectàrees i situat a 1,4 km de la població. Així mateix, entre les propietats amb una major producció vinícola a Sineu relaciona Son Joan Arnau, Defla i Son Marron i entre les de major producció de cereals i lleguminoses, Son Joan Arnau, Son Ferragut i Son Tei

El 1898, la propietat ja s'havia traspasat a la família Aguiló "Cera", que la mantendria fins a la segona meitat del segle XX. Així, el 1r de novembre d'aquest any, Joan Aguiló i Valentí va arrendar la possessió als germans Jaume i Antoni Ferrer Jaume "Traquet", que, així mateix, romandrien com a arrendadors fins a la postguerra. El 1953 Son Joan Arnau era propietat de Joan Aguiló Aguiló i l'extensió de la possessió dins el terme de Llorito era de 111 h. 33 a. i 38 c. (AMLL. Cadastre 1953, 166/1)

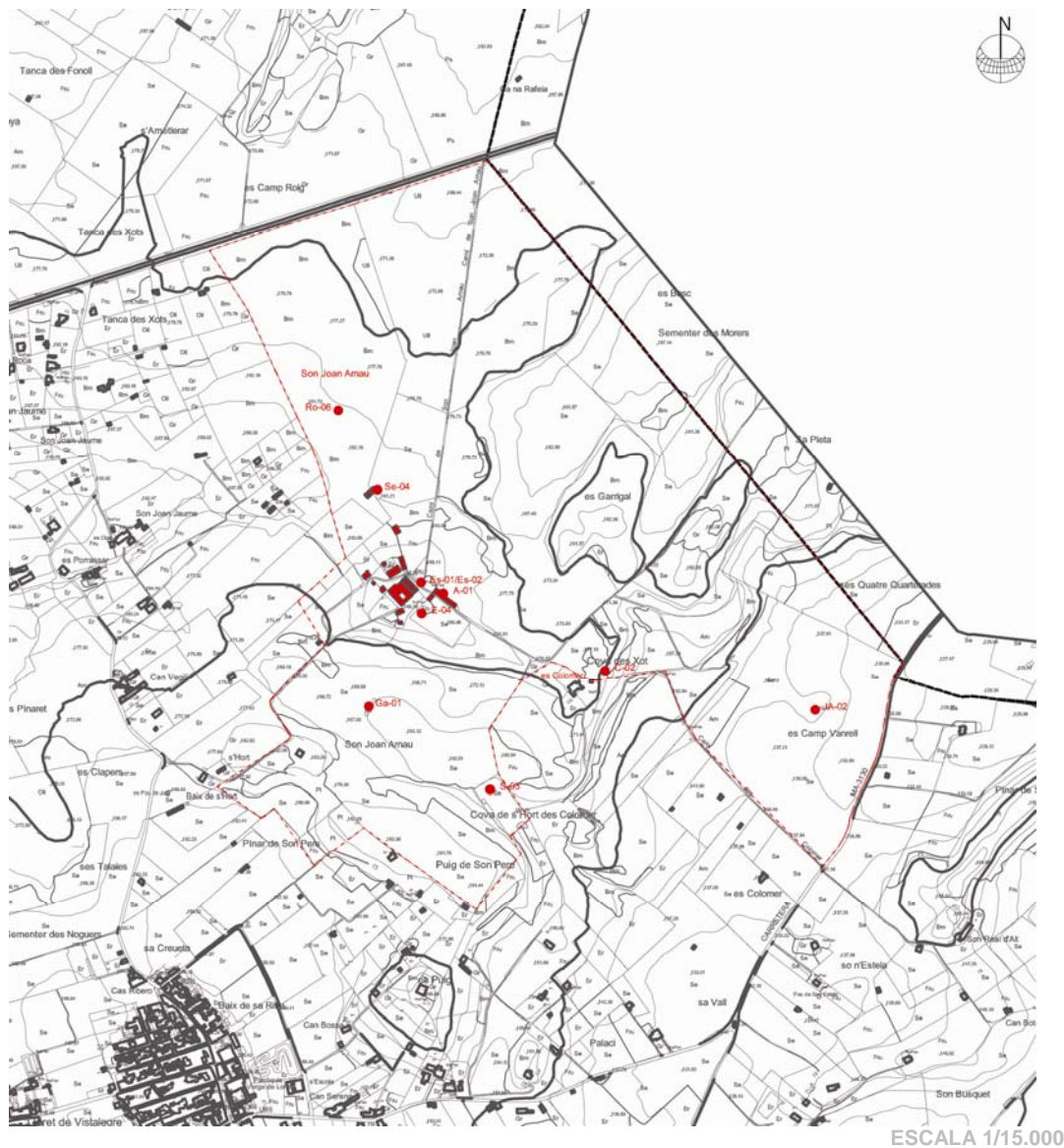
El 1992, pertanyia a la família Coll que actualment (2004) la manté a través de la societat Promorent S.A.)

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON JOAN ARNAU

CP-05

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON JOAN ARNAU

CP-05

Descripció de l'element

Conjunt de construccions destinades a l'habitatge i a l'explotació agrària de la possessió. Destaca l'edifici destinat a l'habitatge de planta quadrangular, ordenada en torn a una clastra. L'edifici té planta baixa, pis i porxe. Entre els elements més significatius hi ha la clastra amb dos colls de cisterna (un d'ells, amb ferro forjat té les inicials I F i la data 1873). A la planta baixa, les ales de ponent i tramuntana tenen un passadís porticat. L'ala de llevant està constituïda per una sola nau amb arcs apuntats denominada sa Quartera, antigament dedicada a celler –es conserven encara els cups–; la coberta d'aquesta ala és un gran terrat. La cantonada del sud-est de l'edifici principal és ocupat per sa Torre de planta quadrada, amb un portal de mig punt que dona accés a sa Quartera. L'ala de tramuntana està destinada a habitatge dels amos o majorals. Mentre que l'ala de ponent i migjorn està ocupada per sa Capella –l'antiga garrovera, reformada a final del segle XX– i l'habitatge dels senyors. La planta noble, a la qual s'accedeix des de la clastra, per una escala, és ocupada per la casa dels senyors. El conjunt de ses Cases havia tingut una reforma important a finals del segle XIX, que incorpora tot un seguit d'elements decoratius de caràcter neogòtic que afectaren sobretot a sa Torre –motllures, balustres, sobrefinestres, etc–. Els anys 2000-2003, sa Torre s'ha reformat de bell nou incorporant dues finestres coronelles, substituint la balustre del terrat superior per una paret amb merlets. A la façana principal com a elements significatius hi ha dos escuts d'armes, corresponents un a la família Despuig –al costat del portal forà– i l'altre a la família dels Arnau amb la data incisa de 1415 sobre el portal de sa Torre.

Altres construccions annexes són ses païsses, nau rectangular de planta baixa i pis, situades a la part de llevant de l'edifici principal i separades d'aquest per un carreró abans cobert, que servia de porxe. Sa Boal i sa Caseta des Sequer, ja esmentades, situades a la part de llevant; els porxes, les solls i les trugeres a la part de tramuntana, conformant una espècie de segona clastra; sa caseta des Forn al cantó nord-oest; i es porxe de sa Galera i sa Caseta de ses Nines, al sudoest.

Estat de conservació de l'element

—Estat general de conservació:

Bo

—Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	Mata de Son Joan Arnau

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Regim General	SRG
	Sòl Rústic de Regim General Forestal	SRG-Forestal

Altres

Grau de protecció

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estilístiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

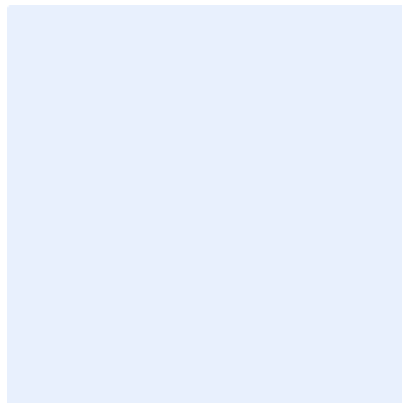
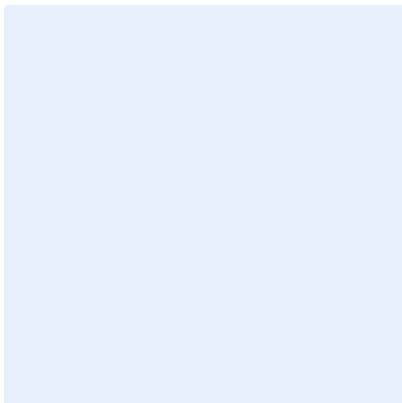
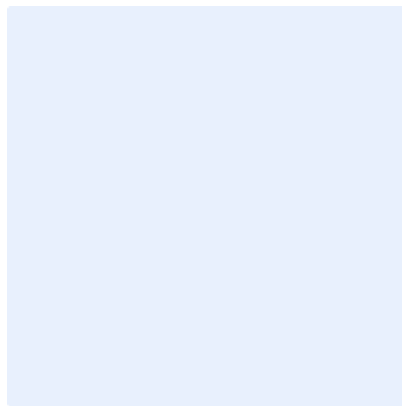
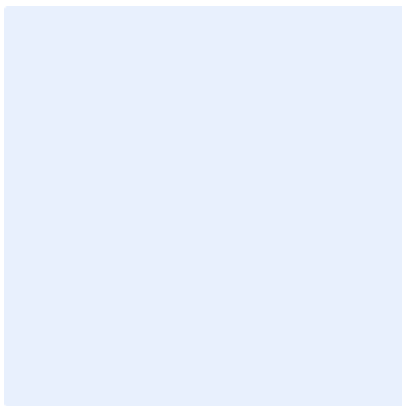
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió CASES DE SON JOAN ARNAU
--

CP-05

Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

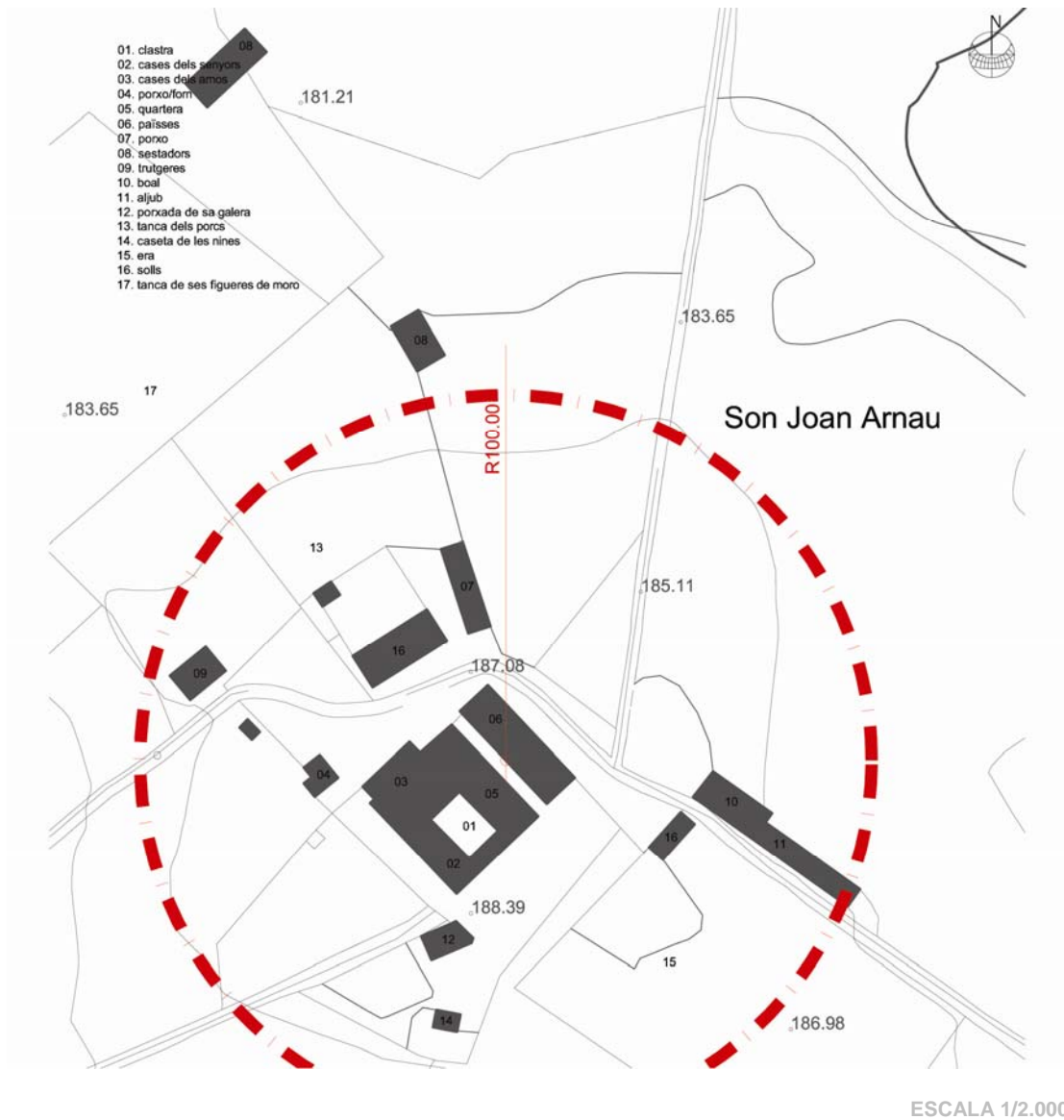
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON JOAN ARNAU

CP-05

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

Altres fitxes relacionades:

A-01 Aljub de Son Joan Arnau / E-04 Era de Son Joan Arnau / Se-04 Sestadors de Son Joan Arnau / S-03 Hort de Son Joan Arnau / Ga-01 Galera des sementer de s'Hort de Son Joan Arnau / C-02 Cova des Xot / C-05 Cova de sa Pleta de Son Joan Arnau / Ro-06 Barraca de carboner a sa Pleta de Son Joan Arnau.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MARRON

CP-04

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Habitatge i estances
agrícoles

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. X. Pàg 282-283.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

Identificació espacial

Localització

Al nord del casc urbà, entre s'Escala des Carro, Son Ramon, sa Casa Baixa, Binitaref i la carretera Vella de Sineu (PMV 31 41)

Identificació Cadastral

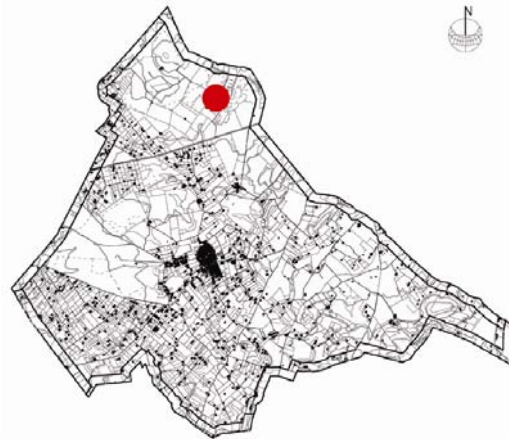
Polígon 5
Parcel·la 47 i 55

UTM

X=

Y=

Altitud=

Tot i que a hores d'ara no s'ha localitzat cap jaciment arqueològic dins les terres de Son Marron, atesa la proximitat de restes arqueològiques properes, hem de pensar en una ocupació més o menys intensa des de la prehistòria. Més enllà, però, d'aquesta suposada apropiació territorial primigènia, a rel de la conquesta catalana s'inicia una ocupació efectiva que trastocà l'estructura d'assentaments i explotacions agrícoles islàmiques. La transformació ocasionada per la nova dominació feudal d'aquesta àrea és poc coneguda i la identificació amb les unitats d'explotació agrícola anteriors a la conquesta catalana més tost especulativa. Per una part, Gaspar Munar (1975:21), seguint les tesis de Josep M. Quadrado, identifica els rafals Beni Durri i Bilela (Rafals dels fills de Durri i Rafal Vilella), de 6 jовades cadascun, foren cedits en el repartiment a Guillem Arnau de Saragossa, i d'aquest passaren als seus descendents, que els conservaren durant uns quants segles. Serien les possessions de Son Joan Arnau i Son Marron. Per altra part, segons Bartomeu Mulet, Ramon Rosselló i Josep M. Salom, sembla que l'origen de l'actual possessió de son Marron està a l'antic rafal BENI-TAREF (rafal dels fills de Taref) de 144 quarterades, de les quals, 112 correspongueren a Domingo Clavel i les altres 32 a Berenguer de Sant Meliò. Aquesta segona hipòtesi és seguida per la Gran Enciclopèdia de Mallorca, segons la qual, el 1232 era l'alqueria islàmica Binitaref que, en el Repartiment, correspongué a Ponç Arnau. El 1450, els Arnau es repartiren la primitiva alqueria i de la divisió en resultaren les possessions denominades Binitaref, Son Joan Arnau i Son Marron, que correspongué a Pere Arnau.

Ambdues hipòtesis han estat analitzades per Alexandre Font (1999:78-79), en un intent d'establir una localització del rafal Bilela del djuz de Sineu, que –segons el seu plantejament– més aviat estaria situat a Sant Joan en comptes de Sineu. La discutible correspondència, proposada per Quadrado, entre G.A. de Saragossa, que fou qui rebé el rafal Bilela de 6 jовades segons el Llibre del Repartiment, i Guillermo Arnaldo, posen en qüestió la primera proposta. Per altra part, l'assignació, tant en el Còdex Il·latí com en el Còdex català, de Binitaref, rafal de 9 jовades, a Domingo Clavell (7 jовades) i al rei (2 jовades, que les cedí a Berenguer de Sant Meliò), en comptes de Ponç Arnau, dificulten la continuïtat d'aquest rafal en Son Joan Arnau. Tot i així, ens decantaríem per un possible origen de Son Marron en el veí rafal de Binitaref, per sobre la identificació d'aquesta possessió i de Son Joan Arnau amb els rafals islàmics Benidurri i Bilela.

Tot i que sabem que la família Arnau estava lligada a Son Marron durant el segle XV, és a partir de la segona meitat del segle XVI quan tenim referències precises de l'explotació agrícola i de la vinculació sota una mateixa propietat de les possessions de Son Joan Arnau -aleshores Son Arnau- i Son Marron. El 30 de març del 1577, Lleonard Arnau llogà les pastures de la seva possessió son Arnau i les ovelles estimades a 100 lliures a Sebastià Mestre. A canvi rebria dos quintars de formatges de març, 3 anyells per menjar els dies de festa acostumats. El senyor havia de donar 8 sous i 4 quarteres de mestall, i l'arrendador havia de posar el seu treball. El lloguer començava el dia de la festa de Sant Miquel. El guany a parts iguals. Dit Arnau adobarà les cases de son Marron i farà un forn: hi podrà pasturar dues egües amb els nadissos i someres i també 7 bous (ARM. Francesc Rabassa, R-47, f. 57).

L'any següent (1578), en els primers Estims Generals de la vila de Sineu, recull la següent inscripció: Leonard Arnau possessio te en alou propi tres milia cinccentes Liures y las rotas son en dita possessio que son en suma(?) de cent corderades mil liures. per tot quatre milia y cinchcentas liures (AMS. Estims 1578, 2/2, f.123).

Al llarg de tot el segle XVII, les referències documentals sobre la possessió de Son Marron són abundoses. El 1601, les cases, la possessió i la vinya estaven valorades en 5.300 £, propietat dels hereus de Lleonard Arnau, a les quals s'afegia el bestiar (4 egües i un mul, 4 bous i vaques i dues someres) valorat en 221 £, a més d'un cup i quatre bótes (150 £) que ens permeten constatar l'existència de vinya i la producció de vi. Tot plegat apujava a 5.665 £ (AMS. Cadastre 1601, 2/4, f.71v). Sis anys més tard (1607), ja s'havia fet la transmissió de la propietat que passà a Pere Joan Arnau, amb una valoració de 8.050 £ (AMS. Cadastre1607, 2/5, f.116) que el 1635 es revaloritzava fins a 10.000 £, a les quals s'afegien els mobles de la casa, el molí i el bestiar amb una guarda de 300 ovelles. (AMS. Cadastre 1615, 1/7, f. 674v i AMS. Cadastre 1630-1639, 2/8, f. 350v).

A mitjan segle XVII, segurament a rel de la mort de Pere J. Arnau, passava al seu hereu Lleonard Arnau, que ostentava la propietat fins al darrer terç del sis-cents. El 1650, l'arrendador de la possessió era Bartomeu Amengual i el 1664, la possessió feia una renda anual de 300 lliures i el 1675, tenia 100 quarterades de sementers i era valorada en 4.500 £.

El 12 de setembre de 1684, Catalina Gelabert, viuda de Lleonard Arnau, curadora de la seva filla Magdalena, i el seu fill Joan Arnau, lloguen a Pere Munar i Joan Quetgles, durant tres anys la possessió de Son Marron, mitjançant albarà del corredor de la Cort de Sineu i sota els pactes següents: el darrer any deixaran la palla dins el celler, no podran tallar llenya sinó únicament per propi ús, ni donar llicència a ningú de portar-se'n llenya i es reserven el dret de poder prendre llenya i donar llicència per fer forns de calç. De fet, aquest mateix any, la propietat ja apareix registrada a nom de Lo Magch. Joan Arnau La possessio son Merron, valorada en 12.000 £ (AMS. Trabuc i cadastre 1684, f. 499v).

D'aquesta mateixa època, a través d'un contracte de lloguer de dia 27 de desembre de 1688, entre Catalina Gelabert, viuda de Lleonard Arnau i Joan Quetgles de Costitx, coneixem alguns topònims de Son Marron. Es reserven una quarterada de terra dins la vinya, vora el portell que entra al figueral. El conductor haurà de tapar les figueretes de la Coma de més amunt de la possessió.

Com hem vist, sembla que, tot i que els Arnau mantingueren la propietat, el Sant Ofici de la Inquisició en tengué l'administració, fins que el 1690, l'adquirí Antoni Figuera Dameto en un procés generalitzat de traspàs de propietats dels pagesos a la noblesa ciutadana, tal com ja hem vist en el cas de Son Gelabert i que també es produirà a Son Joan Arnau.

El 1697 Juan Arnau de son Marron pagava censals al convent de Santa Catalina de Sena de Palma. El mateix any, i per la mateixa font, sabem que els conductors de son Marron eren els germans Antoni i Francesc Munar (ARM. C-869, f. 25). A principis del segle XVIII, el 1710, Lo Magch. Sr. Joan Arnau ciutadà, tenia la possessio son Merron, valorada en 10.000 £ (AMS. Cadastre 1710, 2/17, f. 379v), tot i que en el mateix document (381v) apareix una nova

inscripció a favor de lo Molt Illustre Sr. D. Antt. Figuer, prevere y canonge de Mallorca.

També sabem que l'any 1726, el conductor de la possessió de Son Marron era Pere Ferragut "Roquet", que l'any 1735, es féu l'expedient del segrest de béns de Francesc Arnau de Son Marron i que, el 1773, la possessió de Son Marron era de Nicolau Ferrer i la tenia arrendada a Guillem Mestre. Així mateix, Son Marron apareix al mapa del Cardenal Despuig (1784) i Jeroni de Berard (1789: 245), a la seva descripció esmenta el següent: Son Marron. Mediano. Trigo, ganado, viña. De Don Nicolás Ferrer de Palma.

Dia 15 de setembre de 1787, Josep Ripoll apoderat de Jeroni Palau de Coma-sema, curador de la persona i béns de Nicolau Ferrer i Figuera, lloga, novament, per un termini de 6 anys a Guillem Mestre la possessió de Son Marron, compresa la vinya

Dia 26 de juny de 1812, Magdalena Marcel, viuda de Miquel Ramis i Ferrer, va capbrevar la possessió de Son Marron, confrontant amb la Casa Baixa, abans Son Gil, el Rafalet que fou de Leonard Arnau i altres terres. El 1818, era de Miquel Francesc Ramis d'Aireflor i tenia 75 quarterades de sementers, 6 de figural, 10 de vinya i 176 de bosc i garriga

Dia 24 d'octubre de 1848, Miquel Ramis d'Aireflor, de Sencelles, va llogar, durant 6 anys, a Antoni Rosselló d'Alaró la possessió de Son Marron, al preu anual de 300 £. Haurà de construir una paret des del portell a la casa fins a la paret de les rotes noves; més altra paret a la garriga, a la part de Castell d'Amós. Pocs anys després, el Plano Topográfico del Termino Jurisdiccional de Sineu, traçat per Pedro Moreno y Ramírez el 1856, recull el topònim P. Son Marron

Es pot concloure, per tant, que en aquest procés de traspassos duits a terme al llarg dels segles XVII i XVIII, Son Marron fou adquirida als Arnau per la família Figuera que la mantindria entre 1690 i 1747, quan per fideicomís passaria als Ferrer de Sant Jordi (1747-92) i, posteriorment, als Ramis d'Aireflor que la mantindrien des del 1792 fins al 1849, quan es venen obligats a traspassar-la als arrendataris Rosselló de Son Fortesa d'Alaró. Aquest últim traspàs, ben documentat, té l'origen quan, el mes de setembre de 1842, els Ramis d'Aireflor arrendaren Son Marron als Rosselló. El termini del contracte era de sis anys i l'arrendatari, a d'haver de pagar anualment la renda estipulada, quedava obligat a deixar al senyor Miquel Ramis d'Aireflor i Alemany, per via de préstec i sense interès, la quantitat de 3.000 £, les quals li serien teòricament restituïdes al final del contracte, és a dir, el 1848. Com a garantia del compliment d'aquesta clàusula, les dues parts interessades hipotecaren els seus béns respectius i, un cop acabat el contracte, passaren comptes. Però al final, els Ramis al·legaren no poder pagar i els Rosselló pogueren continuar altres sis anys a la finca i, a més, els obligaren a signar una acta que els permeté convertir-se en propietaris de Son Marron. Al document en qüestió, estipulat el 28 d'abril de 1849 davant el notari J.V. Castell, Antoni Rosselló dona altres sis anys a Miquel Ramis d'Aireflor i al seu pare perquè paguin, com a mínim, dues terceres parts dels préstec i els adverteix que si no ho fan no tindrà més remei que quedar-se amb la seva possessió. Els Rosselló de Son Fortesa han mantingut la propietat fins al dia d'avui. L'escriptor Joan Rosselló de Son Fortesa hi feu estades freqüents i l'evocà en diverses obres

L'any 1897, es féu un cens general a Mallorca, segons el qual a Llorito, en l'estadística d'habitatges, entre altres llocs hi figurava la possessió de Son Marron amb una casa habitada per una família i una deshabitada i la veïna propietat de Son Ramon, dins el terme de Costitx, amb 2 cases habitades i una accidentalment deshabitada

L'arxiduc Lluís Salvador, quan dona la relació de les deu majors propietats de cada municipi, a Sineu destaca Son Marron de l'honor Antoni Rosselló d'Alaró amb una extensió de 205 hectàrees i situat a 2,7 km de la població. Igualment quan parla dels majors productors de figues i major número de figueres, a Sineu destaquen Defla, Son Marron i sa Ritxola. Així mateix, entre les propietats amb una major producció vinícola a Sineu destaquen: Son Juan Arnau, Defla i Son Marron

A principis del segle XX, el Plano del Termino de la aldea de Llorito (1903) de Pere d'Alcàntara Peña, recull el topònim Son Marron. Segons Camilo J. Cela Conde (1979: 276), el 1926 es segregaren 21 Ha en grans parcel·les. Segurament es tracta de s'Escala des Carro, venuda a Rafel Ramis "Marron" que l'adquirí en retornar de França on havia emigrat. Per aquesta causa, la nova propietat es coneguda actualment també com ses Rotes des Francés. El 1953 la possessió de Son Marron era d'Antoni Rosselló i Rosselló i tenia una extensió de 182 h. 05 a. i 86 c. (AMLL. Cadastre 1953, 47/5). El 1988 la propietat passà als seus nebots Rafael García Rosselló i a Josep Francesc de Villalonga. Segons la Gran Enciclopèdia de Mallorca, l'any 1993 la possessió de Son Marron compta en 260 quarterades, de les quals 2/3 corresponen a garriga. El seu perímetre està totalment dins el terme municipal de Lloret de Vistalegre

Durant la primera meitat del segle XX els arrendadors de la possessió han estat vinculats a la família Coll "de Son Marron", a l'hora vinculats amb els Ferrer "Traquet", arrendadors de Son Joan Arnau. Segons Miquel Coll Ferrer "de Son Marron", l'extensió de la possessió és d'unes 280 quarterades de les quals aproximadament unes 200 són de garriga. Així mateix, aquest informador, creu que el seu pare Miquel Coll Vallespir ja hi va néixer i, de fet la seva mare, Maria Ferrer Fontirroig hi va anar de novia. Ell mateix hi va néixer i va residir-hi durant 26 anys fins que es va casar. A la mort del seu pare, continuaren els seus germans Francesc i Joan. Entre els garriguers que hi ha conegut, en primer lloc cita un garriguer de Binissalem al qual el seguí un de Santa Maria. Posteriorment hi està Antoni Jaume "Panxó", cosí de Miquel "Panxó" i finalment Llorens Garcias "de sa Societat" de Costitx.

Arbre evolutiu de la propietat de Son Marron. Aportat pels propietaris de la possessió a l'exposició celebrada en torn a la figura i l'obra de Joan Rosselló de Son Fortesa (1997) i conservat a les cases de Son Marron.

- 1232 Ponce Arnau
- 1450 Pere Arnau
- 1473 Pere Arnau
- 1620 Venuda a la cúria de Bens del Snt. Ofici (26 sept. 1630)

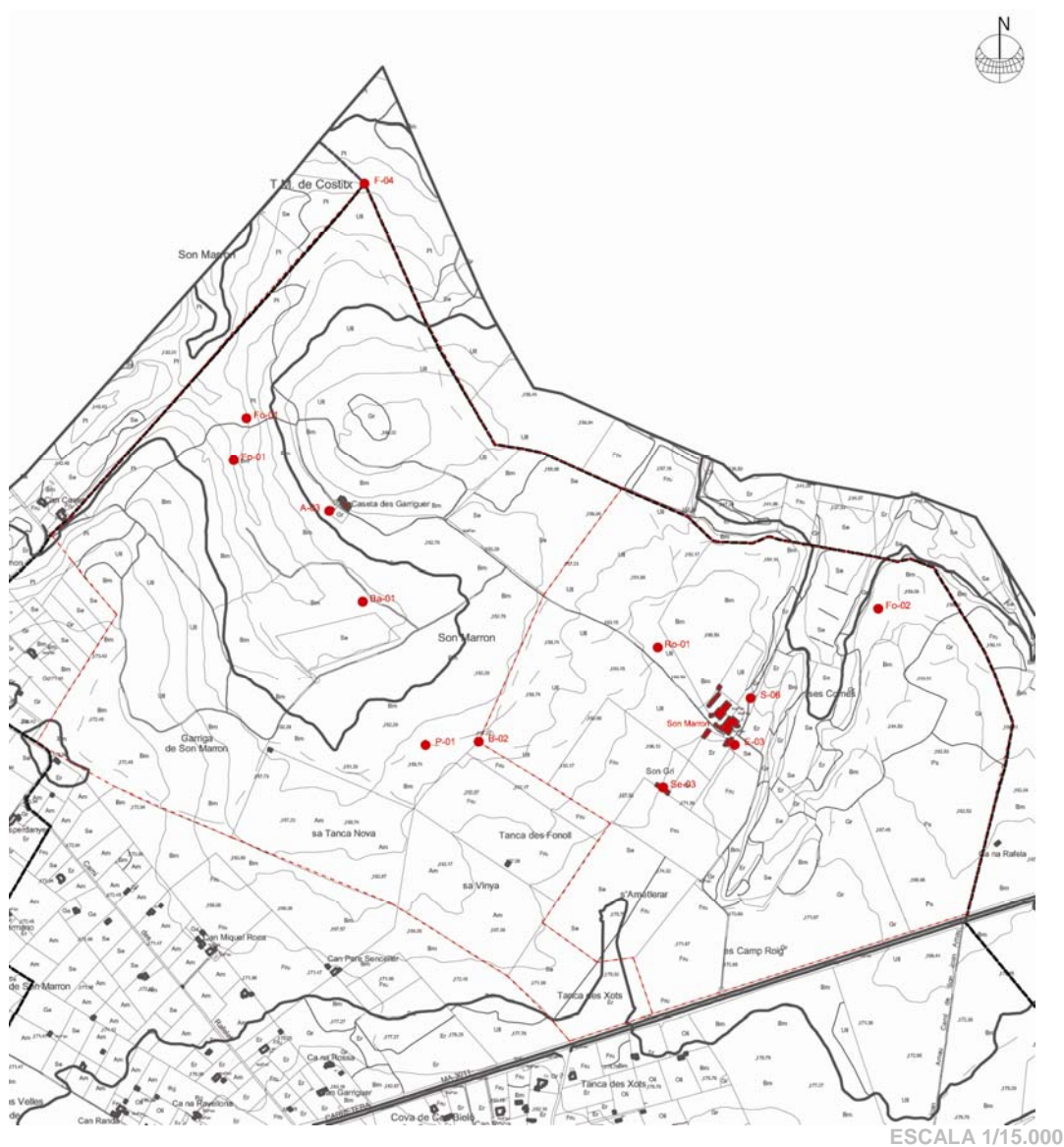
- 1630 Antoni Figuera i Garcia (1680-1712)
 - Margalida Garcia i Amer de la Punta (1637-1698)
- 1711 Antoni Figuera i Garcia (1669-1747), Canonge de la Seu
- 1711 Margalida Figuera i Garcia (1680-1712)
 - Vicenç Ferrer de Sant Jordi Palou de Comasema i Ramis d'Aireflor, Reure i Gili (1685-1741)
- 1747 Nicolau Ferrer de Sant Jordi i Figuera (1712-1792)
 - Jerònia Belloto Moragues Rossinyol de Defla i Fontirroig (1714-1786)
- 1792 Margalida Ferrer de Sant Jordi i Belloto (1735-1792)
 - Miquel Francesc Ramis d'Aireflor Ferrer de Sant Jordi (1732-1795)
- 1795 Miquel Francesc Ramis d'Aireflor Ferrer de Sant Jordi (1762-1811)
 - Magdalena Marcel i Bestard de la Torre (1772-1818)
- 1811 Miquel Francesc Ramis d'Aireflor i Marcel(1799-1855)
 - Mª Magdalena Alemany i Noguera de Superna (1803-1865)
- 1849 Antoni Rosselló de son Fortesa i Pizà (1812-1891)
 - Antònia Crespí i Roig (1814-1914)
- 1889 Joan Rosselló de son Fortesa i Crespí (1854-1935)
 - Àngela Rosselló i Borràs (1863-1957)
- 1935 Antoni Rosselló de son Fortesa i Rosselló (1903-)
 - Mª Fca. Garau i Rossinyol (1906-1995)
- 1987 Rafel Garcia Rosselló (1926-2010) i Josep Francesc de Villalonga i Garau (1940-)

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MARRON

CP-04

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MARRON

CP-04

Descripció de l'element

Conjunt de construccions destinades a l'habitatge dels amos -els baixos- i dels senyors -els alts-; carrera amb païsses, porxe, forn, ensofrador, secador d'ametles, sostre amb escala exterior, garrovera, corral, engreixadors, sestadors, boal, aprés, solls, femer, llenyer, etc.

Estat de conservació de l'element

Estat general de conservació:

Bo. El seu bon grau de conservació general la converteix en una referència dels usos i construccions tradicionals, amb un alt interès des del punt de vista etnològic.

Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera i jardí de darrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Substitució de fusteries de fusta per alumini i porxada plana a la carrera.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Regim General	SRG
	Sòl Rústic de Regim General Forestal	SRG-Forestal
	Àrea Prevenció de Riscos	APR

Grau de protecció

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, pertant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON MARRON

CP-04

Fotografies:

après

porxada

cisterna

forn

interior

cases

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

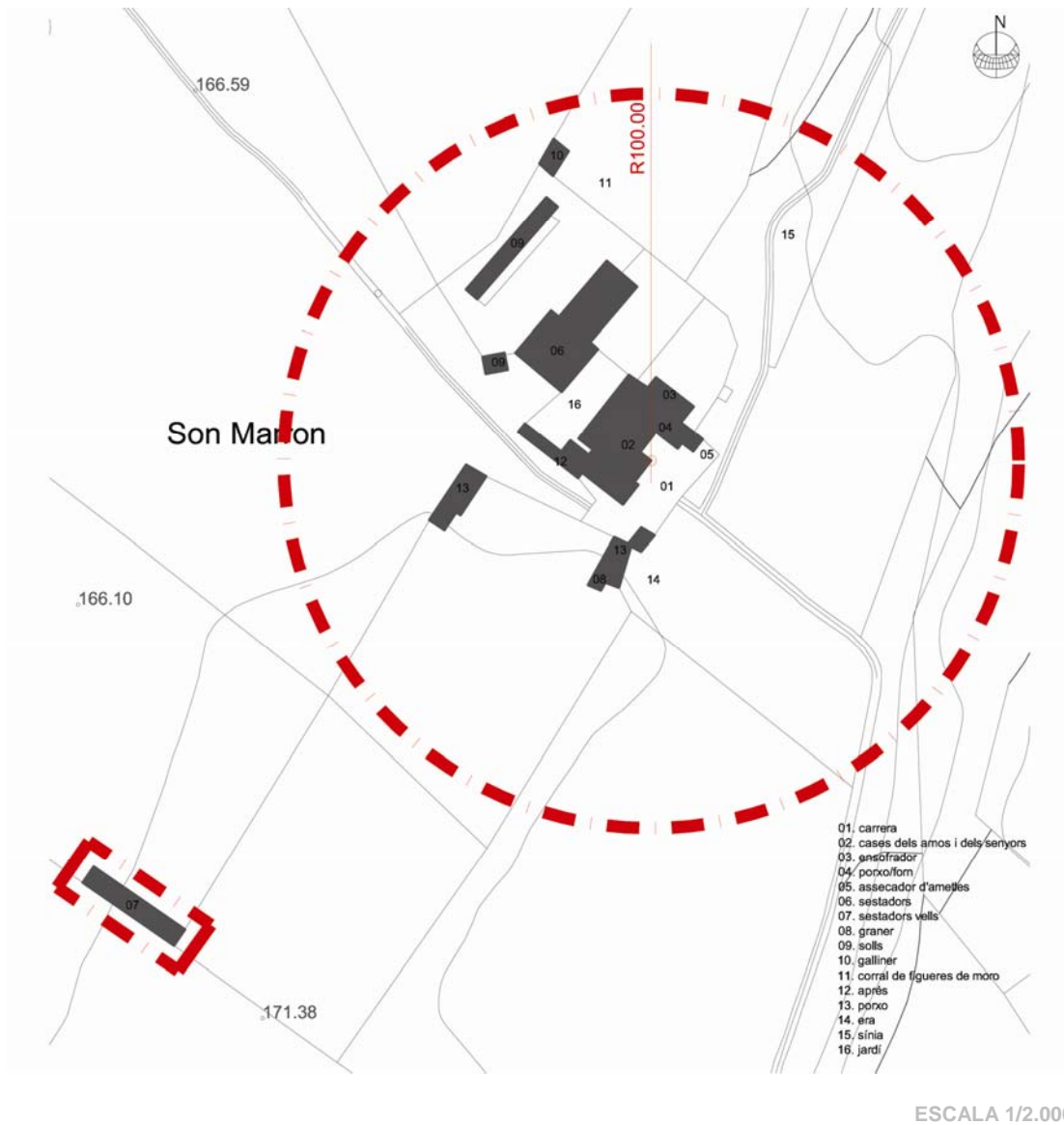
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MARRON

CP-04

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

Altres fitxes relacionades:

S-06 Sinia de Son Marron / P-01 Pi des Xibiu / B-02 Barraca des porcs / S-03 Sestadors vells de Son Marron / Fo-01 Forn de calç de sa Pleta de Son Marron / Fo-02 Forn de calç de ses Comes de Baix de Son Marron / A-03 Aljub dets Ases / R-01 Rotlos de sitja i barraca de carboner a sa Pleta de Son Marron / F-04 Fita de sa Pleta de Son Marron / E-03 Era de Son Marron / Ba-01 Bassa de sa Pleta de Son Marron.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON JOAN JAUME

CP-03

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VII. Pàg 195.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

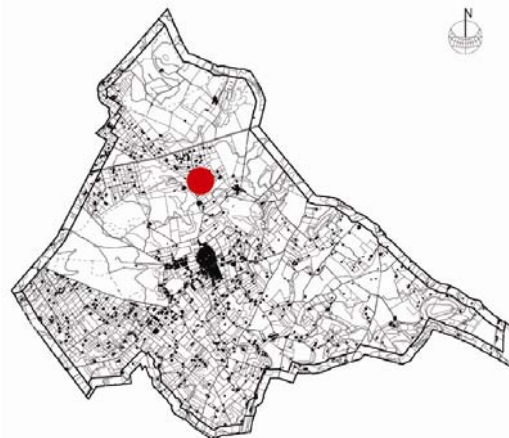
Al nord-oest del casc urbà, entre Son Gelabert d'Alt, establiments de Son Joan Jaume, Son Joan Arnau i can Bieló.

Identificació Cadastral

Polígon 1
Parcel·la 155i 156

UTM

X= 39° 37.675'
Y= 2° 58.389'
Altitud= 198m

Referències històriques

La proximitat de les cases de Son Joan Jaume al poblat talaiòtic de Son Gelabert Dalt, fan pensar també en una ocupació prehistòrica de l'indret. El testimoni més antic és sa cova de can Bieló, datada en el bronze antic, entorn al 1700-1100 aC i que s'afegeix a les d'en Dainat a sa Comuna i la de sa Pleta de Son Joan Arnau.

El mateix topònim l'Alqueria, així com el possible origen islàmic del pou de Jurà, fan pensar també en una continuïtat del poblament durant l'ocupació islàmica. El 4 de setembre de 1269, només quaranta anys després de la conquesta, na Jordana, filla de Petquí Elari i esposa de Pere de Sentmenat, testava davant el notari Jaume de Marina. Després d'escollir sepultura en el claustre del monestir de Santa Clara de Ciutat, deixava al seu espòs una alqueria, amb els seus corresponents censals que, a la seva mort, o si es tornava a casar, havia de passar a la seva filla Isabel amb una missió molt particular: quan aquesta morís, el producte de la venda, que aleshores havia de realitzar-se, de l'alqueria seria lliurat a l'obra del monestir de Santa Clara. Aquesta propietat, identificada amb l'Alqueria, deixada sota la clàusula que se vengués per a donar el producte al monestir, pareix que no arribà a complir el seu destí, ja que no fou venuda sinó que passà a domini directe del convent: "la qual pocsessio dita dona poceia en alou propi, lo qual alou ara es de Sta. Clara"

Les primeres referències precises, però, de l'actual possessió de Son Joan Jaume són de principis del segle XV. Segons Gaspar Munar, el 1416 Son Joan Jaume confrontava amb la possessió de les Tortines. Ja en el segle XVI, el 20 d'octubre de 1542, tres anys abans de la fundació del Convent per part dels Franciscans, es feia l'inventari de béns de la viuda del difunt Antoni Jaume. Tenia una possessió en el terme de Manresa, alou i senyoria del monestir de Santa Clara. Confrontava amb el camí reial de Sineu a Ciutat de Mallorca, el camí de Manresa a Inca i Son Joan Arnau. Tenia cases amb celler i molí de sang. Era dedicada a vinya i conreu de cereals. Així mateix, el 12 de novembre de 1549, Joanot Jaume, habitador del lloc de Manresa, en nom propi i dels altres habitants del lloc, atenen la llicència apostòlica papal per fundar i edificar una capella sots invocació de la Verge Maria de Loreto, fa donació entre vius a fra Joan Girard i altres frares del monestir de Sant Francesc, una quarterada i mitja de terra amb cases i hort perquè pugui esser edificada aquesta capella (ARM. Not. Antoni Carles C-305, f. 62-63)

Pocs anys després, el 12 de juliol de 1566, la propietat era en mans de Joan Jaume, que, a més de la possessió de 50 quarterades i 12 quarterades de garriga i pleta, disposava de dos albergs, eines, dos muls i un carro, 3 eugues, 4 bous i una vaca, mitja quarterada de vinya i 80 ovelles (AMS. Taxacions 1566-1584, 2/1, f. 36). Aquesta taxació es repetia el 28 d'agost del 1570 de forma detallada:

Primo fonch stimat lo alberch y lo que	CC£
es dedins y lo altre alberch	
Item dos muls y un carro	L
Item un rossi	xxx
Item duas egos	xxxx
Item un poltro no domat	xv
Item dos bous y una vaca	xx
Item someres una	v
Item oveles cinquante	xx
Item sinquante quarterades de terra de	MCCL
conradis a reho xxv	
Item dotze quarterades de rote y garriga	CLxxx
y pleta a reho xv	
Item mitge quarterada de vinya	xx
(AMS. Taxacions 1566-1584, 2/1, f. 95 i 95v.)	

La institució d'hereu universal efectuada per Joan Jaume el 7 de maig de l'any 1568, a favor del seu fill Miquel (AHM. Prot. Francesc Coll. 180-1588, f. 163), confirma la permanència de la família Jaume com a titular de la propietat. De fet, a la fi del segle XVI, el celler fou ampliat i tenia 4 bótes amb un total de 32 somades. S'hi conrava també lli. Tenia guardes de 50 ovelles i 40 porcs. El bestiar de feina eren 9 bous, 5 muls, 2 ases i un cavall. Tenia aviram i indiots

A principis del segle XVII, les cases i la possessió de 62 quarterades de conradis i garrigues, era valorada en 3000 £, que juntament amb el bestiar gros (2 mules i un rossi, un ase i tres eugues i tres bous i dues vaques) i els mobles conformaven un patrimoni de 3.268 £ (AMS. Cadastre 1601, 2/4, f. 67). El 1607, era de l'honor Joan Jaume -de s'Alqueria-, estava sota el domini directe de les monges de Santa Clara de Palma i era també denominada s'Alqueria, s'Alqueria dels Jaume i Son Jaume. El 1607 tenim documentats els hereus de Joan Jaume, propietaris de la possessió dita son Joan Jaume, valorada en 5.000 £ (AMS. Cadastre 1607, 2/5, f. 117v); el 1615, la possessió era estimada en 6.000 £ (AMS. Cadastre 1615, f. 677v) i segons el cadastre de 1639-1646 la possessió de son Joan Jaume s'havia revalorat fins a 8.500 £. A aquest preu s'han d'afegir els mobles, valorats en 150 £; el bestiar conformat per un cavall, dues eugues, una poltra i un poltre, dos mulats, un gorà, dues mules, una somera, dues vaques, dos bous, dos vedells i vuit porcs, valorat en 382 £, més 190 £ per un carro vell, sis bótes, un molí i una premsa. (AMS. Cadastre 1639-1646, 2/9, f. 306v).

A mitjan segle XVII es produeix un fet significatiu que tindrà, al nostre parer, transcendència a la toponímia: el 1650, la possessió de Gabriel Jaume era valorada en 8.200 £ (AMS. Trabuc i descàrrec 1650, 2/11, f. 461v) i vint-i-cinc anys després, el 1675, la tenim novament documentada com a possessió de Joan Jaume de l'Alcaria:

la sua possessio	6.400£
mobles, carro i molí	60£
6 botes congrenyades	50£
un rossi i una mula	25£
dos bous	25£
dues someres	100£

dues egues i tres pollins	40£
dos poltres	8£
porchs	50£

(AMS. Estims i Trabuc 1675, 2/13, f. 550v.)

Tal com es pot constatar, en un període de temps de vint-i-cinc anys hi ha una reducció de valor de 1.800£, segurament explicable per un procés de parcel·lació i desmembració de la propietat que segurament donaria lloc al topònim can Bieló que, paral·lelament amb Son Joan Jaume, perviu fins a l'actualitat. Aquest procés de fragmentació de la propietat s'accentuà cap a finals del segle XVII i el 1694, Gaspar Munar (1975: 88) esmenta tres propietats amb el nom Son Joan Jaume: Son Joan Jaume de Gabriel Jaume, valorat en 1.300 £; Son Joan Jaume (16 quarterades) de Magdalena Jaume, valorat en 1.192 £ i Son Joan Jaume (12 quarterades) de Joan Jaume, valorat en 1.200 £. Així mateix, el 1706, a instàncies dels creditors, fons venuda i passà a Antoni Vicens Balaguer de la vila de Muro.

La documentació cadastral de principis del segle XVIII, ja reflecteix aquesta nova propietat i el 1710, Antoni Vicens Balaguer de Muro, era el posseïdor de la possessió de Son Joan Jaume, valorada en 3.370 £ (AMS. Cadastre i trabuc 1710, 2/17, f. 333). Tot i així, la família Jaume mantenia un paper rellevant i l'any 1721, a l'Audiència de Mallorca es redactà una nova formació de lloctinents de les viles. Segons aquest expedient, el batle de Sineu volia tenir 29 lloctinents i d'entre els citats de Llorito hi figura Pere Jaume de Son Joan Jaume

Al llarg del set-cents, una part considerable de la possessió de Son Joan Jaume estava en mans de la família d'Antoni Vicens Balaguer de Muro i els seus parents, així el 1724, apareix registrada la seva possessió Son Joan Jaume alou del cont. Sta Clara, valorada en 3.370 £. Igualment, Rafel Balaguer d'Antoni, disposava d'una quarterada de camp i garriga, també sota alou del convent de Sta. Clara de Ciutat, valorada en 75 £. Així mateix, els Jaume conservaven una part de la propietat. Concretament dues quarterades a son Joan Jaume d'Antoni Jaume, valorades en 150 £ i Joan Jaume, dues quarterades i tres quartons al pou den jura, estimades en 210 £ (AMS. Cadastre i trabuc 1724, 2/18, f. 385). El 1759, Son Joan Jaume continuava en propietat d'Antoni Vicens Balaguer i estava valorat en 3.370 £ (AMS. Registre de finques 1759, 2/19, f. 75). Significativament, en el mateix cadastre apareix documentat camp i hort d'Antoni Vicens Balaguer, el possible precedent dels actuals topònims s'Hort, Baix de s'Hort i can Balaguer. Així mateix, deu anys més tard, es constata la presència d'unes partides de terra dins Son Joan Jaume que donarien lloc al topònim de can Bieló. Es tracta de les propietats de Joana Marca Fiol V^a de Gll.[Gabriel] Jaume "Bialó", que disposava d'aquest patrimoni:

Per casas y corral alou de Rey	50£
Per 15 q. camp y garriga a Son Joan Jaume. Alou de Sta Clara	725£
Per 2 q. 1 c. el Pou den Jurá. Alou de Sta Clara	337£
Per 4 q. al figuerat de Son Joan Jaume. Alou de Sta Clara	110£

(AMS. Cadastre 1769, f. 419v.)

L'any següent, Gabriel Jaume de Muro disposava de 6 quarterades i dos quartons sota alou del Convent de Sta. Clara, valorades en 500 £ i Antoni Vicens Balaguer de la possessió Son Joan Jaume, alou de Sta. Clara 3.370 £, ara de Joan Real de Son Joan Jaume. (AMS. Cadastre 1770, 2/21, f. 439 i 447).

Paral·lelament a les inscripcions en els cadastres, durant el segle XVIII, la possessió Son Joan Jaume, apareix al mapa del Cardenal Despuig (1784) i al Viaje a las villas de Mallorca de Jeroni de Berard (1789: 246): Son Juan Jaume. Mediano. Trigo, viña y huerto. De la señora Font i Roix de dicha villa.

Ja en el segle XIX, el 1818, Gabriel Jaume "Bielo", posseïa 11 quarterades i 2 quartons al Ravallat campo y selva, valorades en 288 £ i la viuda Antònia Aina Balaguer, Son Juan Jaume de 30 quarterades valorades en 2.862 £ (AMS. Apeo 1818, f. 182 i 199). El primer topònim ha perdurat fins al dia d'avui, tot designant la propietat de can Revellaret o can Rosset. Aquest mateix any, entre les sol·licituds compreses en el registre de mines de lignit del terme de Sineu, figuren D. José Gomila Aloy, 20 pertenencias con el título <Elpidia> en el paraje nombrado Son Juan Jaume i D. Pedro Real Munar, 20 pertenencias con el título <La Estrella> en el paraje nombrado Sa Caseta de Son Juan Jaume.

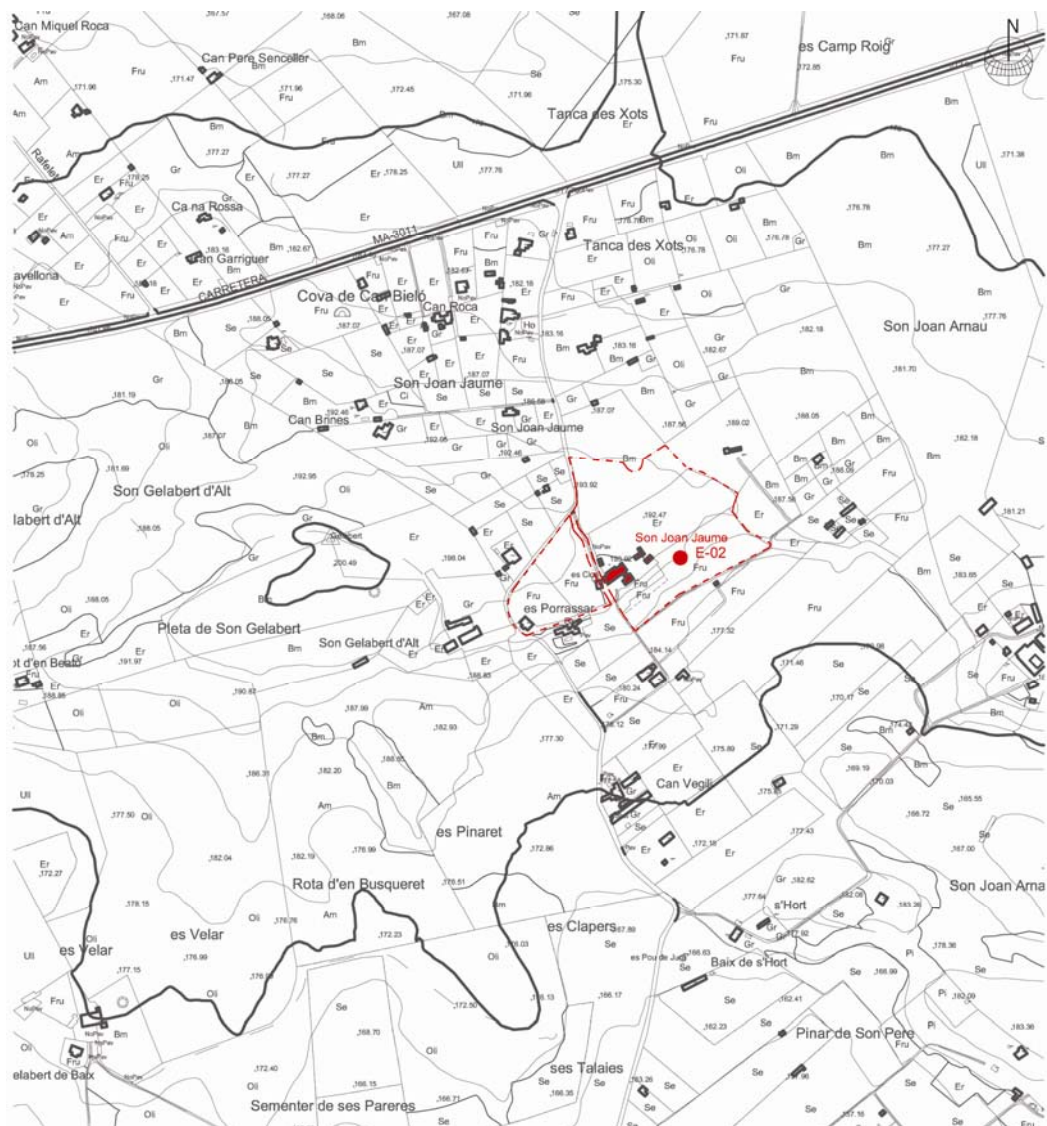
El 2010, la possessió de Son Joan Jaume amb una extensió de 10 quarterades és propietat dels hereus d'Antoni Fuster Molas.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON JOAN JAUME

CP-03

ESCALA 1/10.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON JOAN JAUME

CP-03

Descripció de l'element

Conjunt de construccions, situades a l'altiplà de Son Joan Jaume i Son Gelabert, ordenades tot conformant una L, amb planta baixa i pis i dos aiguavessos que reuneix les cases dels senyors i dels amos a més de construccions dedicades a magatzem agrícola. Aquestes cases es caracteritzen per estar emblanquinades i amb un estil d'aire neocolonial. A la part de ponent, ran des Clos, hi ha uns porxes amb el forn, a la part de tramuntana un pou amb un petit safareig i un jardinet; a llevant uns porxes destinats a l'explotació ramadera i la caseta de l'era. Davant les cases un petit hort amb tarongers. Com a element més significatiu destaca l'araucària o arbre de pisos al costat de les cases.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals, celler
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	Bo	Araucària

Intervencions o actuacions realitzades

Annexes a les cases afegits el 2007.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Regim General	SRG
	Sòl Rústic de Regim General Forestal	SRG-Forestal

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

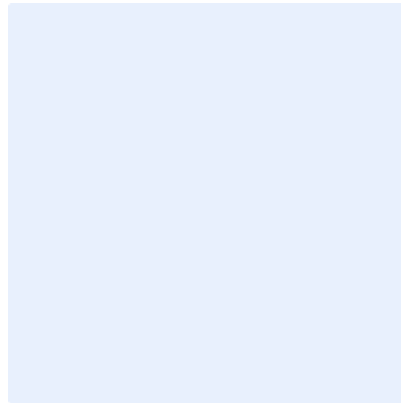
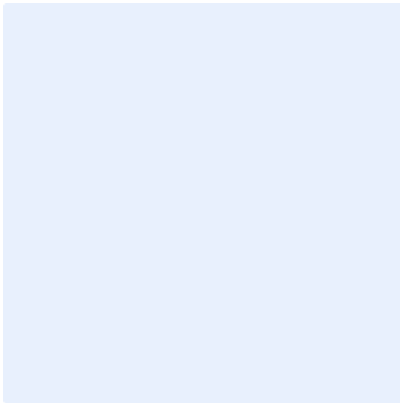
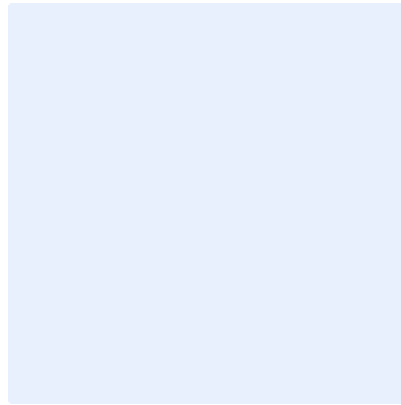
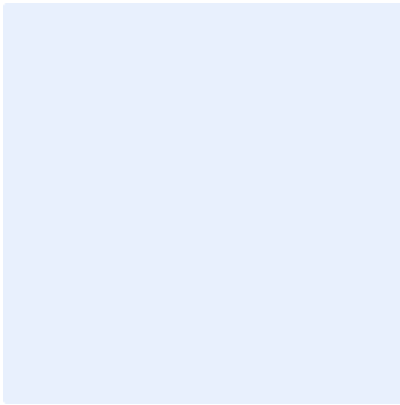
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió CASES DE SON JOAN JAUME
--

CP-03

Fotografies:

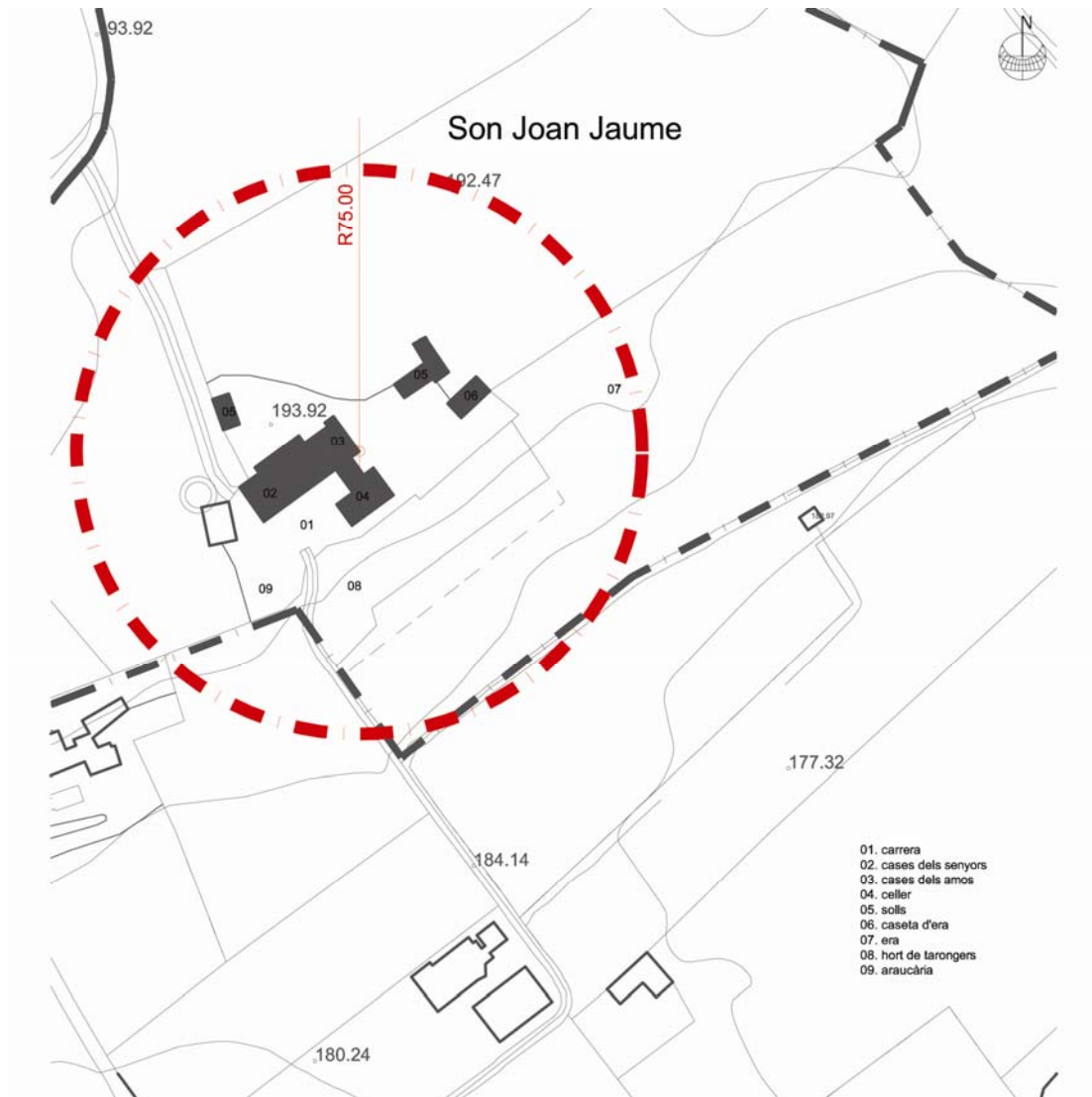
II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON JOAN JAUME

CP-03

Definició de l'àmbit de protecció

ESCALA 1/2.000

Altres fitxes relacionades:
E-02 Era de Son Joan Jaume.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON GELABERT DE BAIX

CP-02

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VI. Pàg. 215 i 217.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

Son Gelabert ha estat una zona amb presència humana significativa des de la prehistòria. La permanència de restes

Identificació espacial**Localització**

Al nord-oest del casc urbà, entre Sa Comuna, es Rafalot, Son Gelabert d'Alt, el camí de Son Gelabert i Son Lluc.

Identificació Cadastral

Polígon 4
Parcel·la 215

UTM

X= 39° 37.388'
Y= 2° 57.895'
Altitud= 175m

arqueològiques així ho testifica, al temps que ha esdevingut una font toponímica. Són remarcables el poblat talaiòtic des Velar, el conjunt de ses Talaies i es Clapers amb tres talaiots i altres restes; el talaiot de sa rota des Busqueret i el conjunt del talaiot de sa Pleta i el de s'Era. Igualment són importants les troballes casuals de peces de bronze corresponents als primers períodes de colonització, així com les restes de construccions d'influència clàssica o tardorromana. La toponímia permet, així mateix, especular en una continuïtat de l'ocupació del territori durant el període islàmic. Encara que poc nombrosos, perduren alguns noms de lloc de clara tradició pre-romànica. Aquest és el cas des Rafalat, ses Talaies i es Tereols. No obstant això, serà a partir de la conquesta catalana quan començarem a tenir constància documental, primer de les Tortines i més endavant de Son Gelabert, vinculada a la família Gilabert. Segons el Pare Gaspar Munar (1975: 30), sembla que des dels primers anys del segle XV, la possessió de Son Gelabert estava separada de Son Bauló per les Comunes i confrontava, d'una part amb el camí d'Inca, amb la possessió de Son Joan Jaume i amb Son Marron; d'altra part amb la possessió dels Ferraguts, amb sa Comuna i amb terres de Lluc Gelabert. Rosselló Vaquer (2002:38) indica que dia 3 de novembre de l'any 1408, el lloctinent general de Mallorca comunicava al batle de Sineu que Pere Gilabert havia exposat que Pere de Quatre-anys li havia venut totes les possessions que tenia a Manresa. Així, doncs, sabem que des d'aquesta data Son Gelabert ja pertanyia als Gelabert, que la posseïren per espai de més de dos segles. Segons el mateix autor (2002:54) dia 20 març de l'any 1560, Joan Gelabert de la Creu, de les Tortines, reconeix deure 2 quarteres de blat i una de xeixa. A la segona meitat del segle XVI, els estims de la vila de Sineu donen la següent referència: Joan Gelabert de las tortines possessio te en alou del magnífich mossen Barthomeu Font ciutada quatre milia liures i las rotas son en dita possessio cinccentes liures, tot junt quatre milia i cinchcentes liures (AMS. Estims 1578, 2/2/I, f.121v). Aquesta notícia ens permet constatar que aquest any ja s'havien iniciat els establiments de la possessió. A partir de la creació del convent de Llorito, s'inicià una relació estreta entre aquest i els Gelabert. Així, el 30 de desembre de 1595, Joan Gilabert de les Tortines, lexa anells bacins parrochials de dita Yglesia y nel baci de llorito (APS. Llibre de morts 1578-1621, f. 98v).

A principis del segle XVII, Rafel Gilabert de les Tortines tenia la possessió dita les Tortinas, o, son Gelabert valorada en 9.000 £ (AMS. Cadastre 1607, 2/5, f. 118). Aquesta és la primera referència documental localitzada on apareix la denominació actual de Son Gelabert. Molts pocs anys després (1615), la possessió encara dita les Tortines havia passat a mans dels hereus de Rafel Gelabert quondam, i se'n feia la següent valoració: La dita possessio y rafal de aquella 9000 £ (AMS. Cadastre 1615, 1/7, f. 678). Per la mateixa font, sabem que Antoni Genovard era l'arrendador de la possessió (f. 679v). En aquesta referència, on s'esmenta un rafal, probablement hem de cercar el testimoni d'una unitat d'explotació agrícola anterior a la conquesta catalana i, també, un precedent de l'actual topònim es Rafalat. El 1635 la possessió era de Joan Gelebert de les Tortines i estava valorada en 6.000 £, a la que s'afegien els mobles, valorats en 20 £; el moli –de sang- amb un valor de 5 £; i el bestiar (2 bous, 1 vaca i un vadell, una mula, un rossi i 10 porcs) valorat en 90 £. Tot plegat apujava a 6.115 £ (f. 352v). Molts pocs anys després, la valoració de la possessió s'incrementava fins a les 8.000 £ a les quals s'hi havien d'afegir els mobles, el molí, dos muls, sis bous mascles i una femella i dotze porcs. (AMS. Cadastre 1639-1646, 2/9, f. 307v).

Sembla també que en aquest moment tenim la primera referència documental de la divisió de la propietat ja que es fa la següent inscripció a favor de Bartomeu Coll: 30q. a la posso. de son Gelabert des del pou jusa fins a la guarriga 3000 £ las quals 30 q. son franchises les quals li son estades per medi de J. Gacias y Antt. Salom de binisalem (AMS. Cadastre 1639-1646, f. 307v). Pels mateixos anys, la vinculació amb el Convent de dominicans de Llorito continuava vigent, i el 1645 tenim la següent referència Item per dos parells de pardijs per presentar a Antoni Guels Relator y calculador del preu de la possessió de las Tortinas paraque fes bona obra al Convent per raho de aqueles dos £ censals que el Convent te sobre dita possessio, devuit sous (ARM. C-888, f. 209v).

A mitjan segle XVII, en un context generalitzat a la resta de l'illa, es produeix l'adquisició de nombroses possessions per part de la noblesa ciutadana a pagesos. De fet, el 1650, Son Gelabert ja era de la família Antic de Llorac (AMS. Trabuc i descàrrec 1650, 2/11, f. 461v) la qual hi tenia rafal, tot valorat en 12.000 £. a més de 200 ovelles, 40 anyelles, i tres parells, un de bísties i dos de bous. Així mateix, a través de contractes de lloguer, coneixem alguns dels primers topònims de la possessió de Son Gelabert. Segons Ramon Rosselló (2002:87) dia 10 de setembre de 1650, Joan Miquel Antic, ciutadà de Mallorca, de la possessió de Llorac, lloga a Miquel Miralles de Montuiri les pastures de la possessió de Son Gelabert [...] Es reserva la pastura de 4 quarterades que aquest any eren sembrades d'ordi, junt al pou Jurà [...] En cas que aquest vulgui tenir cabres, no podran anar per la pleta ni el figuerat, ni de les cases avall, a la part de Llorito.

A Llorito, la família Antic de Llorac és la que concentrà un major patrimoni durant els segles XVII i XVIII. El 1675, (AMS. Estims i Trabuc 1675, 2/13 f. 576v) la relació de propietats del magnífic senyor Joan Antic de Llorac era molt significativa:

Primo per la possessió de las Tortines	10.000£
un parell de muls	60£
un parell de bous	20£
200 ovelles	150£
6 egos	300£
8 qdas. a son Busquets	800£
1 qda. 2 cort. al pinaret	200£
8 qdas. a la Font Figuera	1.000£
cases y trast a Llorito	200£
6 qdes. a la sort de Na Capona	700£
La possessió de son Gassies	5.000£
	18.430£

Durant el darrer terç del segle XVII, Son Gelabert (1681), continuava essent propietat del senyor Joan Antic de Llorac, ciutadà militar, aleshores tenia cases, conreus de cereals i una guarda de 300 ovelles i el 1684, segons la Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998: VI, 215), era valorada en 5.500 lliures. Aquest mateix any, Joan Antic, tenia en propietat Llorac, Son Busquets, Son Gacies, Son Gelabert, les Tortines i la Font Figuera a més d'altres

propietats (492v).

Al llarg del segle XVIII, la propietat de Son Gelabert segueix vinculada a la família Antic de Llorac, encara que estava sota domini alodial de la família Montis, marquesos de la Bastida. De fet, a principis de segle es confirma l'existència de dues possessions encara que vinculades a la mateixa propietat. El 1710, Son Gelebert, per una part, i les Tortines, per altra, són propietat de Joan Miquel Antic de Llorac i, juntament amb altres propietats, assolien un patrimoni valorat en 30.000 £ (AMS. Cadastre 1710, 2/17, f. 371v). Segons Ramon Rosselló Vaquer (2002:102), l'any 1726, el conductor de la possessió de Son Gelabert era Montserrat Fontanet. El 1759, la possessió de Son Gelabert era propietat de Joan Antic (AMS. Registre de finques 1759, 2/19, f. 73) i el 1773, Son Gelabert, juntament amb Llorac, eren propietat de D. Marià Antic i estaven arrendades a D. Francisco Blas Billon, proveïdor del Rei, que també tenia arrendat Son Jordà. Son Gelabert apareix també al mapa del Cardenal Despuig (1784) i Jeroni de Berard (1789: 246), a la seva descripció esmenta el següent: Son Gelabert. MedianoTrigo, ganado. Del caballero Antich de Palma.

A principis del segle XIX, en quedar sense successió directa Marià Antic de Llorac i Descatlar, les seves propietats passaren a la seva germana Aina, casada amb el militar bretó Lluís de Rentierre Porrassé. Així, el 1818, Son Gelabert era de la senyora Aina Antic de Llorac i tenia 116 quarterades de sementers, 4 de pletes i 100 de bosc i garriga. (GEM, 1989-1998: VI, 215) i estava valorada en 11.920 £ mallorquines (AMS. Apeo 1818, f. 146). El Plano Topográfico del Termino Jurisdiccional de Sineu, traçat per Pedro Moreno y Ramírez el 1856, recull els topònims P. Son Gelabert de abajo i P. Son Gelabert de arriba. Dia 29 de juny de l'any 1860, el diari "El Mallorquín" publicava aquest anunci: Queda vedado para la caza, por disposición de su dueño, el predio denominado Son Gelabert de baix, lugar de Llorito, término de la villa de Sineu.

A la segona meitat del segle XIX, la propietat de Son Gelabert Dalt passà a la família Julià, tot i que els Antic mantingueren la propietat de Son Gelabert de Baix fins la segona meitat del segle XX. La família dels descendents d'Andreu Julià i Bestard Bissó de Binissalem, han conservat la propietat fins a l'actualitat, fet que es reflecteix a la documentació consultada: el predio "Son Gelabert D'alt" del que es dueño el honor Juan Julià.

A principis del segle XX, el Plano del Termino de la aldea de Llorito (1903) de Pere d'Alcàntara Penya, recull els topònims Son Gelabert de baix i Son Gelabert. El 1953 Son Gelabert Dalt era propietat de Josep Julià Arnau i tenia una extensió de 39 h. 03 a. i 50 c. (AMLL. Cadastre 1953, 214/4) a més de la parcel·la de les denominades Rotes Velles de Son Gelabert de 7 h. 14 a. i 22 c. (AMLL. Cadastre 1953, 44/5). El mateix any, Son Gelabert de Baix, era d'Ignasi Puigserver Rentierre, baró de Pinopar, el qual tenia posada al poble i la possessió tenia una extensió de 80 h. 58 a. i 29 c. (AMLL. Cadastre 1953, 215/4). Actualment, Son Gelabert de Baix és propietat de Joan Gili Niell 'Nina' i té una extensió de 126 quarterades; Son Gelabert Dalt és propietat dels hereus de Josep Julià Arnau.

Segons Antoni Ramis Jaume "Rosset", els majorals que recorda de Son Gelabert de Baix foren els sineuers "Morrets" (un concho de l'amo en Llorenç Oliver "Morret"), que hi estaren fins que hi va anar Andreu Ramis Aloy "Rosset". Abans hi havien estat els Amengual "de Son Gelabert" (tenien tres filles: la mare dels "Vegilis", la dels "Gelaberts" i la dels "Minos"). Per altra part, els majorals que ha conegut a Son Gelabert Dalt han estat l'amo en Miquel Sastre "Pellusco" (pare de Miquel Sastre "Pellusco" de Son Joan Jaume) i el seu germà Tomeu Sastre "Pellusco"

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON GELABERT DE BAIX

CP-02

Descripció de l'element

Cases situades entre sa Comuneta, sa Pleta, es Velar i es sementer de ses Pereres. Es caracteritza per una construcció principal de planta rectangular, doble aiguavés, planta baixa i pis; façana amb portal de mig punt i 4 finestres de petites dimensions a la façana principal. Destaca, així mateix, annex a la façana principal l'escala del sostre i la finestra amb les rebranques renaixentistes (columnets de fust estriat). Com a tret singular destaca el parral de la façana principal amb la faixa d'emblanquinat i l'empedrat de la carrera

Adossats a cada costat de la façana hi ha dos porxos, un amb portal d'arc d'ansa paner i l'altra amb portal adintel·lat. Entre les construccions annexes destaquen le solls ran del camí de les cases, l'aljub, la carrera, les païsses, els porxos i la cisterna adosada a la façana nord. L'era serví de plataforma per a la construcció d'una nova casa els anys vuitanta del segle XX

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt, excepte nou habitatge
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat, fusteries i finestra del sostre
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera empedrada
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Construcció d'habitatge damunt l'era als anys vuitanta.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual

Sòl Rústic de Regim General

SRG

Altres**Grau de protecció**

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.

Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits,

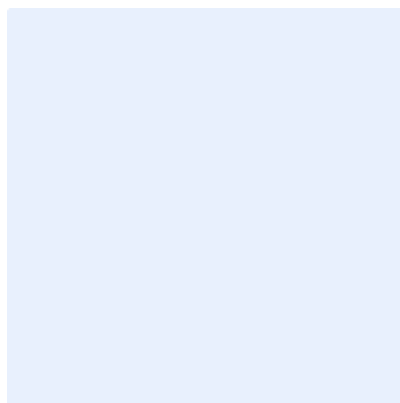
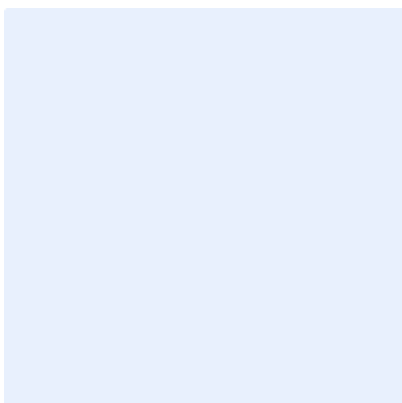
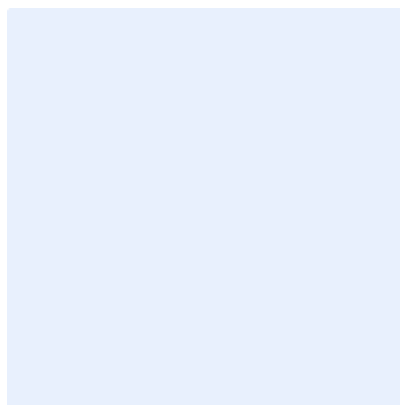
alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-02

CASES DE SON GELABERT DE BAIX

Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

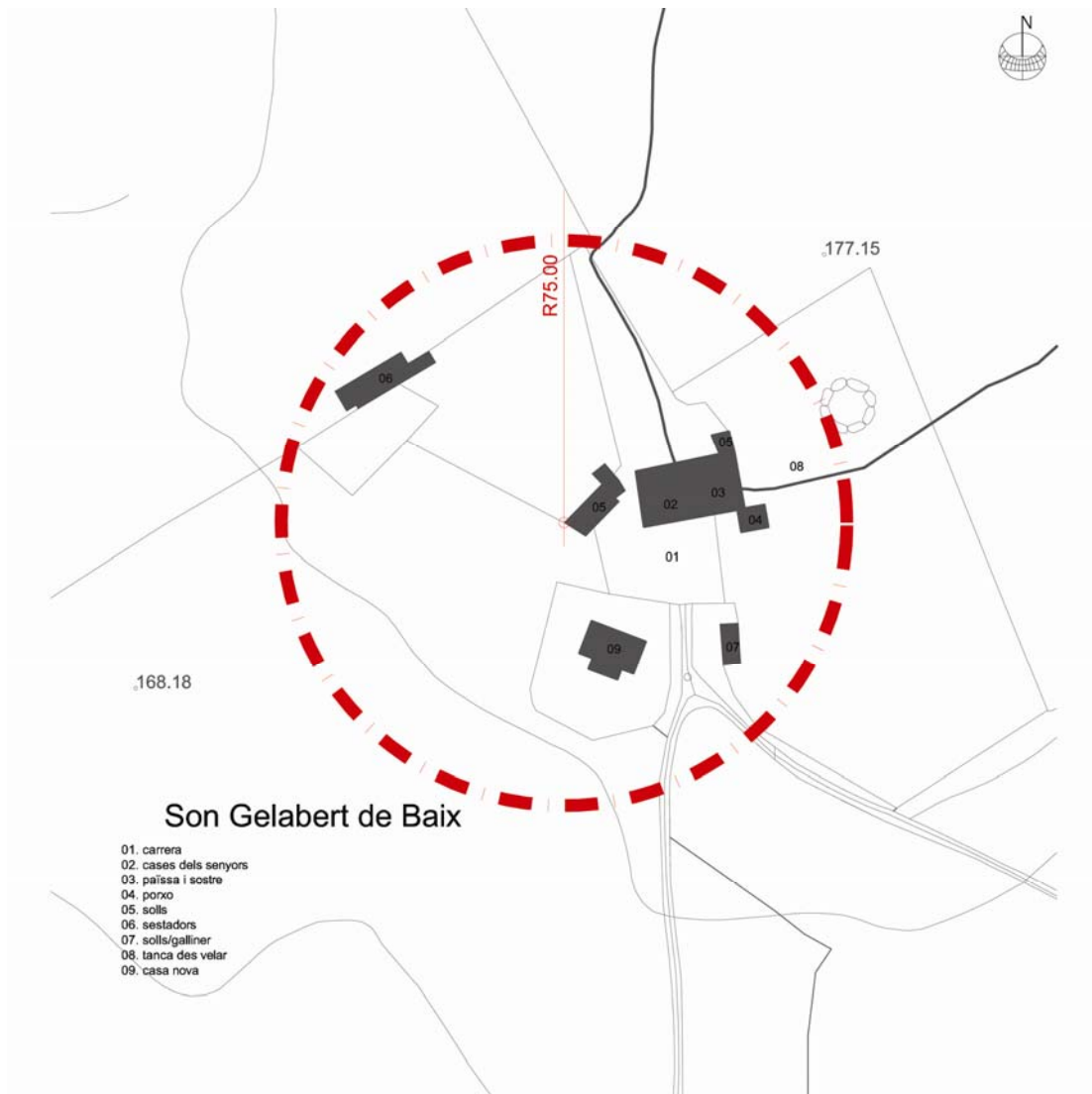
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON GELABERT DE BAIX

CP-02

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

ESCALA 1/2.000

Altres fitxes relacionades:

JA-04 Es Velar / JA-05 Ses Talaies/Es Clapers / Se-01 Sestadors de Son Gelabert de Baix / Ro-05 Rotlo de sitja a sa Pleta de Son Gelabert de Baix / B-01 Barraca des Tareols.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON GELABERT D'ALT

CP-01

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VI. Pàg 215 i 217-218.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

Son Gelabert ha estat una zona amb presència humana significativa des de la prehistòria. La permanència de restes

Identificació espacial**Localització**

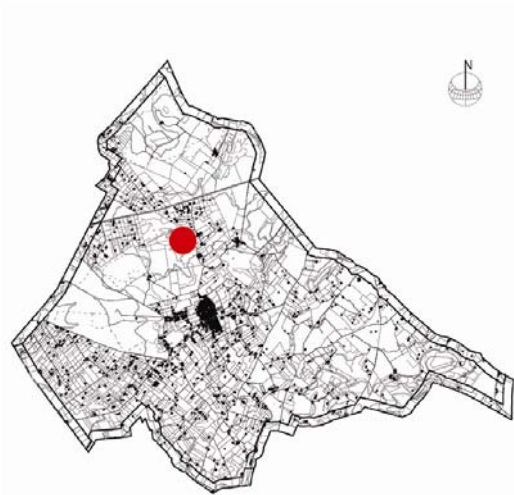
Al nord del casc urbà, entre Son Gelabert de Baix, es Rafalot, la carretera Vella de Sineu i Son Joan Jaume.

Identificació Cadastral

Polígon 4
Parcel·la 214

UTM

X= 39°37'615"
Y= 2°58'263"
Altitud= 196m

arqueològiques així ho testifica, al temps que ha esdevingut una font toponímica. Són remarcables el poblat talaiòtic des Velar, el conjunt de ses Talaies i es Clapers amb tres talaiots i altres restes; el talaiot de sa rota des Busqueret i el conjunt del talaiot de sa Pleta i el de s'Era. Igualment són importants les troballes casuals de peces de bronze corresponents als primers períodes de colonització, així com les restes de construccions d'influència clàssica o tardorromana. La toponímia permet, així mateix, especular en una continuïtat de l'ocupació del territori durant el període islàmic. Encara que poc nombrosos, perduren alguns noms de lloc de clara tradició pre-romànica. Aquest és el cas des Rafalot, ses Talaies i es Tereols. No obstant això, serà a partir de la conquesta catalana quan començarem a tenir constància documental, primer de les Tortines i més endavant de Son Gelabert, vinculada a la família Gilabert. Segons el Pare Gaspar Munar (1975: 30), sembla que des dels primers anys del segle XV, la possessió de Son Gelabert estava separada de Son Bauló per les Comunes i confrontava, d'una part amb el camí d'Inca, amb la possessió de Son Joan Jaume i amb Son Marron; d'altra part amb la possessió dels Ferraguts, amb sa Comuna i amb terres de Lluç Gelabert. Rosselló Vaquer (2002:38) indica que dia 3 de novembre de l'any 1408, el lloctinent general de Mallorca comunicava al batle de Sineu que Pere Gilabert havia exposat que Pere de Quatre-anys li havia venut totes les possessions que tenia a Manresa. Així, doncs, sabem que des d'aquesta data Son Gelabert ja pertanyia als Gelabert, que la posseïren per espai de més de dos segles. Segons el mateix autor (2002:54) dia 20 març de l'any 1560, Joan Gelabert de la Creu, de les Tortines, reconeix deure 2 quarteres de blat i una de xeixa. A la segona meitat del segle XVI, els estims de la vila de Sineu donen la següent referència: Joan Gelabert de las tortines possessio te en alou del magnífich mossen Barthomeu Font ciutada quatre milia liures i las rotas son en dita possessio cinccentes liures, tot junt quatre milia i cinchcentes liures (AMS. Estims 1578, 2/2/I, f.121v). Aquesta notícia ens permet constatar que aquest any ja s'havien iniciat els establiments de la possessió. A partir de la creació del convent de Llorito, s'inicià una relació estreta entre aquest i els Gelabert. Així, el 30 de desembre de 1595, Joan Gilabert de les Tortines, lexa anells bacins parrochials de dita Yglesia y nel baci de llorito (APS. Llibre de morts 1578-1621, f. 98v).

A principis del segle XVII, Rafel Gilabert de les Tortines tenia la possessió dita les Tortinas, o, son Gelabert valorada en 9.000 £ (AMS. Cadastre 1607, 2/5, f. 118). Aquesta és la primera referència documental localitzada on apareix la denominació actual de Son Gelabert. Molts pocs anys després (1615), la possessió encara dita les Tortines havia passat a mans dels hereus de Rafel Gelabert quondam, i se'n feia la següent valoració: La dita possessio y rafal de aquella 9000 £ (AMS. Cadastre 1615, 1/7, f. 678). Per la mateixa font, sabem que Antoni Genovard era l'arrendador de la possessió (f. 679v). En aquesta referència, on s'esmenta un rafal, probablement hem de cercar el testimoni d'una unitat d'explotació agrícola anterior a la conquesta catalana i, també, un precedent de l'actual topònim es Rafalot. El 1635 la possessió era de Joan Gelebert de les Tortines i estava valorada en 6.000 £, a la que s'afegien els mobles, valorats en 20 £; el moli –de sang- amb un valor de 5 £; i el bestiar (2 bous, 1 vaca i un vadell, una mula, un rossi i 10 porcs) valorat en 90 £. Tot plegat apujava a 6.115 £ (f. 352v). Molts pocs anys després, la valoració de la possessió s'incrementava fins a les 8.000 £ a les quals s'hi havien d'afegir els mobles, el molí, dos muls, sis bous mascles i una femella i dotze porcs. (AMS. Cadastre 1639-1646, 2/9, f. 307v).

Sembla també que en aquest moment tenim la primera referència documental de la divisió de la propietat ja que es fa la següent inscripció a favor de Bartomeu Coll: 30q. a la posso. de son Gelabert des del pou jusa fins a la guarriga 3000 £ las quals 30 q. son franchises les quals li son estades per medi de J. Gacias y Antt. Salom de binisalem (AMS. Cadastre 1639-1646, f. 307v). Pels mateixos anys, la vinculació amb el Convent de dominics de Llorito continuava vigent, i el 1645 tenim la següent referència Item per dos parells de pardijs per presentar a Antoni Guel Relator y calculador del preu de la possessió de las Tortinas paraque fes bona obra al Convent per raho de aqueles dos £ censals que el Convent te sobre dita possessio, devuit sous (ARM. C-888, f. 209v).

A mitjan segle XVII, en un context generalitzat a la resta de l'illa, es produeix l'adquisició de nombroses possessions per part de la noblesa ciutadana a pagesos. De fet, el 1650, Son Gelabert ja era de la família Antic de Llorac (AMS. Trabuc i descàrrec 1650, 2/11, f. 461v) la qual hi tenia rafal, tot valorat en 12.000 £. a més de 200 ovelles, 40 anyelles, i tres parells, un de bísties i dos de bous. Així mateix, a través de contractes de lloguer, coneixem alguns dels primers topònims de la possessió de Son Gelabert. Segons Ramon Rosselló (2002:87) dia 10 de setembre de 1650, Joan Miquel Antic, ciutadà de Mallorca, de la possessió de Llorac, lloga a Miquel Miralles de Montuiri les pastures de la possessió de Son Gelabert [...] Es reserva la pastura de 4 quarterades que aquest any eren sembrades d'ordi, junt al pou Jurà [...] En cas que aquest vulgui tenir cabres, no podran anar per la pleta ni el figuerat, ni de les cases avall, a la part de Llorito.

A Llorito, la família Antic de Llorac és la que concentrà un major patrimoni durant els segles XVII i XVIII. El 1675, (AMS. Estims i Trabuc 1675, 2/13 f. 576v) la relació de propietats del magnífic senyor Joan Antic de Llorac era molt significativa:

Primo per la possessió de las Tortines	10.000£
un parell de muls	60£
un parell de bous	20£
200 ovelles	150£
6 egos	300£
8 qdas. a son Busquets	800£
1 qda. 2 cort. al pinaret	200£
8 qdas. a la Font Figuera	1.000£
cases y trast a Llorito	200£
6 qdes. a la sort de Na Capona	700£
La possessió de son Gassies	5.000£
	18.430£

Durant el darrer terç del segle XVII, Son Gelabert (1681), continuava essent propietat del senyor Joan Antic de Llorac, ciutadà militar, aleshores tenia cases, conreus de cereals i una guarda de 300 ovelles i el 1684, segons la Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998: VI, 215), era valorada en 5.500 lliures. Aquest mateix any, Joan Antic, tenia en propietat Llorac, Son Busquets, Son Gacies, Son Gelabert, les Tortines i la Font Figuera a més d'altres

propietats (492v).

Al llarg del segle XVIII, la propietat de Son Gelabert segueix vinculada a la família Antic de Llorac, encara que estava sota domini alodial de la família Montis, marquesos de la Bastida. De fet, a principis de segle es confirma l'existència de dues possessions encara que vinculades a la mateixa propietat. El 1710, Son Gelebert, per una part, i les Tortines, per altra, són propietat de Joan Miquel Antic de Llorac i, juntament amb altres propietats, assolien un patrimoni valorat en 30.000 £ (AMS. Cadastre 1710, 2/17, f. 371v). Segons Ramon Rosselló Vaquer (2002:102), l'any 1726, el conductor de la possessió de Son Gelabert era Montserrat Fontanet. El 1759, la possessió de Son Gelabert era propietat de Joan Antic (AMS. Registre de finques 1759, 2/19, f. 73) i el 1773, Son Gelabert, juntament amb Llorac, eren propietat de D. Marià Antic i estaven arrendades a D. Francisco Blas Billon, proveïdor del Rei, que també tenia arrendat Son Jordà. Son Gelabert apareix també al mapa del Cardenal Despuig (1784) i Jeroni de Berard (1789: 246), a la seva descripció esmenta el següent: Son Gelabert. MedianoTrigo, ganado. Del caballero Antich de Palma.

A principis del segle XIX, en quedar sense successió directa Marià Antic de Llorac i Descatlar, les seves propietats passaren a la seva germana Aina, casada amb el militar bretó Lluís de Rentierre Porrassé. Així, el 1818, Son Gelabert era de la senyora Aina Antic de Llorac i tenia 116 quarterades de sementers, 4 de pletes i 100 de bosc i garriga. (GEM, 1989-1998: VI, 215) i estava valorada en 11.920 £ mallorquines (AMS. Apeo 1818, f. 146). El Plano Topográfico del Termino Jurisdiccional de Sineu, traçat per Pedro Moreno y Ramírez el 1856, recull els topònims P. Son Gelabert de abajo i P. Son Gelabert de arriba. Dia 29 de juny de l'any 1860, el diari "El Mallorquín" publicava aquest anunci: Queda vedado para la caza, por disposición de su dueño, el predio denominado Son Gelabert de baix, lugar de Llorito, término de la villa de Sineu

A la segona meitat el segle XIX, la propietat de Son Gelabert Dalt passà a la família Julià, tot i que els Antic mantingueren la propietat de Son Gelabert de Baix fins la segona meitat del segle XX. La família dels descendents d'Andreu Julià i Bestard "Bissó" de Binissalem, han conservat la propietat fins a l'actualitat, fet que es reflecteix a la documentació consultada: el predio "Son Gelabert D'alt" del que es dueño el honor Juan Julià

A principis del segle XX, el Plano del Termino de la aldea de Llorito (1903) de Pere d'Alcàntara Penya, recull els topònims Son Gelabert de baix i Son Gelabert. El 1953 Son Gelabert Dalt era propietat de Josep Julià Arnau i tenia una extensió de 39 h. 03 a. i 50 c. (AMLL. Cadastre 1953, 214/4) a més de la parcel·la de les denominades Rotes Velles de Son Gelabert de 7 h. 14 a. i 22 c. (AMLL. Cadastre 1953, 44/5). El mateix any, Son Gelabert de Baix, era d'Ignasi Puigserver Rentierre, baró de Pinopar, el qual tenia posada al poble i la possessió tenia una extensió de 80 h. 58 a. i 29 c. (AMLL. Cadastre 1953, 215/4). Actualment, Son Gelabert de Baix és propietat de Joan Gili Niell "Nina" i té una extensió de 126 quarterades; Son Gelabert Dalt és propietat dels hereus de Josep Julià Arnau

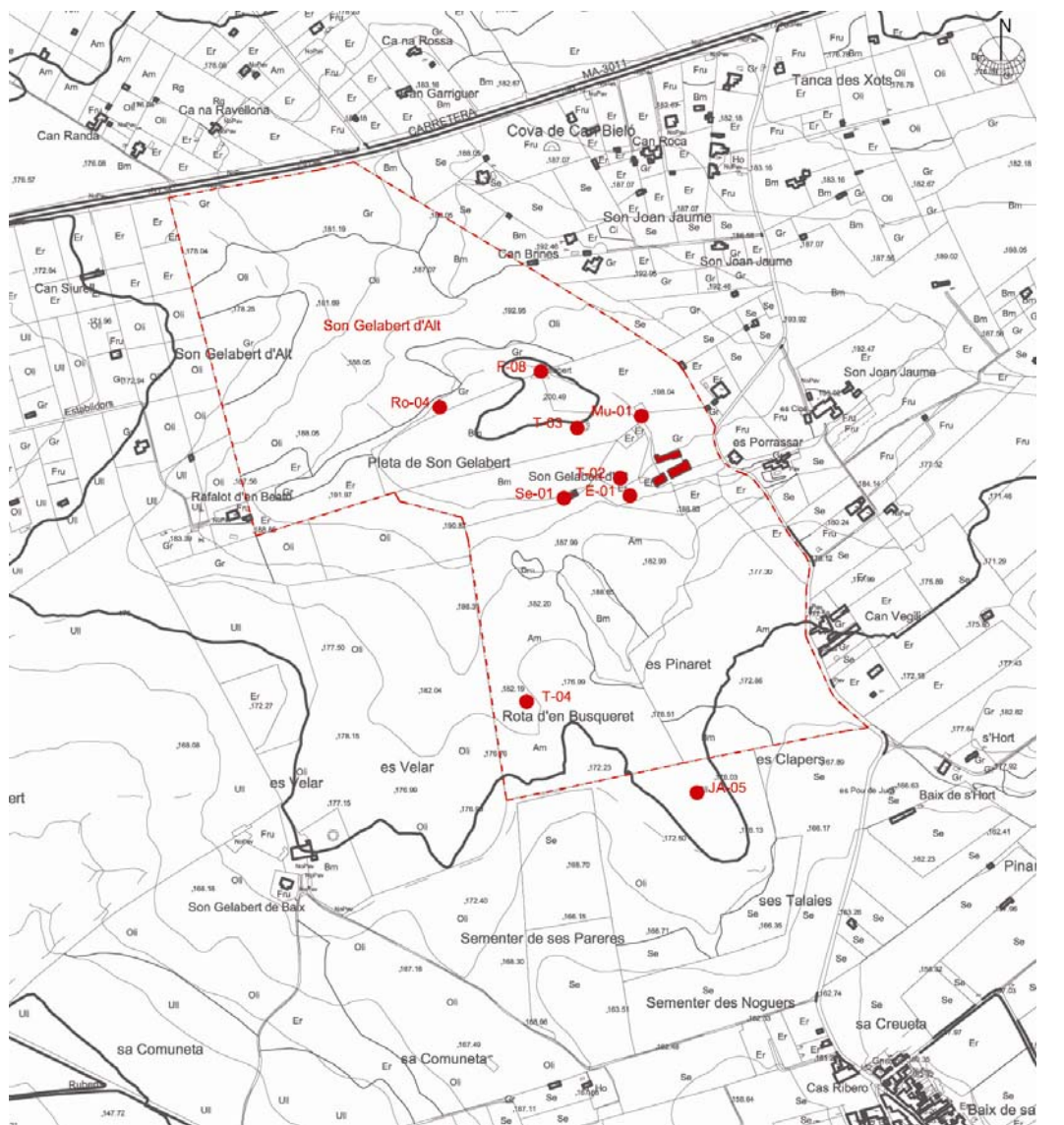
Segons Antoni Ramis Jaume "Rosset", els majorals que recorda de Son Gelabert de Baix foren els sineuers "Morrets" (un concho de l'amo en Llorenç Oliver "Morret"), que hi estaren fins que hi va anar Andreu Ramis Aloy "Rosset". Abans hi havien estat els Amengual "de Son Gelabert (tenien tres filles: la mare dels "Vegilis", la dels "Gelaberts" i la dels "Minos)". Per altra part, els majorals que ha conegut a Son Gelabert d'Alt han estat l'amo en Miquel Sastre "Pellusco" (pare de Miquel Sastre "Pellusco" de Son Joan Jaume) i el seu germà Tomeu Sastre "Pellusco"

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON GELABERT D'ALT

CP-01

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON GELABERT D'ALT

CP-01

Descripció de l'element

Organització de les edificacions que respon a les característiques socioeconòmiques del tipus d'explotació agrària.

Cases situades a la vessant sud de l'altiplà de Son Gelabert i de Son Joan Jaume, ran del camí Vell d'Inca. Es caracteritza per una construcció principal de planta rectangular, doble aiguavés, planta baixa i pis; façana amb portal de mig punt i finestres balconeres a la planta superior. Aquest edifici allotja la casa dels senyors i la dels amos, a més de la païssa i el sostre al qual s'hi accedeix per una escala exterior, a la part de ponent. A tramuntana d'aquesta construcció principal n'hi ha una altra paral·lela d'una sola planta amb la qual conforma un espai semi obert a manera de clastra. Aquesta segona edificació, unida a la principal amb un corralet a la part de llevant allotja la boal, el graner, la bugaderia i les solls. Així mateix, a ponent de la construcció principal, hi ha uns porxes amb el forn i la vaqueria

Les construccions annexes són la carrera i el jardí davant les cases, dues cisternes (una adossada a la façana principal i l'altra a la part posterior de les cases), dos pous, el femer, corals per a l'aviram i l'après. A aquestes construccions s'afegeixen les tanques destinades a hort, figueres de moro, corral de porcs, sequer, l'era...

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo. El seu bon grau de conservació general la converteix en una referència dels usos i construccions tradicionals, amb un alt interès des del punt de vista etnològic.

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Regim General	SRG
	Sòl Rústic de Regim General Forestal	SRG-Forestal

Altres

Grau de protecció

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, per tant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin

per tal d'evitar mimetismes.

Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON GELABERT D'ALT

CP-01

Fotografies:

après

cisterna

porxo/forn

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

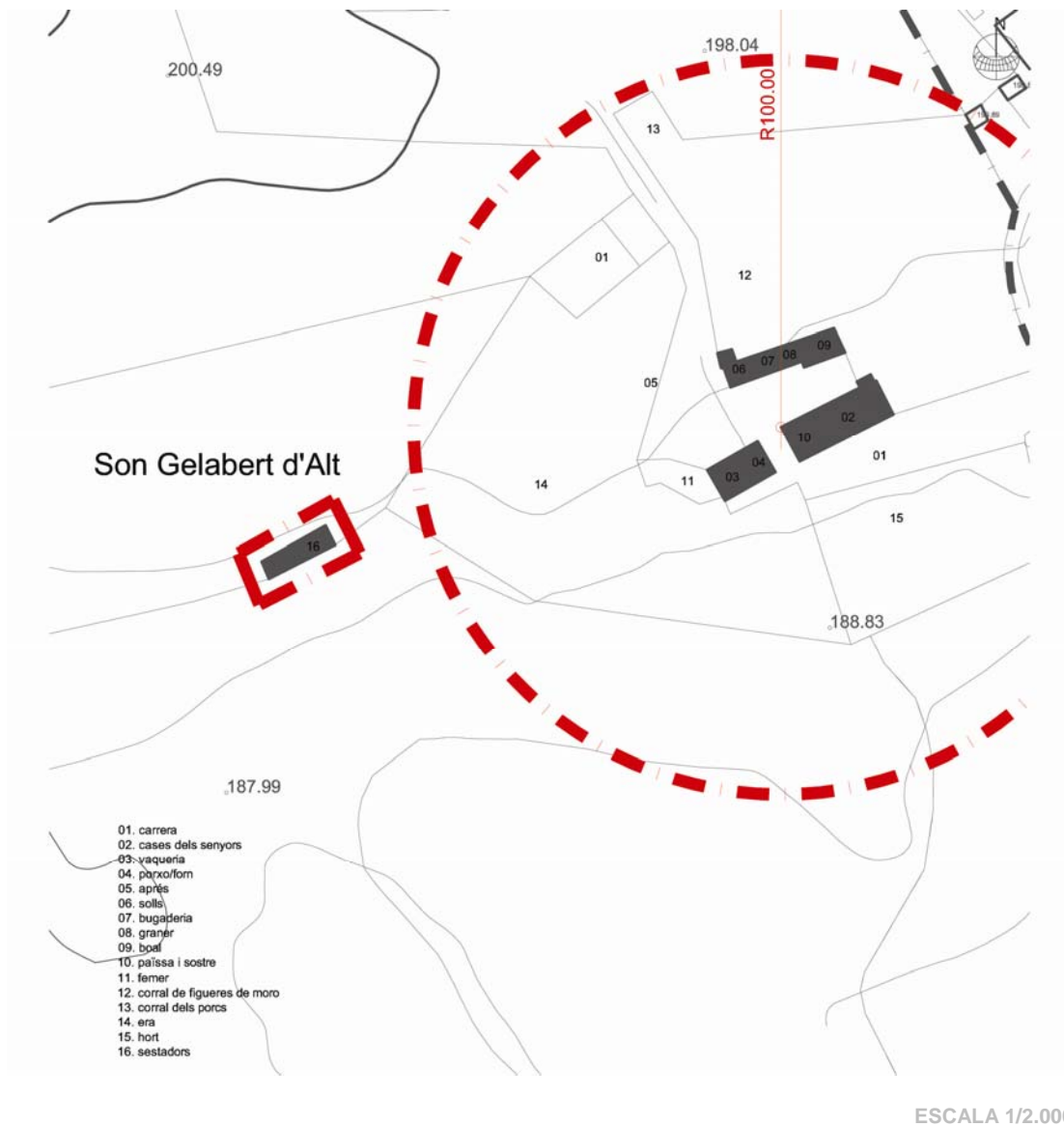
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON GELABERT D'ALT

CP-01

Definició de l'àmbit de protecció

Es delimita un àmbit de protecció parcial i una distància mínima (100m) per a noves construccions a la zona.

Altres fitxes relacionades:

JA-05 ses Talaies/es Clapers / T-02 Talaiot de s'era / T-03 Talaiots de sa Pleta / T-04 Rota d'en Buscuret / Mu-01 Corral des porcs / S-01 Sestadors / Ro-04 Rotlo de sitja a sa Pleta / F-08 Torre de Son Gelabert d'Alt / E-01 Era de Son Gelabert.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA CASA NOVA

CP-18

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XVI-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

Documentada el 1624, pertanyia al mercader Martí Roig i confrontava amb Son Bauló, la comuna de Llorito, la garriga d'En Terrassa, Son Jordà, Son Servera, Son Boivàs i Son Miralles. Sorgí, en el segle XVI, de la partició de Son Bauló. Tenia cases, conreus de cereals i ramaderia ovina. El 1672, arrendada conjuntament amb Son Bauló, feia 500 lliures anuals de renda. Pertanyia al llorità Gaspar Font i Roig -de son Bauló-. Confrontava amb Son Bauló, Son Terrassa, Son Servera, Son Boivàs Vell, Son Boivàs Nou i Son Miralles. Era arrendada conjuntament amb la possessió major de Son Bauló de la qual fou part, i feia 500 lliures de renda. Tenia cases i era dedicada a conreus de cereals i ramaderia ovina (GEM). L'any 1671, s'ha de vendre i subhastar la possessió de sa Casa Nova que en

Identificació espacial**Localització**

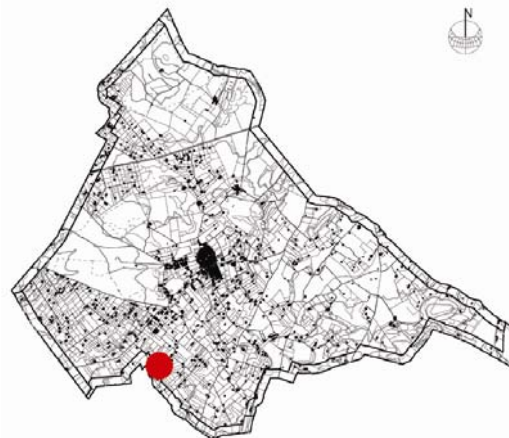
A l'oest del terme municipal, entre Son Miralles, Son Cuca, es Camp de Pina, el camí des Camp de Pina, Son Boló i Son Pixedis.

Identificació Cadastral

Polígon 3
Parcel·la 619, 910 i 903

UTM

X= 39° 36.266'
Y= 2° 57.985'
Altitud= 172m

els Estims generals de Sineu de l'any 1627 era valorada en 8.000 lliures. Estava hipotecada per censos. Era del senyor Gaspar Fontirroig i ara de la viuda Caterina Masroig. Dia 22 de desembre de 1672 hi ha un albarà de la subhasta que fou treta per Francina Parets i Joan, viuda, que n'ofereí 2.620 lliures. El 1675, era propietat de la Senyora Francina Joana Parets, viuda. Els béns inventariats són els següents: la sua possessió dita de la Casa Nova, 11.000 £; dues mules, 100 £; un carro, 40 £; dos parells de bous, 70 £; dues egües, 100 £; dues someres, 20 £ i dues vaques 16 £ (AMS Llibre d'Estims i Trabuc. fol. 552 v. [555 v.])

El 1759, ja en el segle XVIII, segons el cadastre, apareix una Porcio de terras del Predio la Casa Nova del Dr. Andreu Parets com lo restant sie de Montuiri valorada en 3.000£ (AMS Cadastre. f. 72). Apareix igualment la cova Fornera del Dr. Andreu Parets qui divideix lo terme de Algayde (AMS Cadastre. f. 72). Jeroni de Berard en fa la següent referència: Casa nova. Trigo y ganado. Del dicho Parets (1789 BERARD, 205)

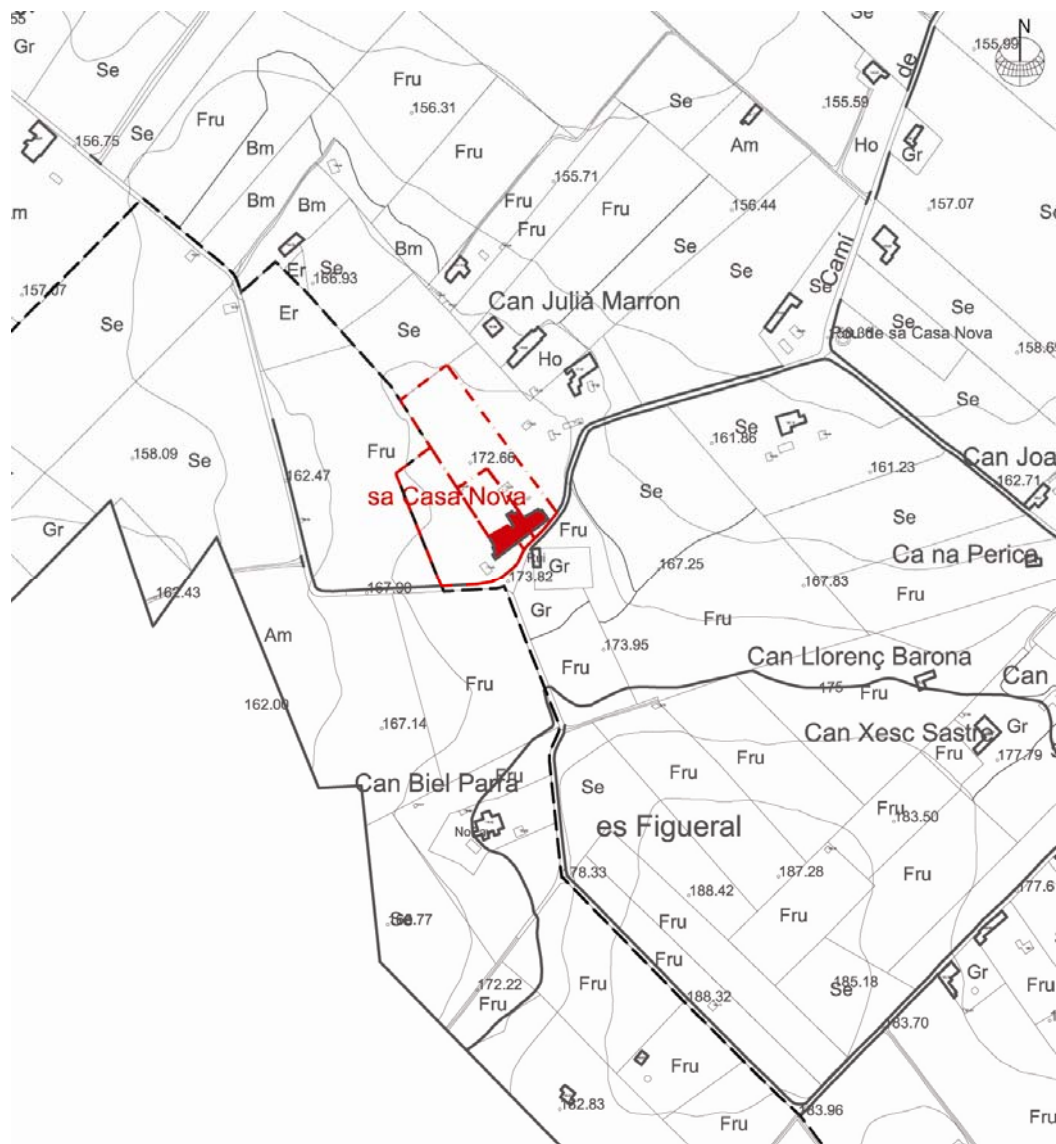
Actualment, la possessió està totalment parcel·lada i només resten la les cases, igualment dividides en tres propietats.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA CASA NOVA

CP-18

ESCALA 1/5.000

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA CASA NOVA

CP-18

Descripció de l'element

Construcció de planta rectangular, de dos aiguavessos, dues plantes i orientada cap a migjorn. Destaca la façana principal amb un portal d'arc de mig punt i finestral amb balustrada de pedra tornejada, damunt l'entrada principal. Davant les cases hi ha un corralet que separa la façana del camí. A la part de ponent i a la part posterior de les cases hi ha tot un seguit de porxes i construccions annexes. Un detall interessant és la creu, col·locada a l'extrem de ponent de l'anguila de la teulada. Conformava un conjunt amb el tancat de l'hort i l'era situada davant les cases (LLVA-D008) i les restes arqueològiques del Pletó (LLVA-A002). Les cases tenen la particularitat d'estar dividides en tres propietats que han donat tractaments diferenciats als respectius trams de façana.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades**Protecció i directrius d'intervenció**

Qualificació urbanística actual

Sòl Rústic de Regim General

SRG

Altres

Grau de protecció

Integral/parcial/ambiental

Parcial

Elements destacats a preservar

Inclou tots els béns immobles delimitats dins l'àmbit de protecció, ja que la desaparició d'una de les seves parts desvirtuaria o minvaria la comprensió global del conjunt.

La seva protecció és parcial, pertant s'hauran de conservar els elements bàsics que defineixen les condicions volumètriques, estructurals, tipològiques i ambientals del bé i respectar les seves característiques formals i estètiques.

La protecció es pot fer extensiva als interiors i als possibles elements no especificats a la fitxa de catalogació, en cas que la Comissió Municipal de Patrimoni ho consideri necessari.

Actuacions preferents

Les actuacions preferents són les de conservació i consolidació.

Actuacions permeses

Les actuacions permeses seran les de restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'hauran de respectar les característiques formals i estètiques del bé i no es permetrà cap intervenció que l'alteri.

Si per a la realització d'aquestes obres fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeguin per tal d'evitar mimetismes.

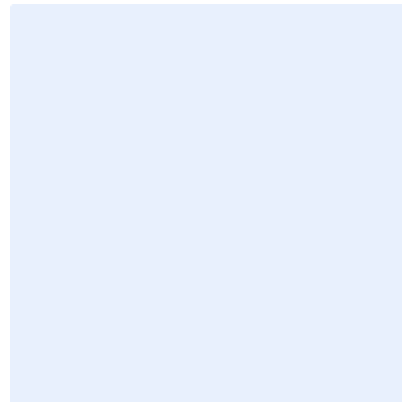
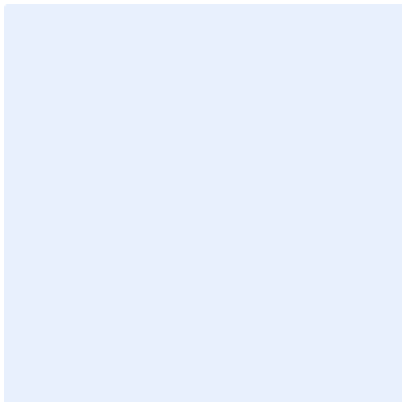
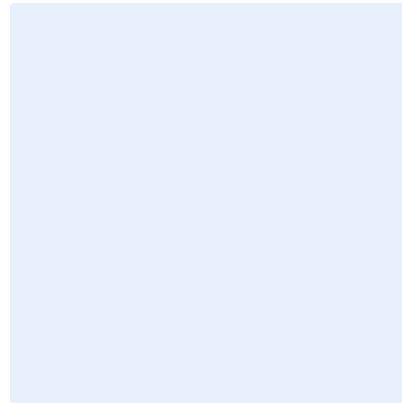
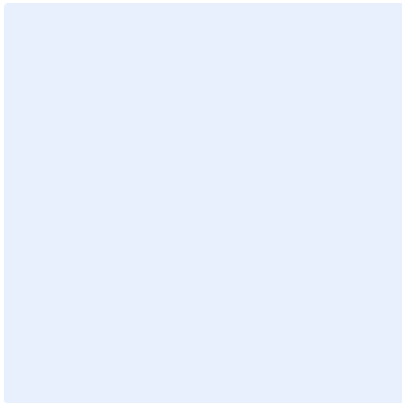
Usos permesos

S'admetran els usos permesos a la zonificació prevista al planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió CASES DE SA CASA NOVA
--

CP-18

Fotografies:

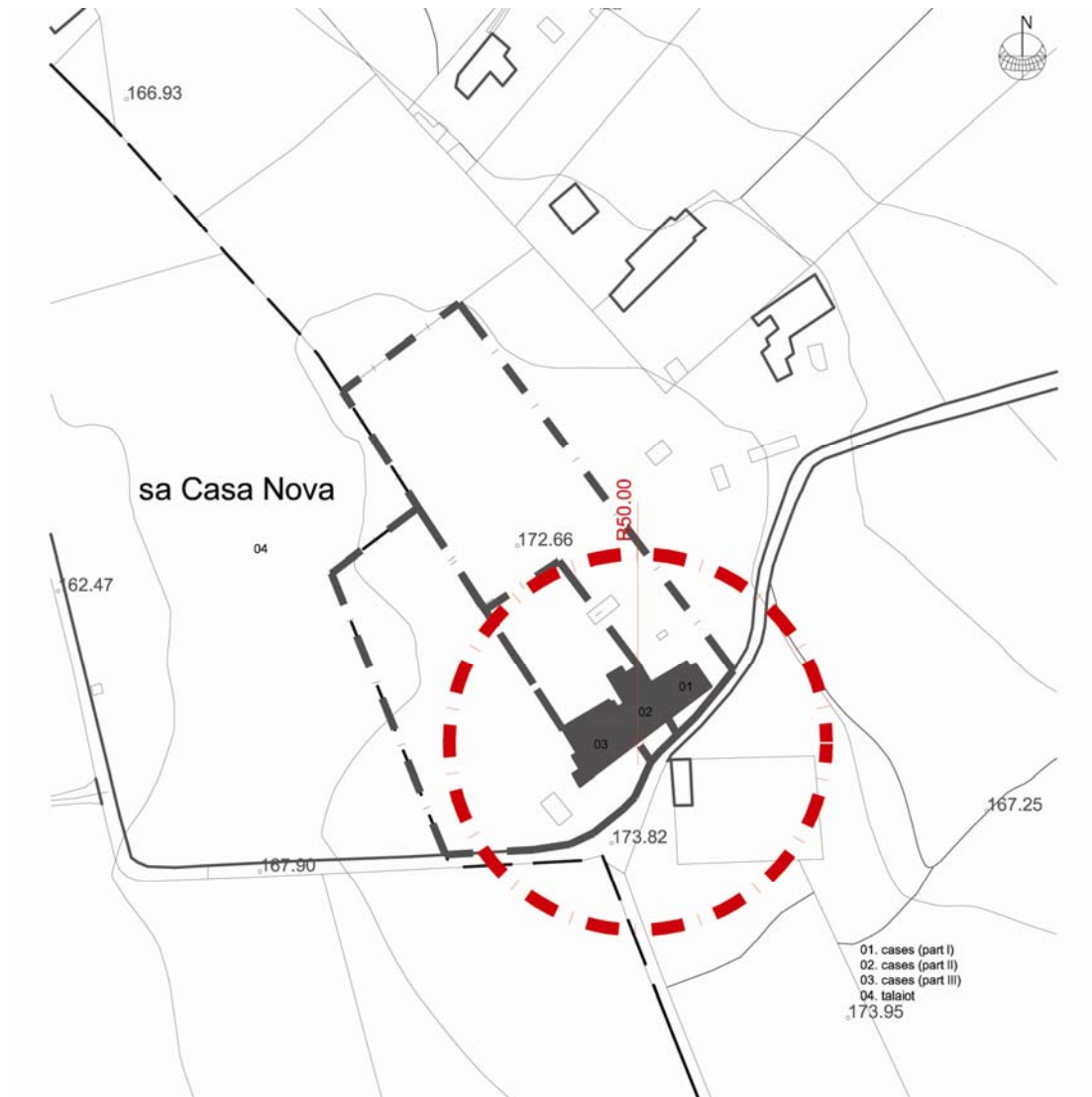
II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SA CASA NOVA

CP-18

Definició de l'àmbit de protecció

ESCALA 1/5.000

Altres fitxes relacionades:

E-05 Era de sa Casa Nova / T-01 Es Pletó de sa Casa Nova.